

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 peti vrst do Din 2, do 100 vrst do Din 2.50, od 100 do 300 vrst do Din 3, večji inserati peti vrst do Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — Slovenski Narod izhaja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopis se ne vračaja.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 655 — PODRUŽNICA UPRAVE: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101, SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Novi ovire za sporazum v Crajovi

Rumunska vlada skuša zavleči zasedbo Dobrudže po Bolgariji, da bi ne nastale težkoče pri žetvi, glavno oviro za končni sporazum pa predstavlja vprašanje izmenjave manjšin, ki jo zahteva Bolgarija — Važna seja kronskega sveta v Bukarešti

Crajo, 24. avg. e. Bolgarska in rumunska delegacija tudi včeraj nista imeli skupnega sestanka, temveč sta se sestala samo oba šefa delegacij Creteanu in Pomenov. Creteanu se je včeraj zjutraj vrnil iz Budimpešte v Crajo, pa tudi bolgarski kurir je prišel iz Kalafata. Takoj po svojem prihodu se je Creteanu sestel s pomenovim in ostal z njim v razgovoru do 14.30. Nato se je s posebnim letalom odpeljal v Bukarešto.

Razgovori med obema šefoma delegacij bodo ostali tudi še najprej tajni, kakor vse, kar se dogaja v Crajovi, vendar pa sodijo, da sta se šefa delegacij razgovarjala o zadnjih navodilih, ki sta jih dobila od svojih vlad v Sofiji in Bukarešti. Včeraj je bolgarska delegacija ponovno po slabi v Kalafat kurirja, kjer ga pričakuje kurir iz Sofije, da mu prinese nova poročila bolgarske vlade.

Včeraj so se sestali finančni in gospodarski strokovnjaki, da formulirajo svoje stališče glede vprašanja gmočne odškodnine v južni Dobrudži. Dognava se, da je bolgarska delegacija popolnoma nepopustljiva glede teritorialnih vprašanj in da rumunska delegacija ni popolnoma zadovoljna z izidom te stvari.

Zelo važno vprašanje je na vsak način finančno. Iz Bolgarije so prispeli v Crajo še štirje finančni strokovnjaki. Na rumunski strani najočnejše potrebo skrajne

popustljivosti in apelirajo na bolgarsko vlado, naj počaka z okupacijo Dobrudže, ker bi sicer nastale velike težave pri razdelitvi žetve, zlasti, če bi se hkrati z okupacijo pričela tudi izmenjava prebivalstva. Ne ve se, kaj je ukrenila bolgarska delegacija, mislijo pa, da sta Creteanu in bolgarski kurir odpotovala v Bukarešto in Sofijo zaradi te zadeve.

Takoj po prihodu Creteanu v Bukarešto se je sestel kronskega sveta. Na seji kronskega sveta je predsednik vlade Gigurtu razložil zunanji politični položaj Rumunije, nato pa je očrtal tudi zunanji minister Manolescu rezultat diplomatskih razgovorov z bolgarsko in madžarsko delegacijo. Kronskega sveta je vzel na znanje in odobril oba ekspozita. Za tem sta poročala tudi oba predsednika delegacij za pogajanja z Bolgarijo in Madžarsko. Kronskega sveta je ugotovil, da vladna politika odgovarja sedanjemu položaju in stalnim interesom Rumunije.

Bolgarske informacije o zavlačevanju pogajanj

Sofija, 24. avg. e. »Utro« objavlja članek svojega glavnega urednika Stefana Taneva, ki se je vrnil iz Crajove, kjer je že od začetka bolgarsko-rumunske konference. Članek ima naslov »Zavlačevanje v Crajovi bo samo škodovalo bodočemu

prijateljstvu, nato pa nadaljuje: V Crajovi vlada atmosfera, v kateri se lahko urede vsa sporna vprašanja med obema državama, ako obstoji za to iskrena želja, ne pa samo besede. Članek poudarja, da med Bolgarijo in Rumunijo načelno ne obstoje več nikakršni teritorialni spori, temveč se pogajanja v glavnem vodijo za rešitev manjšinskega vprašanja, kakor tudi finančnih in tehničnih vprašanj. Tanev navaja zatek odstavka iz »Curentula«, ki pravi, da bo politični sporazum z Bolgarijo prišel v kratkem in da bodo ostali samo še tehnični eksperti, ki bodo nadaljevali svoje delo. Tanev pristavlja: »To pa je samo mišljenje rumunskih listov, kateremu se jaz ne bi mogel pridružiti. Vsa za danes za to še ni nobenih takih razlogov. Vodijo se pogajanja za izmenjavo manjšin med obema državama. Gre za to, da bi bila popolna, namreč, da bi nobena bolgarska manjšina ne ostala v Rumuniji, a tudi nobena rumunska manjšina v Bolgariji. Ureja se tudi vprašanje lastnikov. Ureja se tudi področnost, na kakšen način naj lastniki prevzamejo v last svoje imetje. To je, kar je razdajalo odnose med Bolgarijo in Rumunijo od balkanske vojne do danes. Čeprav se je Bolgarija že priznala, kar je njenega, zavlačevanje v Crajovi ne bo koristno, temveč bo samo škodovalo za bodoče prijateljske odnose, ki jih želita obe državi ustva-

riti med seboj. To je prava situacija v Crajovi, vse drugo pa je »od lukavega«. Članek Taneva je izzval globok vtis in živahne komentarje v vseh političnih krogih v Sofiji. Smatrajo, da tako razlaganje stvari ni daleč od bolgarskega službenega stališča glede na sedanje stanje pogajanj v Crajovi.

Sofija, 24. avg. e. Vladni list »Večere« objavlja telefonsko poročilo svojega dopisnika iz Crajove, v katerem pravi, da je bil včeraj najvažnejši dogodek ta, da sta se predsednika obeh delegacij Creteanu in Pomenov sestala takoj po povratku Creteanu iz Bukarešte in da sta imela sama dolg razgovor, ki je trajal skoraj do mraka. Takoj nato je Creteanu odpotoval z letalom v Bukarešto, da poroča rumunski vladi in dobi nova navodila. Dopisnik »Večere« poudarja, da se pogajanja v Crajovi razvijajo povoljno in da se lahko pričakuje, da bodo končana konec tedna.

Nemčija ne želi prevelike oslavitve Rumunije

Berlin, 24. avg. e. Glede pogajanj Rumunije z Bolgarijo in Madžarsko obstoja v Berlinu velika rezerviranost, zlasti glede nadaljnjega poteka rumunsko-madžarskih pogajanj. Očitno Nemčija ne želi, da bi nastopila kot arbiter med Rumunijo in Madžarsko, temveč prepušča obema drža-

vama, da sami najdejo modus vivendi, ki ima bo omogočil poznejšo ustvaritev trajnega sporazuma. Obenem se dobiva vtis, da Berlin ni voljan, da bi v celoti podpiral revizionistične aspiracije Madžarske napram Rumuniji, ker ne želi oslavitve Rumunije. Zato pričakujejo, da bo Berlin vplival tudi na Italijo, da se bo tudi ta posluževala posredovanja ali izvajanja pritiska na Budimpešto. V tem stališču Berlina se jasno vidi želja, da se v jugovzhodni Evropi in Podunavju ustarijo harmonični odnosi na način, da bi posamezne države na teh področjih same reševale sporna vprašanja tako, da ne bi bilo v škodo niti eni niti drugi strani.

Glede rumunsko-bolgarskih pogajanj v Berlinu smatrajo da dobro napredujejo in da je v kratkem pričakovati rešitve vprašanja južne Dobrudže.

Angleško stališče

London, 24. avg. s. (C. Z.) Angleški listi pišejo zelo ugodno o bolgarsko-rumunskem sporazumu o odstopitvi južne Dobrudže. »Times« pravi, da je odstranjen s tem razlog za spore, ki so trajali 20 let med obema državama. S tem so sedaj po niti vsi pogoji, da se bodo odnosi med Bolgarijo in Rumunijo trajno izboljšali. Tudi notranja stabilnost Balkana bo po mnenju lista s tem utrujena, če zunanje sile ne bodo ovirale sporazuma.

Italija ni poslala Grčiji ultimata

Italija zahteva, naj se Grčija odreče angleškemu jamstvu, odločno pa demantirajo v Rimu, da bi postavili kak ultimatum — Na morebitne angleške poskuse s silo bo Italija odgovorila z enakimi protukrepi

Rim, 24. avg. e. Napetost med Italijo in Grčijo se je povečala. Po zadnjih poročilih je atenska vlada imela slično sejo, na kateri je razpravljala o reviziji grških odnosov napram Italiji in Angliji. V italijanskih avtoritativnih krogih kategorično demantirajo vesti, po katerih naj bi Italija predložila Grčiji ultimatum zaradi ureditve albansko-grškega spora, vendar pa trdijo, da izvaja Anglija pritisk na Grčijo za ohranitev obstoječih odnosov z njo. Kakor zatrjujejo običajno dobro informirani krogi, je italijansko stališče v tem vprašanju tako, da mora sodelovanje Grčije z Anglijo prenehati, zlasti, ker je popolnoma nasprotno z blokado, ki jo izvajata državi osi Rim-Berlin proti Angliji. Obenem pravijo, da bo Italija vztrajala na zahtevi, naj se Grčija odreče angleškemu jamstvu za svojo teritorialno celoto in neodvisnost. V istih krogih pripominjajo, da so tudi albanske teritorialne zahteve napram Grčiji tesno povezane z vprašanjem grškega stališča napram Angliji. Minimum in maksimum albanskih zahtev napram Grčiji je odvisen od tega, v koliko in kdaj se bo odrekla angleškemu vplivu.

Po splošnem mnenju je sedanja napetost v italijansko-grških odnosih v glavnem nastala zaradi grško-angleških odnosov. Če se bodo spremenili, bi bila posledica olajšanje grško-albanskega vprašanja in izboljšanje odnosov med Italijo in Grčijo. To stališče Italije je nedvomno v zvezi s sklepom Rima, da odstrani angleški vpliv s Sredozemskega morja in Balkana. V novi evropski ureditvi pod upravo osi Rim-Berlin bo Grčija vsekar spadala v italijansko vplivno sfero, zlasti glede na pomen njenega otoka za ustvaritev pomorskih in letalskih oporišč v Sredozemlju. Snočnji vtis v Rimu je bil, da je italijanska vlada po diplomatskem potu že jasno naznačila, kaj pričakuje od Grčije in da čaka sedaj na nadaljnje korake atenske vlade. Obenem avtoritativni krogi še nadalje zavračajo vesti, da bi nameravala Italija rešiti to vprašanje z vojno, preden bi bila izvršena diplomatska sredstva, vendar pa potrjujejo, da bi vsak poskus Anglije, da s silo izvede svoje namene v Grčiji, takoj izrazil enake protukrepe z italijanske strani.

Grčija naj sama odloči

Rim, 24. avg. e. V italijanskih političnih krogih energično demantirajo vesti angleškega radia o italijansko-grških odnosih. Angleški radio je objavil, da je italijanska vlada zahtevala v ultimativni obliki od Grčije, naj se odreče angleškemu jamstvu. V Rimu pravijo, da rimska vlada ni postavila nobenih zahtev v ultimativni obliki v Atenah glede angleških poroštev, kakor tudi da ni resnična vest, po kateri bi angleško vojaštvo zasedlo otoka Kr in Krete. Kot pojasnilo teh vesti pravijo v rimskih službenih krogih, da so to angleške spletke, katerih namen je poslabšati italijansko-grške odnose v sedanjem tre-

nutku. Ta manevar naj bi napravil, kakor da je položaj nevzdržen, toda Rim se zaveda, kam vodijo ti londonski manevari, ki ne morejo vplivati na italijansko-grške odnose. Res je le, da je tisk poudarjal in da so tudi na merodajnem mestu poudarjali, da bi bil zelo interesanten korak grške vlade, če bi se odrekla angleškemu jamstvu. Po vsem tem sklepajo v novinarskih krogih, da rimska vlada ne zahteva v ultimativni obliki, naj bi se Grčija odrekla angleškemu jamstvu, a prav tako prepoveda svobodno voljo grški vladi, da sama odloča o tem. Ta akt, če bi bil uresničen, bi hkrati osvobodil Grčijo vseh obveznosti napram Londonu, zaradi česar bi postal položaj na tem področju jasnejši.

Demanti o zasedbi Krfa in Krete

London, 24. avg. s. (Reuter). Tako uradni grški kakor tudi italijanski krogi oficijelno zanikajo vesti o 24urnem italijanskem ultimatu Grčiji, napetost med Grčijo in Italijo pa je še vedno velika.

London, 24. avg. s. (Reuter). Uradno demantirajo kot popolnoma izmišljena inozemska poročila, da se je angleško vojaštvo izkrcalo na grških otokih Krfa in Krete.

Rim, 24. avg. s. (Ass. Press). V zvezi z nepotrjenimi vestmi, češ, da so se angleške čete izkrcale na Krfa in Krete, izjavljajo v merodajnih italijanskih krogih, da Italija ne bi dopustila nobene zasedbe grškega ozemlja po angleški vojski. Vsaka taka zasedba bi povzročila takojšnjo italijansko intervencijo.

Incidenti na albansko-grški meji

Rim, 24. avg. s. (Ass. Press). Albanski list »Tomor« v Tirani piše, da so grški oboroženi oddelki ponovno prekršili grško-albansko mejo ter vdrli na albansko ozemlje.

Rim, 24. avg. s. Listi posvečajo znova veliko pozornost razvoju napetosti z Grčijo. Listi javljajo, da so se pričeli v Grčiji organizirati komitski oddelki, ki naj bi se nadalje oglašali z grške odnošaje z Albanijo, odnosno z Italijo. Rimski krogi gledajo z veliko skepo na ves grški problem.

Grčija ne rovari proti sosednim državam

Atene, 24. avg. A.A. (Atenska agencija). List »Ellas« se bavi z določili firentilskih protokolov od 17. decembra 1913 in 27. januarja 1925 o razmejitvi med Albanijo in Grčijo ter pravi: Grčija pošteno izvaja sklepe in določila firentilskih protokolov, čeprav so zanjo neugodni. Nihče v Grčiji ni nikdar niti poskusil povzročiti gonjo proti sosednjim državam in narodom. Grčija tudi danes odločno izvaja mirovno po-

litiko. Grčija ne postavlja nobenih zahtev niti ne grozi nikomur. Albancev v Čamuriji hrani Grčija kot svoje rodne otroke in jih ščiti kakor druge državljane. Sploh ni bilo smešno, pravi list, če bi Grčija mislila, da jo more ogroziti peščica Albanec in da bi zato proti njim izdajala posebne ukrepe. To so razlogi, zaradi katerih grško javno mnenje z zaupanjem gleda v bodočnost in je prepričano, da nihče ne more okrniti pravice Grčije.

Nemško stališče

Berlin, 24. avg. e. Dasi je pozornost vse svetovne javnosti osredotočena na Anglijo, kjer naj bi se odigrala glavna borba v teku te vojne, vendar v Berlinu z veliko pozornostjo zasledujejo razvoj dogodkov v jugovzhodni Evropi in na Sredozemskem morju. Vesti, ki so se pojavile v angleškem tisku, da je Italija predložila Grčiji svoje zahteve v ultimativni obliki, v novinarskih krogih ne potrjujejo. Dobiva se vtis, da Berlin v nobenem primeru ne želi, da bi prišlo do zapletitve na Balkanu in v jugovzhodni Evropi. Zelo Berlina je, da jugovzhodna Evropa in Balkan ostaneta izven vsakega zapleta, kar je bilo jasno poudarjeno tudi na razgovorih v Salzburgu in v Obersalzbergu na sestanku rumunskih, bolgarskih in slovaških državnikov s Hitlerjem in Ribbentropom.

Anglija bo izpolnila svoje obveznosti

London, 24. avg. s. (Ass. Press). Anglija je včeraj ponovila izjavo o svojem jamstvu za nedotakljivost grškega ozemlja proti vsakemu napadu. Poluradna angleška izjava pravi, da »bo kraljevska angleška vlada v primeru italijanskega napada na Grčijo priskočila Grčiji z vsemi svojimi razpoložljivimi silami takoj na pomoč«.

London, 24. avg. br. (Ass. Press). Glede na italijanske objave, da Italija noče izvajati nobenega pritiska na Grčijo in da bi intervenirala proti njej z oboroženo silo le v primeru, če bi Anglija skušala s silo, izjavljajo v londonskih političnih krogih, da je Italija sicer pripravljena vpad v Grčijo, ker je računala s skorajšnjim uspehom nemške ofenzive proti Angliji, je pa za sedaj odložila svoje načrte, da počaka, kako se bo ta ofenziva razvila.

Vpoklic štirih letnikov v Grčiji

Atene, 24. avg. s. (Ass. Press). Včeraj je grška vlada poklicala pod orožje zopet štiri letnike rezervistov, vendar v glavnem samo specialne oddelke.

Borzna poročila

Corin, 24. avg. Beograd 10. Pariz 9.95, London 17.66, New York 439. Milan 22.19, Madrid 40., Berlin 175.39.

Letalski boji nad Anglijo

Nemško letalstvo napada v manjših skupinah posamezne angleške pokrajine

London, 24. avg. s. (Reuter). Letalsko in notranje ministrstvo sta objavili snoči naslednji komunikacije:

Poročila, ki so bila sprejeta do 17. kažejo, da je danes sovražna letalska aktivnost nad Anglijo sestojala iz napadov manjšega števila letal, ki so operirala posamič v daleč raztresenih okrožjih. V raznih okrožjih srednje Anglije in v enem okrožju vzhodne Anglije so nemška letala s strojnimi obdelovalniki prebivalstvo. Ti napadi so zahtevali malo žrtev in nobena med njimi ni smrtna. Na treh mestih so nemška letala metala bombe. Povzročena škoda je majhna.

Dosedanja poročila kažejo, da so bila v teku dneva sestreljena še tri nemška letala, tako da so bila danes skupno sestreljena štiri. Dve so sestrelila lovška letala, eno pa protiletalsko topništvo. Naknadno javljajo, da je bilo včeraj sestreljeno še eno nemško letalo, tako da znaša skupno število včerajšnjih nemških izgub 10 letal.

Nobenih smrtnih žrtev pri nočnem napadu

London, 24. avg. s. (C. Z.) Pri nemškem letalskem napadu na londonska predmestja v noči od četrta na petek ni bilo nobene smrtni žrtev. Napad je povzročil v predmestjih nekaj škode na privatnem imetju. Detonacije eksplozivnih bomb v predmestjih so se čule prvič tudi v notranosti Londona.

Snočnji nemški letalski napadi

London, 24. avg. s. (Reuter). Letalsko in notranje ministrstvo sta objavili davi naslednji komunikacije: Nemški letalski napadi na Anglijo so imeli preteklo noč manjši obseg. Bombe so bile vržne na več točk južnovzhodne in južnopadne Anglije, na neko okrožje srednje Anglije in na neko okrožje v južnem Walesu. V srednji Angliji in v Walesu so povzročili napadi nekaj škode na privatnem imetju, drugod pa je povzročena škoda majhna. Napadi so zahtevali malo žrtev, med njimi nobene smrtni.

Angleške letalske akcije v Nemčiji

London, 24. avg. br. (Reuter). Letalsko ministrstvo je objavilo snoči dva komunikacije o akcijah angleškega letalstva, ki je v četrtek ponoči bombardiralo nemške industrijske in vojaške naprave v zasedenih krajih in v Nemčiji ter še posebej izvršilo celo vrsto napadov na postojanke nemškega težkega topništva vzdolž kanalske obale med Calaisom in Boulogneom.

Velike formacije angleških letal so v četrtek ponoči napadle več letališč ter industrijskih in železniških naprav v severni Franciji, N'ozemski in Nemčiji. V Nemčiji so bile bombardirane topilnice in livarne v bližini Frankfurt, kjer so angleška letala odvrkla celo vrsto bomb. Zaradi neugodnega vremena niso mogla doznati rezultatov svojih napadov. Nadalje je bila bombardirana elektrarna v Knapp-

sacku pri Kölnu. Kljub hudemu protiletalskemu ognju so angleška letala bombardirala industrijske naprave v Griesheimu. Večje formacije angleških letal so bombardirale rafinerije petroleja v Bootropu, železniške postaje v Hammu, Soostu, Koblenzu, Mannheimu in Duisburgu. V Mannheimu so nastali požari, spriči katerih domnevajo, da je bilo zadetih tudi nekaj bencinskih tankov. Angleška letala so bombardirala tudi 22 letališč v Nemčiji in zasedenih deželah. Vsa angleška letala so se neposkodbeno vrnila na svoja oporišča, le eno je bilo prisiljeno pristati. Njegova posadka se je ubila.

Drugi komunikacije se tiče bombardiranja nemških topniških postojank ob Kanalu. Angleški bombniki so napadali nemške postojanke nenehoma vso noč. Ti napadi so se pričeli v četrtek že pred 9. zvečer. Posebno močan je bil napad na Cap Gris Nez sredi med Calaisom in Boulogneom, kjer so britanska letala naletela na hud odpor. Dva nemška lovca sta se poglala proti angleškemu bombniku, ki pa mu je uspelo otresti se napadalcev in nadaljevati bombardiranje. Angleška letala so ponoči bombardirala tudi Saint Valery sur Somme in Cherbourg.

Napad na angleški parnik na Pacifiku

Oakland, 24. avg. s. (Reuter). Novozeelandska vlada javlja, da je v torek ponoči 8.000tonski angleški trgovinski parnik »Turacina«, ki je bil na poti v Novo Zelandijo, brezlično sporeč, da ga je v Tasmanem morju s topovskimi streli napadla neznana sovražna ladja.

Odtelj manika za »Turacino« vsaka sled, čeprav bi bila morala že včeraj dospeti v Novo Zelandijo. Domnevajo, da jo je neznan ladja bodisi potopila ali pa zaplenila. Novozeelandske mornariške in letalske enote so bile takoj poslone, da poiščejo napadalca. Napad na »Turacino« je prvi napad na angleško ladjo, ki se je v sedanji vojni primeril v bližini Nove Zelandije.

34. ZAGREBSKI SEJEM

31. VIII.

1940

DO 9. IX.

Na železnica brezplačno povratek, na jadranskih parobrodih višji razred za ceno nižjega, na avionih 10% od 26. VIII. do 14. IX.

Ameriške vojne priprave

Ameriški senat je odobril Rooseveltova vojaška pooblastila

Washington, 24. avg. s. (Ass. Press). Včeraj je sprejel senat zakonski predlog, ki pooblašča predsednika Roosevelta, da lahko tudi v mirnem času vpolniče nacionalno gardo na orožne vaje. Vpolniče sme trajati samo za eno leto in vojski smejo služiti samo na zapadni polobli.

Zakonski predlog je bil sedaj poslan predsedniku Rooseveltu v podpis. Roosevelt bo zakon podpisal v najkrajšem času. Washington, 24. avg. e. Sumner Welles je podal včeraj predstavnikom tiska senacionalno izjavo v zvezi z ameriško-kanadskim obrambnim načrtom. Izjava navaja, da je vlada v Washingtonu stalno obveščala vlado ostalih ameriških držav o poteku razgovorov s Kanado in Anglijo. V svoji izjavi je Welles prav posebno poudarjal, da niso Zedinjene države pripravljene skleniti podobnih sporazumov, kakor je bil sklenjen s Kanado, s kakor prekomorsko neameriško državo, če pa bi kaka ameriška država zaprosila v Washingtonu sklenitev podobnega sporazuma, kakor so ga sklenile s Kanado, bi bila

ameriška vlada pripravljena pričeti o tem vprašanju pogajanja. To izjavo smatrajo kot službeno obvestilo, da se ameriško-kanadski sporazum izključno le ameriškega kontinenta, ne pa interesne sfere angleškega imperija.

Zaščita Panamskega prekopa

New York, 24. avg. s. (Reuter). Panamska vlada je sklenila podvzeti izredne ukrepe za zaščito Panamskega kanala proti »peti koloni«. Po uradnih podatkih je v zadnjih dveh mesecih dospelo v Panamo izredno mnogo tujcev, med njimi mnogi ilegali.

Ortis umaknil ostavko

Buenos Aires, 24. avg. s. (Reuter). Na skupno prošnjo vseh argentinskih političnih strank je predsednik republike Ortis umaknil svojo ostavko. Prvič se je tokrat zgodilo, da so vse argentinske stranke nastopile enotno.

Egipt za svojo obrambo

Na egiptski strani se bo borila tudi francoska prostovoljska legija

Kairo, 24. avg. s. (Reuter). Egiptska vojska je v popolni pripravljenosti, da za primer napada na Egipt brani državo skupno z angleško vojsko. Ob izbruhu vojne pred letom dni je štela egiptska vojska 40.000 mož vseh vrst orožja. Medtem je bila ta vojska še nadalje izveščana in opremljena z modernim orožjem. Tudi francoska prostovoljska legija v Egiptu, ki sestoji iz konne vojske in mornarice, je v polni pripravljenosti. V angleških krogih izražajo veliko zadovoljstvo zaradi odločnega duha, s katerim se egiptska vojska pripravlja na obrambo Egipta za vsak primer.

Akcija angleških letal

Kairo, 24. avg. s. (Reuter). Poveljstvo angleškega letalstva na Bliznjem vzhodu javlja v svojem včerajšnjem komunikatu, da so angleški bombniki napadli italijanske vojaške ladje v dokih v Bombi v Libiji. Letala so v nizkem poletu z direktnimi zadetki bomb potopila dve podmornici, en rušilec in matično ladjo za podmornice. Italijanska protiletalska obramba je obstreljevala angleška letala s protiletalskimi

topovi, avtomatskimi brzostrelnimi topovi in protiletalskimi strojnimi, vendar so se vsa letala vrnila v svoja oporišča.

V Darni v Libiji so napadli angleški bombniki ladje in zbirališče vojaških motornih vozil. Več bomb je padlo sredi med vozila.

Južnoafriški bombniki so bombardirali ponovno letališče v Mogadiscu v Eritreji. Zadetih je bilo več hangarjev, letalskih zgradb, vojašnic ter radijske postaje. Tri italijanska letala na letališču so bila poškodovana. Vsa angleška letala so se vrnila s tega poleta.

Nad mejo med Kenijo in italijansko Somalijo so izvršila angleška letala mnogo izvidniških poletov. V Assabu so bile uspešno napadene vojašnice.

Letalski alarm v Aleksandriji

Kairo, 24. avg. s. (Columbia B.C.). Včeraj zjutraj je bil v Aleksandriji trikrat letalski alarm. Eden izmed alarmov je trajal 2 in pol uri. V mestu so se čule eksplozije bomb in streljanje protiletalskih topov.

Letalska nesreča v Karpatih

Potniki letala, ki se je razbilo, so bili namenjeni na velesojem v Leipzigu

Bukarešta, 24. avg. e. Včeraj ob 11. dopoldne se je pripetila strahovita letalska nesreča v Rumuniji. Letalo letalske družbe »Lerese« aparat tika Lockheed je z 21 potniki, ki so potovali na lipski velesojem, treslo v zapadnih Karpatih na zemljo. Nesreča se je zgodila v dolini Čiora, 4 km od vasi Ujka. Ubilo se je 11 potnikov, (po zadnji urki celo 14), med njimi pilot Polteanu. V letalu je bilo tudi več novinarjev, ki jih je bila povabila uprava lipskega velesoja, da prisostvujejo njegovi otvoritvi. Med mrtvimi so nadležni direktor lista »Ordinea« Virgil Cercu, dopisnik lista »Curentul« Lasarescu, in še en njegov urednik, dopisnik »Argusae« Petrovici in predstavnik lista »Timpul«, direktor ministrstva za turizem in propagando Corbu s soprogo, predstavnik bukareštanske občine Oprescu in radiotelegrafist Bascu. Ostali potniki

so hudo ranjeni. Zveza s krajem, kjer se je zgodila nesreča, je zelo težka in zaradi tega tudi ranjenecem niso mogli pravočasno nuditi pomoči.

Bukarešta, 24. avg. AA. (DNB). O nesreči rumunskega potniškega letala, ki je vzdrževalo promet med Bukarešto in Dunajem, poročajo:

Nesreča se je zgodila včeraj dopoldne v gorah vzhodno od Arada. V letalu je bilo 17 potnikov in trije člani posadke. Mrtvih je bilo 13 oseb. Med mrtvimi so vsi trije člani posadke, šest nemških državljanskih, dva rumunska Nemca in dva Rumuna. Ostali so ranjeni. Med mrtvimi je glavni urednik rumunskega gospodarskega lista »Argus«, ravnatelj lista »Ordinea« in ravnatelj nekega oddelka ministrstva propagande.

Pogrešanega potniškega letala še niso izsledili

Vse vesti o rešitvi letala in potnikov so se izkazale kot neresnične

Beograd, 24. avgusta. b. Včerajšnje poročilo, da je veliko potniško letalo Aeroputa »Yu-SBC«, ki se je izgubilo na poti iz Zagreba v Split rešeno in da so vsi potniki živi, se žal ni izkazalo za resnično. To vest so objavili tudi drugi listi in tudi agencija Avala, ki je prejela poročilo, da se je letalo zaradi neurja in viharja spustilo pri vasi Tičevo v glamočnem okraju. Ta vest je nastala, ker so kmetje iz okolice Drvarja ter Tičevega videli neko letalo v zraku in so o tem govorili, pomotoma pa so bili razširjeni glasovi, da so letalo našli.

Zvečer ob 20. je direkcija Aeroputa objavila, da o letalu Lockheed Yu-SBC ni nobenega sledu in da so brez podlage vse vesti, po katerih so ga že našli. Včeraj zjutraj je odšel znani naš letalec in šef letalske družbe Aeroput, Tadija Sondermajer,

z letalom iskat pogrešano potniško letalo. Vrnili se je okrog 16. na zemunsko letališče, kjer ga je že čakal minister za socialno politiko dr. Budisavljević in kamor je prispel tudi min. predsednik Cvetković, ki se je pripeljal z letalom iz Podgorice. Tadija Sondermajer je izjavil, da je z največjo pažnjo preletel Glamoč in okolice, iskaje pogrešano letalo, zaradi belih kraških skal pa ni bilo mogoče opaziti pogrešanega letala, ki je iz aluminija in skoraj nevidno iz zraka. O letalu sploh ni našel nobenega sledu in je njegova usoda povsem neznana. Vse kaže, da je veliko potniški avion izgubljen.

Beograd, 24. avg. r. Tudi danes ni o pogrešanem letalu še nobenega sledu. Ponoči so nadaljevali iskanje, prav tako dopoldne, vendar doslej še ni nobene vesti o njegovi usodi.

Topniški dvoboj preko kanala

London, 24. avg. s. (C. Z.). Obstreljevanje angleške obale s težkimi topovi s francoske obale Kanala za angleške vojaške kroge ni prišlo nepričakovano. Nemci so streljali preko Kanala prav na onem mestu, kjer je naložil. Angleški težki topovi so odgovarjali s strelji.

London, 24. avg. s. (Reuter). Ob južnovzhodni angleški obali se je preteklo noč s francoske obale Kanala zopet čulo streljanje protiletalskih topov iz smeri pri Boulogne. Streljanje se je raztezalo na več milij. Očitno so angleški bombniki zopet napadli postojanke nemškega težkega topništva.

Kolikor je znano, se je ponoči ponovil tudi topniški dvoboj med nemškimi in angleškimi topovi preko Kanala.

London, 24. avg. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja, da je četrta na petek so angleški bombniki ponovno na-

padli postojanke nemških težkih topov v vsej širini od Calaisa do Boulogne ob francoski obali Kanala. Napadi so se pričeli ob 21.30, pol ure potem, ko so nemške baterije odale prve strelje proti Dovru. Kljub močnemu ognju protiletalskega topništva so angleški bombniki ponavljali napade v presledkih več nego 6 ur do 3.35 zjutraj. Vrhunec je bilo mnogo visokoeksplozivnih, pa tudi zažigalnih bomb.

London, 24. avg. s. (Reuter). Svoji so nemška letala bombardirala nekatere točke v Hampshireu in na otoku Wightu. Napadi so povzročili nekaj človeških žrtev, vendar nobene smrtnosti. Nekaj hiš in trgovin je bilo poškodovanih.

Potopitev kanadskega tovornega parnika

London, 24. avg. br. (Reuter). Admiralteta je sredi objavila, da je bila v bližini irske obale potopljena 7.000 tonska kanadska tovorna ladja »Gerardine Merye«. Z ladje so se rešili razen treh vsi ljudje.

II. obrtniška tombola v Kranju

Kranj, 24. avgusta. Dne 8. septembra bodo obrtniki v Kranju priredili svojo tombolo, ki se odlikuje od podobnih prireditel predvsem po velikosti in drugem po dobrotah, ki niso običajni izdelki, omenimo, da so glavni dobitek vedno tudi razstavljeni in da so zlasti opravila za spalnice, jedilnice it. d. kakor tudi drugi izdelki obrtnikov, stvari, ki bi jih bili veselji tudi kakor drugi razstavniki paviljoni. V današnjih časih si marsikdo želi, da bi prišel početi do opravil in obrtniki so zadeljivo v živo, ko so se odločili, da postre-

žejo na tomboli prvenstveno s svojimi izdelki. Za mal denar, s par tablicami se lahko nasmeje sreča onemu, ki do pred tombole se misli ni upal, da bo kdaj lastnik krasne jedilnice iz trdega lesa v krasni izdelavi. Toda sreča se lahko tudi obrne in človek dobi prav nasproten dobiček kot si ga je želel, a še vedno ima možnost, da ga proda in si s tem denarjem nabavi zaželjeni predmet. Nič se ne sme že vnaprej domišljati, da ne bo nič zadel. S tem je sam sebi onemogočil, da si za malenkostno vsoto pridobi dobiček. Čimprej si zato nabavite tablice, ki jih dobite po vseh krajih in skušajte izrabiti lepo priliko in priti v last izborni izdelanih predmetov naš obrtnikov.

Zakaj se je podražil krompir?

Za nekaterimi značilnimi prizori na našem živilskem trgu se skrivajo prave tragedije

Ljubljana, 24. avgusta. Na ljubljanskem živilskem trgu se kupi ob tržnih dneh toliko živil, da nas zavedajo tuji, ki včasih zaidejo na trg. Ko se pa nekoliko pozanimamo, po cenah ne moremo razumeti, zakaj so nekatera živila tako draga. Temu se pa ne čudijo le tuji, temveč tudi naše gospodinjice. Prihajajo se pritoževati na tržno nadzorstvo, češ da se cene letos čudno spreminjajo. Zadnje čase se najbolj pritožujejo nad podražitvijo krompirja. Podražitev krompirja avgusta je nedvomno glavni brez primere. Nič se ne moremo, da so kmetje prodajali lažje krompirja po 1.25 do 1.50 julija kakor avgusta, tik pred septembrom. Zdaj ga namreč prodajajo v splošnem po 2 din kg. Konzumentom seveda ni prišlo niti na misel, da se bo krompir začel podraževati, ko ga bo napredaj več. To je v nasprotju z vsemi izkušnjami ter z zakonom o ponudbi in povpraševanju.

Za nekaterimi značilnimi prizori na našem živilskem trgu se skrivajo prave tragedije. Nič čudnega ni, če vidite na trgu jokajočo se gospodinjico. Ljudje so v čedalje večji zadregi, kaj naj kupujejo, da bi izhajali s skromnimi dohodki. Krompir je zlasti v teh časih pravi kruh revnejših prebivalcev. Med revnejše prebivalce pa je treba pri nas prištevati tudi tako zbrane srednje plasti. Zato se pač hodijo gospodinjice zadnje čase tako pogosto pritoževati na tržno nadzorstvo nad podražitvijo krompirja. Če prodajalke povprašate, zakaj se je nenadno podražil krompir, vam ostanejo dolžne odgovor. Le nekatere vedo povedati, da so krompir podražile zato, ker je pač vse dražje. Podražitev olja in moke se jim zdi opravičilo za podražitev krompirja. Gospodinjice zahtevajo, naj tržno nadzorstvo napravi red na trgu. Toda uradniki jim lahko le povedo, da ne

morejo diktirati cen ter da uredba o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije izvzema kmete. Kmet lahko prodaja svoje prideleke po poljubni ceni in če b' čez noč podražil krompir celo na 10 din kg, bi mu tega nihče ne mogel preprečiti. Zato je tudi nekaterim kmetom zadnje čase začel rasti greben, da se celo norčujeje iz revnih ljudi, ki morajo varčevati še pri krompirju. Mestno tržno nadzorstvo ni oblast, da bi lahko predpisovalo cene. Večina gospodinjic tega ne ve, kakor tudi ne, kam se naj obrnejo. Čutijo samo, da se dandanes konzument najslabše zaščiten ter da mu nihče ne pomaga. Izkazalo se je, da so protidražinski odbori povsem brez moči; to so le posvetovalni organi, a tudi njihovi posveti so navadno jalovi.

Zadnje čase so se podražila tudi jajca. Zdaj jih ni več napredaj po ceni izpod dinarja. Nekoliko lepša prodajajo celo dražje, 9 kosov za 10 din. Gospodinjice se zdaj na trgu ne more veseliti nobene pocenitve. Najcenejša je še solata, a s samo solato se doslej še ni posrečilo nikomur preživljati. Priznati je treba, da je dovolj sadja za vkuhanje po zmernih cenah. Nekatere gospodinjice sicer zahtevajo, naj bi tržno nadzorstvo ne dovolilo prodaje črvinih jabolk. To bi pa nikakor ne bilo priporočljivo in ne v interesu konzumentov. Malo črvin jabolk so za vkuhanje, za kompot, ki jih očistijo, še vedno uporabljiva. Če bi jih napredaj samo lepe sadje bi bilo mnogo dražje. Danes je bilo napredaj dovolj sadja za vkuhanje, jabolk po 1.5 in 2 din navzgor. Lepše sadje je seveda dražje, povprečno po 5 do 6 din kg navzgor.

V jutranjih urah je bilo na mesarskih stojnicah — a ne pri vseh — še dovolj slanine napredaj, pozneje je je pa že pričelo primanjkovati.

V spomin I. Bazniku

Ljubljana, 24. avgusta. Iz vrst tovarišev pokojnega I. Baznika, upravitelja Železniškega črtna na Novem trgu in idealnega organizatorja ter društvenega delavca so nam poslali naslednje v njegov spomin napisane vrstice.

Tako nenadno si nas zapustil, da ne moremo prav verjeti, da te ni več. Šele zdaj smo sprevideali, kako silno te bomo pogrešali. Bil si nam pravi duševni oče in neizmerno smo te cenili zaradi tvoje je-klenega značaja, vedno neustrašen in neuklonljiv. Spoštovali smo te in vsakemu si pomagali, če nisi mogel drugače, vsaj s svojimi dobrimi nasveti. V svoji dobrosrčnosti si si pogosto pozabljali na sebe, da si bil skoraj sam potreben pomoči, ko si pomagal drugim.

Mnogo si trpel, ker si bil značajan in neustrašen, ker si ljubil pravico. V življenju nisi nikdar klonil, a končno si moral kloniti pred silo, ki ji ne more nihče kljubovati, pred smrtjo.

Tvoj spomin bo ostal vedno čist med nami in skušali ga bomo hraniti, da bomo sledili tvojim idealom.

Nujno potrebna izolirnica

Litija, 22. avgusta. Dogodek, ki se je primeril včeraj neki kmetici, je zbudil splošno sočutje z ubogo materjo, pa tudi ogorčenje zaradi pomanjkljivih zdravstvenih naprav. Nekaj otrok v Sv. Križu je zadnje dni zbolelo za neznanom boleznijo. Bolezen je zlasti hudo napadla neko žleto dekle. Mati je v skrbi za otroka naložila hčerko na voz in se odpeljala z njo v Litijo k zdravniku. K nam je dospela še pred osmo zjutraj. Takoj je odšla v ordinacijo k zdravniku. Zdravnik je ugotovil težak primer davice in odredil takojšen prevoz v ljubljansko bolnico. Iz Litije smo zaprosili za ljubljanski reševalni avto, ki pa je bil medtem precej zaposlen in je prišel k nam šele okrog poldne.

Uboaga mati je tavalja z otrokom po Litiji kakor grešna duša. Najprej se je ustavila pred postjo, odkoder pa so jo pregnali, ker prihaja v dopoldanski urah največ ljudi na pošto. Potem se je zatekla v kolo-dvorsko čakalnico in ko so tam zvedeli, da prenaša na rokah za davico obolelega otroka, je morala iz javno zdravstvenih ozirov, tudi iz čakalnice. Naposled se je zatekla na neko dvorišče. Dan je bil hladen, na rokah pa ji je trepetal vročinski otrok s težko nalezljivo boleznijo. Šele čez tri ure jo je prihod ljubljanskega reševalnega avta rešil mučnega čakanja in negotovosti. Uboaga mati se je odpeljala kot spremljevalka v ljubljansko bolnico, kjer so ji sporočili žalostno vest, da je stanje njene hčerke izredno resno. Vsa objokana in strta se je vrnila domov.

Dogodek spet kliče po prepotrebni izolirnici. Ze ob zadnji epidemiji meningitide smo opozarjali, da bi morali za bolnike iz zunanjih občin preskrbeti kak prostor za čakalnico, kjer bi pričakovali prihod reševalnega avta. Smo šele v začetku jeseni, pa so se v svetokriškem okraju pojavile že prve nalezljive bolezni. Oblasti bodo morale ukreniti vse potrebno, da že takoj na početku ustavijo širjenje davice. Pričakujemo tudi, da apel iz javnosti po izolir-

rede ne bo moglo upoštevati posebnih želj. Pričetek rednega pouka bo v ponedeljek 9. septembra ob 13. uri. Popravni izpiti se bodo vršili samo od 9. do 13. septembra. Upraviteljstvo strokovne nadaljeval. šole.

— **Nedeljski nogomet.** To nedeljo ljo bo na Glaziji nogometna prijeteljska tekma med SK Jadranom iz Ljubljane in SK Celjem. Tekma se bo pričela ob 16.30. Predtekmo bosta odigrali dve moštvi Jugoslavije in Celja.

— **Klement Proft umrl.** Mrtvega so našli v postelji zadetega od srčne kapi, upokoženega gimnazijskega ravnatelja na bivši nemški gimnaziji v Celju Klementa Profta. Pokopni je prišel v Celje 1901 iz Ljubljane na celjsko gimnazijo, kjer je ostal kot ravnatelj do prevrata. Star je va v miru.

— **Prvi hmeljski trgovci** so se pojavili sedaj tudi v Celju in izgleda, da se bo pričelo trgovanje s hmeljem. Kakor se govori, se višina cen suče okrog 50 din.

— **Rofo si je zlomil v zapetuju** 33letni delavec Pajazetovič Zajm iz Retja pri Trbovljah, in sicer pri delu. Pripeljal so ga v celjsko bolnico.

— **Borza dela.** 288 brezposelnih je bilo zabeleženih 20. t. m. pri tukajšnji ekspozituri borze dela, med temi 151 moških in 137 žensk. Dne 10. t. m. pa je bilo 261 brezposelnih 271. Delo sedaj dobijo: 3 hlapci, 1 kovač, 1 slikar, 2 čevljarja, 1 mizar, 30 delavcev za cestna dela, 6 delci, 1 natakarica, 1 sobarica, 10 kuharic, 5 služkinj in 1 postrežnica.

Relejnica

KOLEDAR

DANES: Sobota, 24. avgusta: Jernej

JUTRI: Nedelja, 25. avgusta: Ludovik

DANESNE PRIREDITVE

KINO MATICA: zaprt

KINO SLOGA: zaprt

KINO UNION: Na cvetju postlano

KINO SSKA: Alžir

KINO MOSTE: Vest človeštva in Sergi-

je Panjin

PRIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAF NESPREMENJENO

DEZURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Dr. Kmet, Tyrševa ce-

sta 41, Trnkovec ded., Mestni trg 4

in Ustar, Selenburgova ulica 7

MESTNO DEZURNO ZDRAV. SLUŽBO

bo opravljal od sobote do 8. zvečer do

ponedeljka do 8. zjutraj mestni višji

zdravstveni svetnik dr. Mis Franta,

Poljanska c. 15/II., telefon št. 32-84.

Osvetila

Sport in glasba. Sport je za razgibanje telesa, glasba pa za razvedrilo. Oboje je koristno in potrebno. Vendar pa niso vsi ljudje sportniki, kakor tudi ne morejo biti vsi muzikanti. V teh dneh, ko tarejo ljudi različne skrbi, moramo biti za vsako javno podajanje lepe glasbe hvaležni, tem bolj, ker je danes širokim plastem dostopna samo še konservirana glasba — radio in gramofon.

Zaradi tega so nedeljski koncerti vojaške godbe v »Zvezdi« prave svečanosti za ljubitelje lepe glasbe. S srečno izbranimi sporedi privlačijo ti koncerti mnogo pažljivih in hvaležnih poslušalcev, ki izražajo priznanje in zadovoljstvo po vsakem odigranem komadu.

Nekaj čudnega je, da imajo prav tedaj, ko se vrše koncerti vojaške godbe, največ opravka v Selenburgovi ulici in na Kongresnem trgu motoklisti in avtomobilisti. V strahu, da jih ne bi kdo prežil, ko se vozijo v nedeljo s temi modernimi sredstvi, razbijajo in ropotajo tako, da ni mogoče slediti izvajanju posameznih glasbenih točk koncerta. Zlasti vozači motornih koles so v povzročanju oglašujočega ropota pravi mojstri. Če to stori posamezen motoklist, je to sprito splošnega pomanjkanja prometne discipline še nekam razumljivo. Ako se pa pripelje ob izvajanju sporeda cela vrsta motoklistov, kakor se je to zgodilo zadnji nedeljo, in ki so povzročili pravi peklenški tršč, pomeni to brezobzirno in grobo motenje javne kulturne prireditve, ki bi morala biti prav tako obilastveno zaščitena, kakor vsaka sportna prireditev.

Motenje javnih koncertov na tako brezobziren način ne kaže, da smo na višku glede prometne discipline.

Poplava tudi v Rožni dolini

Ljubljana, 24. avgusta. Iz raznih krajev poročajo o velikih poplavah, ki so povzročile mnogo škode ne samo po travnikih in polju, temveč je voda vdrla tudi v stanovanjske hiše in gospodarska poslopja, kjer je poškodovala marsikaj, kar je bilo s trudom zgrajeno in pridobljeno.

Tudi v Rožni dolini smo imeli priliko gledati, kako je voda trgala ceste, razdirala vrtove, odnašala stavbni material in vdrla v kleti in stanovanja posameznih hiš. Najhujše so bile prizadete hiše na cestah V., VIII., IX. in X., kjer je voda zalila do malega vse kleti in niže ležeče prostore. Na cesti V. št. 31 je voda stala v pritičnem stanovanju 15 cm visoko ter poškodovala vso stanovanjsko opremo, obenem pa povzročila tudi mnogo strahu pred hujšim vodnim navalom, ker ljudje v Rožni dolini še niso pozabili povodnji iz leta 1926, ko je voda stala skoro v vseh hišah v pritičnih stanovanjih do 1 m visoko.

Vzrok teh povodnji je bil v glavnem ta, ker se je požiralnik na križišču Večne poti in ceste V. zagatil z raznim materialom, ki ga je voda naplavila iz vsega vzhodnega dela rožniškega hriba in Drenikovega vrha, nato pa je drla po cesti V. ter jo dobesedno razorala. Kanal, ki je izpeljal po cesti VIII. v Gluščico, pa ima premalo padca, poleg tega pa je zamašen z razno naplavinno nad dve tretjini, tako da je komaj 15 cm prostora za odtok vode. Na križišču ceste VIII. in IX. je voda bruhala iz kanalove odprtine do 1 m visoko zaradi pritiska iz višje ležečega kanala ob Večni poti. Lastnik znane restavracije »Pri Katicu« je bil primoran klicati na pomoč reševalce iz Ljubljane, ker so bile v nevarnosti v kleti nameščene hladilne naprave, da jih voda ne poškoduje.

Brez dvoma je, da bo treba kanalom v Rožni dolini posvetiti nekoliko več pozornosti.

25 letnica mučeniške smrti

Janeza Brenčeta, ki je bil 24. avgusta 1915 na Suhem bajerju pri Ljubljani ustreljen

Ljubljana, 24. avgusta

tako je med svetovno vojno poleg drugih tudi Janez Brenče plačal svoje odkrito izražanje za smrtjo.

Avstrijski vojaški nagli sod je dne 24. avgusta 1915. l. na smrt obsodil 59 let staro Janeza Brenčeta, uglednega gostilničarja in vzornega posestnika z Dovjega, ki je bil še isti dan ustreljen na Suhem bajerju na Golovcu. Nesrečnik je ves čas sodbe zatrdel, da je nedolžen, vojni preki sod pa tega ni upošteval in je napravil križ čez njegovo življenje. V smrtnih sragah se je Janez Brenče toliko zavedal, da je izrazil željo, naj njegovih zemskih ostankov ne puste trohneti na »Suhem bajerju«.

Vojni kurat piše pokojnikov ženi

V rokah imamo originalno pismo, ki ga je pisal vojni kurat Ivan Kogovšek pokojnikov ženi Ani, rojeni Demšar iz železnikov, kjer pravi:

Veseloštevana gospa! Sporočiti Vam imam žalostno vest, ki Vam je pač že znana. V tork je bil obojen Vaš mož na smrt in ob treh popoldnih ustrejen na vojaškem strelišču v Ljubljani. Ker sem z njim preživel zadnje trenutke njegovega življenja in ga spremljal tudi v smrt, Vam po njegovem naročilu sporočam še nekaj stvari.

Pred vsem bodite mirni in potolaženi! Prav lepo se je spravi z Bogom, opravil spoved, prejel sv. obhajilo, papežev blagoslov in popolnoma vdano sprejel smrt iz božjih rok. Lahko Vam rečem, da mu je bil Bog milosten sodnik in mu je na onem svetu prizanesel z vsem trpljenjem. Naročil mi je, naj Vam sporočim vsem njegov zadnji pozdrav in obenem prosil, da opravite po njem mrtvaško opravilo. Tudi me je prosil, naj sporočim gor, da odpustite vsem vse in prositi tudi sam vse odpustanja, če bi bil kdaj koga kaj razžalil.

Naj Vam še nakratko opišem njegove zadnje ure. Ko je bila obsodba razglašena in potrjena, sem šel z njim skupaj v ječo. Tu sem ga prevel čez dve uri, ob pol treh, so ga odvedli na strelišče, kamor sva šla skupaj. Bil je zelo miren in vdan. Ves čas sva se pogovarjala. Ko pridemo na določeno mesto, sem mu dal še enkrat sv. odvezo, poljubil je križ in ovil si je okrog roke sv. rožni venec. Piebali so mu še enkrat ob kratkem smrtno obsodbo, nakar so mu zavezali oči. Ko je pokleknil, je zaklical na ves glas trikrat: »Jezus, Marija, sv. Jožef, usmilit se me, pomagajte mi!« Nazadnje je še zavpil: »Gospod kurat!« V tistem trenutku je počilo. (Dva strela v glavo, tri v prsi). In bil je v trenutku mrtav. Čutil in trpel ni popolnoma nič. Smrt je bila čisto lahka. Nato sem truplo blagoslovil in pokopal kot vsakega drugega kristjana. Zame samega je bilo to opravilo nekaj strašnega, saj si lahko mislite. Še danes sem ves proč, tako me je razburilo. Ne vem, če bi nogel prenesti še drugi slučaj. Vendar pa se mi dobro zdi, da sem ga mogel tolažiti in spremljati, da se je tako lepo pripravil in v dan podal v smrt, da bolje ni bilo mogoče.

Bodite torej lepo mirni in molite zanj, če še kaj potrebuje. Gotovo pa je bilo trpljenje, ki ga je imel na duši, zadnje ure in smrt pred Bogom kot popolno zadoščenje za vse, kar bi bil imel še trpeti na onem svetu. Tudi jaz se ga spominjam v molitvi in sveti maši.

S spoštovanjem Vas pozdravljam vse v imenu ranjega Ivan Kogovšek, c. kr. vojni kurat.

Pet let pozneje so štiri hčerke pokojnega Janeza Brenčeta zaprosile.

za obnovitev kazenskega postopanja, ki je bilo pred sodiščem dovoljeno, in je bil pokojni mučenik pri ponovni temeljiti razpravi vsake obtožbe oproščen. Bil je torej

PO NEDOLŽNEM USMRČEN

Njegovi sorodniki so se nato več let trudili, da bi ustreli pokojnikovi zadnji želji, in da ne bodo njegove kosti trohnele v »Suhem bajerju«. Nazadnje so vendarle dosegli, da so res dne 3. oktobra l. 1921.

VZDIGNILI NJEGOVE ZEMSKO OSTATKE IN JIH SLOVESNO PREPELJALI ob spremljevanju vojaške godbe v Brenčeto rojstni kraj Dovje nad Jesenicami. Neveljive zasluge za mučeničev brezplačni pogreb si je stekel g. Ivan Hribar, takratni pokrajinski namestnik v Sloveniji in bivši dolgoletni ljubljanski župan. Kar se prej ni posrečilo nobeni vladi, to je dosegel on, ki je bridko občutil vojno internacijo tudi sam na sebi.

Ljubljana je tedaj priredila temu mučniku

VELICASTEN POGREB, čigar stroške je prevzelo predsedništvo pokrajinske vlade. Na čelu izpoveda je korakala sokolska konjenica, za njo godba dravske divizije, nato pa sokolstvo z zastavo. Dvoprepni mrtvaški voz je spremljal častna sokolska straža na konjih. Za krsto so stopali najbližji sorodniki in pokojnikovi znanci z Dovjega, zastopniki pokrajinske uprave, načelniki vseh državnih uradov, oficirski zbor in številna odposlanstva raznih narodnih društev in deputacij. Od strelišča na Dolenjski cesti tja do koločvora v Šiški je stal na obeh straneh gost špalir tisočev občinstva. Zamolki in turobni glasovi ljubljanskih zvonov po vseh cerkvah so spremljali izpoved po vsej poti do šišenskega koločvora, kjer so krsto naložili v vagon, ki je oddrhal žnjo proti Gorenjski na Dovje. Ondi so ga

POLOŽILI V GROB POLEG NJEGOVE ŽENE

ki je že par let po pokojnikovi smrti na tragičen način šla za njim. Moralna propalica, ki ima Brenčeta na vesti, je imela drzno čelo, da je vkljub odločni prepovedi čez par let prišla v Brenčeto gostilno. Pokojnikova žena Ana se je vsled tega tako

RAZBURILA, DA JO JE ZADELA KAP na možgane. Stara je bila 59 let, kakor njen pokojni mož. Oba zakonca Janez in Ana Brenče sta bila torej žrtve podlega denunciranja.

Ljubljana je tedaj mučniku Janezu Brenčetu izkazala svoje veliko spoštovanje. Še nobene slovenske kmeta zemskih ostankov niso pokopali na tako slovesen način kot njega. Ljubljana je vrnila čast Janezu Brenčetu in njegovim štirim hčerkam. Naj v miru počiva, ta poštna a nesrečna slovenska grča!

II. obrtniška tombola v Kranju

v prid »OBRTEGA DOMA«

dne 8. septembra t. l.

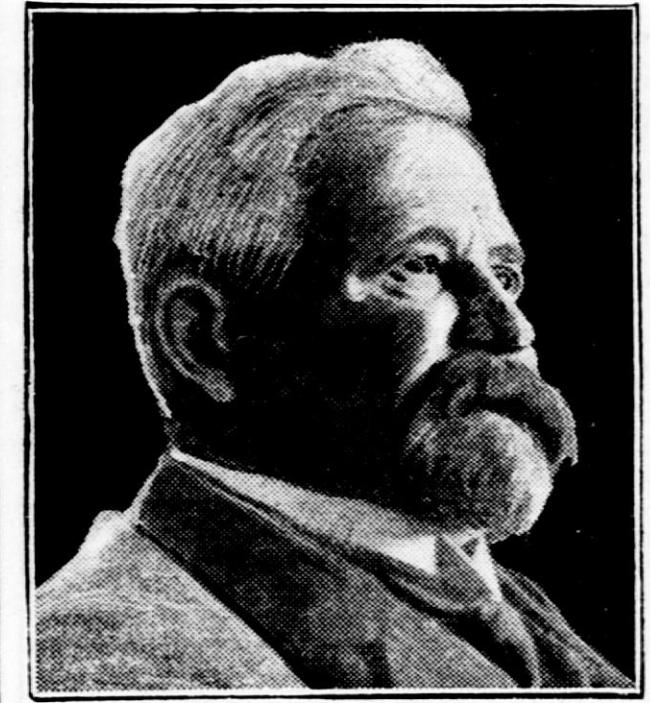
Nad 30 tombol in 500 drugih dobitkov. Dobitki bodo razstavljeni od 1. do 8. septembra t. l. v tuk. gimnazijski telovadnici. — Preskrbite si tablice!

skega doma se je razvila dolga povorka proti cerkvi. Po cerkvenem opravilu je bila na vasi blagoslovljena in razvitje novega gasilskega prapora, ki ga je blagoslovil kanonik g. Mrak z lepim nagovorom. Prapor je prevzel v varstvo praporščak. Sledilo so še lepi govori predsednika domačih čete Toneta Porente, sreskega načelnika Mirka Brezgarja, župnega predsednika Lovra Platinine in kapetana Stankoviča. Vsi so starološkim gasilcem k jubileju iskreno čestitali ter jim želeli še mnoge uspehe. Mimohodu je sledila prijetna gasilska zabava pri Frtunovcu.

Feliks Stare

Ljubljana, 24. avgusta. Na Ruperč vrhu je večer jutraj umrl eden najodličnejših članov stare ugledne slovenske rodovine, Feliks Stare. Iz Staretove rodovine je izšlo že več uglednih mož. Feliks Stare je doživel visoko starost, saj je letos januarja obhajal svojo 90letnico. Kor graščak na Kolovcu in industrijec v Jaršah, je bil v naši javnosti dobro znan.

Pokojni je bil gospodarsko temeljito izobražen mož in njegove sposobnosti so vsi zelo cenili. Kor najmlajši izmed bratov Staretove je šel že zgodaj v mladost v svet izpolnjevati svoje strokovno znanje. Posvetil se je usnjarski stroki. Potoval je zelo mnogo in si povsod nabiral bogate skušnje. Prepotoval je Rusijo, Balkan, Dansko, Nemčijo. Po očetovi smrti je prevzel graščino na Kolovcu. Kmalu se je izkazal kot umen gospodar, zlasti v gozdarstvu. Svoje sposobnosti je pokazal tudi z ustanovitvijo velikega industrijskega podjetja lesne stroke v Jaršah.

Feliks Stare je bil vedno zaveden naprednjak in v dobi, ko so v kuriji kranjskih veleposestnikov prevladovali nemški graščaki, je bil večkrat kandidat slovenskih virilistov.

Udeleževal se je javno tudi kot gospodarstvenik. Tako je deloval v Kmetijski posojilnici ljubljanske okolice in Narodni banki je bil večkrat cenzor.

Stareta so ljudje zelo spoštovali in bil je izredno priljubljen med vsemi, ki so ga poznali. Kljub visoki starosti je bil še vedno čil do zadnje bolezn. — Pokopali ga bodo jutri na Rovih.

Blag mu spomin, sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

Naš letošnji velesejem

Ljubljana, 24. avgusta. Letošnji ljubljanski velesejem bo prirejen kot 47. razstavna prireditev. Trajal bo od 31. avgusta do 9. septembra. Obeta se nam več bogatih gospodarskih in drugih posebnih razstav. V splošnem delu bodo razstavljeni izdelki naslednjih industrijskih in obrtnih strok: strojne in kovinske industrije, železnice, strojne in kovinske industrije, razsvetljava in kurjave, vozovi, motorna kolesa, kolesa, lesna industrija, usnje in konfekcija, tekstilna industrija, krznarstvo, kemična industrija in fotografija, papir in pisarniške potrebščine. Dobro bo zasledena živilska industrija, lep oddelek bo imelo stavbarstvo kakor tudi glasbila, mnogo bo razstavljenih fine keramike, bižuterije, stekla in porcelana, obetajo se nam pa tudi razne privlačne novosti. Posebne, zaključne razstave bodo naslednje: obširna bo pohištvena razstava. Mala obrt bo zastopana tako dobro, da bo tvorila že sama lepo obrtno razstavo. Posebno pozornost bo zbujała razstava o obrambi pred letalskimi napadi, kjer bo ponazorjena aktivna in pasivna obramba. Pri organizaciji te razstave sodelujejo: zaščitni urad mestnega poglavarstva v Ljubljani, ministrstvo vojske in mornarice, banska uprava, Drž. tehniški zavod in Gasilska zajednica. Posebnost bo razstava pod naslovom »Zobna tehnika«, ki jo priredi Društvo zobnih tehnikov ob svoji 30letnici. Zveza gospodinj bo priredila aktualno razstavo pod naslovom »Naša vsakdanja prehrana«. Mimo tega bodo prirejene še razstave cvetja in zelenjadi (vrtnarski odsek SVD v Ljubljani), motorna in brezmotorna letala ter modeli (Ljubljanski Aeroklub »Naša krilala«), perutnina, golobi, kuncji (društvo »Rejce malih živali« v Ljubljani), turizem (Zvezi za tujski promet v Ljubljani in v Mariboru), likovna umetnost.

Dne 8. septembra bo tekmovanje jugoslov. harmonikarjev. Razstavljalci imajo

prevozne in trošarinske olajšave. Na naših železnicah imajo obiskovalci velesejma brezplačen povratek. Na postaji morajo kupiti razen vozovnice še rumeno železniško izkaznico za 2 din. Vozne olajšave veljajo za dopotovanje od 26. avgusta do 9. septembra, za povratek od 31. avgusta do 14. septembra. Tudi letos bo imel velesejem prostrano zabavišče. Objubljajo nam posebno zanimivost, večerne predstave »Totege teatra«.

Križanka

1	2	3	4	5	6
		7	8		
9	10		11		12
13		14		15	
16			17	18	
	19		20		
	21				
22			23		24
25			26		27
28		29		30	31
	32			33	
34				35	

Pomen besed

Vodoravno: 1. egiptčanski bog, 4. pripadnik zapadnoevropskega naroda, 7. gorska gmeta na Sedmograškem, 9. glasbena nota, 11. planina v Srbiji, 12. kemični znak za prlvno, 13. jugoslovanski otok, 15. številnik, 16. poljedelec, 18. prislov, 19. država v USA, 21. turško orožje, 22. del hiše, 23. strateško premikanje čet, 25. svetopisemska oseba, 27. pogojni veznik, 28. predlog, 29. desni pritok Drine, 31. glasbena nota, 32. mesto v Besarabiji, 34. predstojnik menihov, 35. običaj, navada.

Navpično: 1. mesto v Siriji, 2. predlog, 3. srbsko mesto, 4. gozdno drevo, 5. ploskovna mera, 6. žensko oblačilo, 8. bosanska gostilna, 10. mesto v Bosni, 12. prirodopisna veda, 14. poslopje, shramba za vozila, 15. srednjeevropska država, 17. mesto v ruski Aziji, 18. bivši albanski kralj, 20. predlog, 22. časovni prislov, 24. srbsko moško ime, 26. morská žival, 29. francoska reka, 30. glodavec, 32. kratica za površinsko mero, 33. kemični znak za prlvno.

Rešitev križanke objavljene danes teden

Vodoravno: 1. Krim, 4. okop, 7. bilka, 8. Amor, 10. Amor, 12. Osram, 14. ena, 15. ti, 16. muslin, 18. nafta, 19. Šparta, 21. on, 23. lov, 24. Irena, 26. elan, 28. Izak, 29. davno, 30. Arad, 31. apno.

Navpično: 1. kokot, 2. Ibar, 3. Miramar, 4. Oka, 5. kamela, 6. Piran, 9. vsi, 11. oni, 13. mufti, 17. starina, 18. navada, 19. šleva, 20. pol, 21. ona, 22. Naklo, 25. Ezop, 27. nad.

F. T. Karmah v Ljubljani

Eksperimentalni psihografolog F. T. Karmah je postal v kratkem času znan širom sveta. Analize tega sposobnega Slovence so žele v največjih mestih našega kontinenta odkriti priznanja. Karmah je pred kratkim izdal tudi knjigo: »Grafologija«, katere nas seznanja s tako malo raziskanimi in skritimi problemi človeškega življenja. G. F. Karmah se bo zadržal samo kratek čas v Ljubljani v hotelu »Socac«, kjer bo sprejemal stranke in jim izdeleval analize rokopisa in roke. (—)

Iz Ljutomera

— Sokolska tombola. Sokolska tombola v Strigovi bo 1. septembra za Sokolskim domom, ob slabem vremenu pa bo tombola 8. septembra.

— Sokolski kino začne redno s predvajanjem 31. avgusta zvečer.

— Odstrel jerebic. S 1. avgustom je nastopil lovopust za poljske jerebice, ki jih je letos pri nas zelo malo. Tako je lovski paznik obširnega lovišča občine Razkrižje pri svojih obhodih videl letos v vsem rajonu le dve jerebici, kar potrjuje splošno sodbno, da je letos malo jerebic. Jerebice je vzela huda zima, zato so se tudi zakupniki lovišč odločili, da letos ne bodo streljali jerebic. Posledice hude zime se bodo pri divjačinah občutile še več let.

— Cena dobra robe malo. Pred dnevi so bili tu natovorjeni prvi vagoni letošnjih bolj ranih jabolk. Kupci so plačali po 2,25 din za kg, kar je zelo lepa cena, žal, da je jabolk letos pri nas zelo malo, skoraj nič.

Vaško učiteljstvo se zaveda svojih dolžnosti do naroda

Temeljito poznavanje vaše strukture je predpogoj za zdravljenje našega gospodarsko in moralno pohabljenega podeželja. Sodobni učitelj dela za resnične potrebe vasi in vaše mladine

Ljubljana, 24. avgusta

V usodnih časih živimo! Tega se vsi več ali manj zavedamo. Posebno pa čuti to podeželsko učiteljstvo, ki v stalnem, neposrednem in pristnem stiku z nenormalnim ritmom utripanja vaškega življenja, izredno močno in zavestno doživlja vso krizo in težo današnjih kaotičnih razmer.

Bolj kot katera koli druga narodna skupina se zaveda danes slovensko učiteljstvo, da je naš narod zalotil veliki zgodovinski trenutek na tistem usodnem razpotju, ko se ima izvršiti usodno preoblikovanje sveta in življenja.

Vsi vemo in v izvajanjih docenta dr. Zwitterja smo dobili nove dokaze, da so nas doslej še vsi važnejši družbeni pretresi našli zmene, preplavene in nepravilne. Zato je prav, da se je slovensko učiteljstvo tokrat zavedlo z vso potrebno stvarnostjo resnega trenutka ter se je v tistem naporu vseh svojih sil podalo na delo v hotenju, da bi naš narod pri tem preoblikovanju zavzel tak položaj, ki bo najbolj odgovarjal njegovim resničnim potrebam in zahtevam.

Res je, da je v okvirju novo nastale resničnosti usoda naroda v največji meri odvisna od njegove notranje moči in pripravljenosti. Kar pa velja za ves narod, velja tudi za poedince in skupine, torej tudi za naše učiteljske.

Ko se mnogih polašča apatija in depresija zbežanosti iz lastne nemoci, poglablja naše učiteljstvo mirzično svojo samozobrazbo, da bi tako doseglo čim jasnejšo in pogumnejšo orieniacijo v današnjem, razbitem času na našem usodnem življenjskem prostoru.

Pedagoške tedne, katere prireajo naši pedagogi ob velikih osebnih materialnih žrtvah, žrtvujejo tudi ča svojega rednega dopusta, predstavljajo hotenje celotnega vzgojiteljskega stanu vseh vrst in stopenj šol, da se v nekaki duhovni in poklicni obnovi preporedi in pripravi samega sebe za usodno delo narodne bodočnosti.

V duhu tovariško-demokratskega pojmovanja ter resnega hotenja vseh naših pedagogov predstavljajo pedagoški tedni pravo svobodno tribuno, kjer ima vsakdo pravico iznesti svoje poglede, svoje ugotovitve ter izkušnje. Po vsestranskem informiranju o aktualnih narodnih, socialnih, gospodarskih, kulturnih in moralnih problemih, si lahko vsak učitelj s pomočjo svojega zdravega kritičnega poisa najpravišejo usmerjenost dela.

Prenehuje doba, ko je bilo učiteljstvo izkoriščevano za politično misijonarstvo v korist malih, osebnih-strankarskih aspiracij raznih oblastnih kraljev na Betajnovi. Naš narod je narod kočarjev in bajtarjev in učitelj nastopa kot zastopnik teh večinskih predstavnikov naroda za resnično urejeno in pravično življenjsko občestvo. Kot zastopnik družbe in države se pojavlja vaški učitelj kot dejanski zaščitnik vse vaške mladine in narodnih interesov, v smeri poglavitne narodne zavesti ter pravičnega usmerjanja njegovih političnih, gospodarskih in kulturnih sil.

Na podlagi dognanih socialno-ekonomskih in mladinslovnih dejstev Učiteljskega pokreta želi ustvariti slovensko učiteljstvo konkretni slovenski, nacionalni pedagoški program ter ga tako globoko fundirati v

resničnih narodnih potrebah. S tem bo naše učiteljstvo prispevalo svoj del k vseslovenskemu socialnemu, ekonomskemu, kulturnemu in higienickemu programu, ki bo združil vse naše slovenske pozitivne sile v skupnem, velikem narodnem hotenju.

Slovensko učiteljstvo ne dela za danes, ampak za veliki jutri. Pri tem se zaveda, da bo naš narod znal ceniti njegove žrtve in napore, zato gre mimo vseh demagoških krivic in klevet konzervativnih elementov na narodni periferiji.

Naš znani psihotehnik dr. Schmidt je predaval o poklicni vzgoji. Na podlagi triletnih izkušenj iz Banovinske poklicne posvetovalnice je iznesel razna konkretna vprašanja iz naše poklicne problematike. Naši fantje žele biti mehanikari, ključavničarji, piloti, mornarji, uradniki itd., deklice pa šivilje, trgovske sotrudnice, frizerke in uradnice. Vsi silijo preveč v uradniške poklice, saj gre v Ljubljani le 9%, v celotni Sloveniji pa le 20% absolutov meščanskih šol v poklice, dočim ostali nadaljujejo študije.

Vidiki za izbiro poklicev so pri nas zgrešeni. Zgrešen poklic pomeni zgrešeno življenje in nezadovoljstvo, ker ne absorbira vseh sposobnosti. Pravi poklic mora biti življenjsko važno opravilo onega dela, ki človeškim sposobnostim odgovarja. Učitelji naj vzgajajo za poklice, t. j. del celotne vzgoje, ki naj iztrga otroka iz zakrnjenosti in utesnitvenosti ter jo naj vzgaja v življenjskem optimizmu in pogumu za resne delovne napore v raznih novih poklicih.

Banovinska preizkuševalnica poklicev bi naj vršila tudi nujno preizkušnjo za sprejem učiteljskih kandidatov, kajti na ljubljanski učiteljski šoli leži baje preko 300 prošelj za sprejem in res ne gre, da bi od kot kriterij in merilo služilo prej strankarsko mišljenje kandidatovih staršev kot pa stvarni in objektivni motiv sposobnosti za ta poklic.

Profesorica ljubljanske učiteljske šole, znana pedagoginja, A. Černejeva je podala z iskreno, čustveno doživetostjo svoje lepe in tople misli o obtem kultiviranju učitelja.

Besedo kultura rabimo često v statičnem ali predmetnem in zgodovinskem pomenu za celokupnost stvaritev človeškega duha. Govorimo o kulturi kakega naroda ter o njegovi kulturni stopnji misleč pri tem na kakovost in množino njegovih kulturnih del. V dinamičnem in psihološkem smislu pomeni pojem kulture živo kulturnost ljudi in občestva.

Civilizacija gre preko kulturnosti in enkratnih kulturnih stvaritev do praktične primenitve in tako do popolšenja in razširjenja kulturnih pridobitev ter za čim uobednejše in lažje, čim bolj urejeno in prijetno življenje.

Pravo merilo zmogljivosti nekega naroda je njegova kulturnost. Po končanem šolanju mora vsakdo iti z življenjem, da notranje dozorji. Kultivirajo nas le spoznanja, ki smo jih v sebi kritično preiščili in tako osebno osvojili ter pri tem doživeli z vso resničnostjo pomembnost in vrednost stvari, ki nas notranje vsega prevzamejo.

Posebno učitelj mora ostati kulturno živ in dovteten ter tvoren. Resnična globinska kulturnost ne ovira človeka na poti do prave kulturne širine. Nasprotno tak člo-

vek bo dovzet tudi za druge kulturne vrednote ali pa bo imel zanje čut spoštovanja.

Učitelj mora po svojem položaju biti obekulturen človek. Iz njegove kulturne razgledanosti in živosti mu raste prava osebnost avtoritativnost.

Učitelj mora ostati v stiku z živim kulturnim dogajanjem ter dihati s kulturnim življenjem svojega naroda in človeštva. Učitelj ne sme zato nikoli nehati z lastnim spoznavanjem ter s svobodno, kritičnostjo mišljenja preizkuševati, overjavljati, raziskovati in odkrivati resnico in lepoto vsega dogajanja. Stvarjem mora priti do jedra ter v sebi graditi solidno in temeljito izobrazbo pristnega, lastnega znanja.

Iz hotnega in smotrnega spoznavanja kraja, vaških prilik in vaščanov raste zanimanje zanj, s tem tudi ljubezen do njega in topla povezanost s krajem. Vse učiteljevo delo dobiva tako stvarne življenjske temelje v enkratni, konkretni vzgojni problematiki naroda.

Z nakazovanjem praktičnih možnosti dela na kultiviranju samega sebe je zaključila predavanja ob navdušenju, posebno ženskega čustveno razgibanega sveta, z mislijo Marka Avrelija: Sramotno je, če duša utrpe prejš, preden je telo mrtvo. Učitelj potkuzne sole ter znani skavtski delavec M. Zor, je na podlagi bogatih življenjskih izkušenj z mladino in njenim dojemanjem podal teoretične in praktične misli o modernih učilih v ljudski šoli.

Dosedanja šolska učila so večinoma slaba in pomanjkljiva ter spadajo v staro verbalistično šolo. Sodobna, delovna in življenska šola zahteva drugačnša učila, ki so poleg govora potrebna za uspešno šol. delo. Upoštevati moramo različne tme otrok, ki na različni način in z različnimi čutili dojemajo.

Preprostota učila, ki nastajajo pred otrokovimi očmi ter res odgovarjajo strukturi predmeta ter sodobnim šolskim delovnim metodam, so najboljša. Imamo učila za stvarno snov in učila za ponazorjevanje stvarnih vtisov pri abstraktnih predmetih (računstvo, slovnica, ...). Mošter ustvarjanja takšnih učil je tov. Zmazo Bregant.

Predavatelj je nato praktično ponazorjeval predmeti in posebnosti posameznih učil, ki jih je večinoma sam izdelal v svoji dolgoletni praksi. Sč.

Lep gasilski razstnik

Staro-loški gasilec so lepo proslavili svojo 40letnico. Na predvečer svojega praznika so odšli z baklami in godbo kranjskega Glasbenega društva v Skofjo Loko, kjer so priredili botru, starološkemu rojaku notarju g. Stevu Šinku podčastno Počej so priredili sredi vasi promenadni koncert, po katerem so se poklonili botri ger Franki Wehgemuthovi na Trnju.

Po budnici, sužbi božji in počastitvi spominov pokojnih tovaršev na pokopališču so naslednje dne popoldne sprejemali goste pred svojim domom. Prišlo je tudi mnogo zastopnikov civilnih in vojaških oblasti. Bana je zastopal škofješki sreski načelnik g. Mirko Brezigar. Izpred gasil-

DNEVNE VESTI

— Kredit za cestna dela na Dolenjskem. Gradbeno ministrstvo je odobrilo kredit za tiskovanje ceste od Zabe vasi do novomeške železniške postaje skozi mesto. Stroški bodo znašali 2.141.762 din. Razen tega je še odobren kredit 3.229.734 din za druga cestna dela na Dolenjskem.

— Prošnje akademikov za sprejem v Orazov dijakski dom in za podelitev brezplačnega obroka. Po sklepu upravnega odbora Orazovskega dijaškega doma v Ljubljani dobi tudi v zimskem semestru študentskega leta 1940/41 večje število revnih akademikov tukajšnje univerze brezplačno stanovanje kakor tudi brezplačen obrok. V prvi vrsti bi prišli pri tem oni akademiki v postev, ki bi zaradi pomanjkanja prostorov ne mogli biti sprejeti v dom, vendar pa prosto stanovanje ne izključuje tudi brezplačnega obroka, če so gdnice razmere dotičnega akademika zelo neugodne. Prednost imajo v vsem medicini in nezakonski rojeni. Za obe ugodnosti (brezplačno stanovanje in obrok) se prosi v eni prošnji, in sicer na predpisnem obrazcu (tikovini), ki se dobi proti odškodnini 1 din pri hišniku Orazovskega dijaškega doma v Wolfvoji ulici št. 12. Kdor želi, da se mu pošlje tiskovina po pošti, naj priloži za pošiljko potrebne znamke. Na obrazcih prošnje so natisnjena vsa potrebna navodila glede izpolnitve ter glede potrdil in dokumentov, ki morajo biti priložni priložni. Nekolkovane prošnje, ki naj bodo naznačene na »Upravni odbor Orazovskega dijaškega doma v Ljubljani (univerza)«, se bodo sprejemale do vključno 3. oktobra t. l. Opozorja se, da se bodo uvaževale samo prošnje, napisane na predpisanih obrazcih, ki bodo pravilno in točno po navodilih izpolnjene ter potrjene in opremljene z vsemi potrebnimi dokumenti. Nezaodstno frankiranih ali nefrankiranih poštinih pošiljk, dopisov, ki bodo vsebovali ali prošnje ali samo dokumente, uprava ODD ne bo sprejemala.

— V Zagrebu so zaplenili na klavnic vso svinjino. Včeraj je nastal v Zagrebu na mestnem trgu kočljiv položaj zaradi nenadne podražitve mesa, posebno svinjine. Od 16.50 se je podražila na 18.50 do 19 din. Zato je oblast vso svinjino na klavnicah zaplenila. Prodajali jo bodo mešarjem šele ko bo sodišče zaplenbo potrdilo. Od 1. marca do včeraj se je podražilo meso v Zagrebu za 66%.

— Razširjenje tobačne tovarne v Travniku. Za razširjenje tobačne tovarne v Travniku je odobrila monopolna uprava 4.500.000 kredita. Dela so se že pričela. Doslej je delalo v tovarni okrog 500 delavcev, ko bo razširjena, jih bo pa moglo zaposliti mnogo več.

— Smrt blage matere. V Dolskem pri Rajhenburgu je v petek popoldne umrla gospa Pavla Solina, soproga posestnika in trgovca. Njena nagla smrt je zbudila globoko obžalovanje ne samo v širokem krogu sorodnikov, temveč tudi pri vsem prebivalstvu, saj je bila gospa Pavla močno priljubljena pri vsem prebivalstvu zaradi svoje prijetne prirodnosti. Po rodu je bila iz stare štajerske rovine Ravljeno, sestra našega tovariša v uredništvu »Jutra«. S svojim možem Franjom je skrbno vodila obsežno poslovanje s trgovino in gostilno v Dolskem blizu znanega senovskega rudniškega revirja. Zapustila je sina edina Franca. Ko sledi mnogo prerano v grob svoji prednici na posestvu, pred leti umrli sestrji gospe Mariji Škobernetovi, se tožni poslavljajo od nje številni znanci in prijatelji, ki iskreno delijo žalost z njenimi dragimi svojci. Pogreb bo jutri, v nedeljo. Blagi pokojnici naj bo ohranjen lep spomin, žalujčim svojem pa izrekamo odkritosrečno sožalje.

— Marsikateri prijatelj naših ptic zanima, kam, v katere dežele in preko katerih krajev se podajajo te ali one naše pevkice na jesen, da potem nekje daleč v tujini preživijo. Da to prej ali slej lahko ugotovimo, moramo pač čim več posameznih seleh se ptic na ta ali oni način tudi znanovati. V ta namen se poslužimo obveščevanja. Tako znanovano ptico v tem ali onem slučaju tudi vlovijo, odnoso jo po naključju najdejo neke pognilo. Taka najdba z navedbo kraja in časa služi potem za nadaljnje raziskovanje o selitvi ptic, kar je ena izmed glavnih nalog observatorij, ki je v ta namen oborožen že nad 17.000 ptic. Vse take bolj važne najdbe oboroženih ptic, ki so bile ugotovljene v tujini, bodo predložene v slikah v ornitološki razstavi na Ljubljanskem velesejmu od 31. avgusta do 9. septembra.

— Prepoved intervencije nepooblaščenih pri carinskih oblasteh. Ker se zadnje čase vedno pogostje dogaja, da nepooblaščen interverirajo pri carinskih ustanovah in opravljajo posle na račun drugih ljudi, opozarja oddelek za carine v finančnem ministrstvu vse svoje podrejene ustanove na obstoječe pravilnike in zakonske določbe, iz katerih je jasno razvidno, kdo lahko zastopa pred oblastmi druge osebe.

— Sprejem gojencev v vojno akademijo. V vojno akademijo bo letos sprejetih več gojencev z maturo. Prijavitelj se je treba do 5. septembra. Informacije se dobe pri vojnih okrogih.

— Najprimernejši pripomoček za povzdigo blagostanja malega človeka. Draginja je vedno večja in obstoj marsikaterih družin je prav zelo ogrožen. Zlasti tisti, ki se morajo preživljati s skromnim zaslužkom svojega duševnega ali ročnega dela, preživljajo vedno bolj težavne čase. Mali ljudje se morajo danes s trudom boriti za svoj obstoj. Mirskije pa bi bila skrb za obstoj znatno olajšana, če bi se poprijeli reje malih živali. V nekaterih državah je reja malih živali važna veja narodnega gospodarstva. Nedvomno pa pripomore reja malih živali povsod k povzdigu življenjskega standarda. Mali gospodar, ki ima skromen dom z vrto, si lahko omisli donosno rejo malih živali, ki mu prinaša čisto znatnih dohodkov, ki mu pa daje tudi drugače pribojlske prihranke družine. Marsikje bi bilo meso le redko na mizi, če bi umno ne redili kunccev in kokoši. S skrbno prirejo narašča družina kunccev ali kokoši in omogoča, da pride družina do slastnega priboljška. Najboljše pobude za umno rejo malih živali dobe obiskovalci na razstavi malih živali na jesenskem Ljubljanskem velesejmu od 31. avgusta do 9. septembra.

— Težak položaj naše lesne industrije. Naša lesna industrija je imela letos nekaj časa ugodno konjunkturo, naenkrat se je pa položaj zelo poslabšal, ko je stonila Italija v vojno. Lesna namreč ne moremo več izvažati na Sredozemskem morju, kar pomeni konec naše večje lesne trgovine z državami, s katerimi smo vzdrževali po-

prei pomorski trgovinski promet. V zelo ugodno konjunkturo je naša lesna industrija posvetila vsjo pozornost gradbenemu lesu. Posledica tega je bila, da se je zanemarilo vprašanje trdega lesa za kurjavo. Zdaj so se drva silno podražila in po mestih jih je začelo primanjkovati. Lanske zaloge so šle večinoma v Italijo. S trgovinsko pogodbo smo se obvezali izvoziti v Italijo 280.000 m³ trdega lesa. Sredi zime ali pa še prej bo morala lesna industrija odpuštili na tisoče delavcev, ker zgradnega lesa ne moremo več izvažati.

— Trgovinska pogajanja z Nemčijo. Poročali smo že, da se prično sredi septembra trgovinska pogajanja z Nemčijo. Zdaj je določeno, da se prično 10. septembra. Vse želje gospodarskih krogov, nanašajoče se na vprašanje uvoza, izvoza in plačilnega prometa z Nemčijo, Češkoslovanskim protektoratom in državno nemško okupacijo se morajo sporočiti najpozneje do 5. septembra trgovinskemu ministrstvu.

— Dalmacija pred zelo težko zimo. Posebno težak položaj delavcev prehrane prebivalstva je nastal v Dalmaciji. V nekaterih krajih je zavladovalo že zelo občutno pomanjkanje. Glavni živilski skraj je ni mogoče dobiti. Najhuje je, da je začelo primanjkovati moke. Največja tovarna testenina »Cetina« v Omišu bo morala v kratkem ustaviti delo, ker ne more dobiti moke. Draginja v Dalmaciji je postala naravnost neznosna.

— Nemški generalni konzul Neuhausen pri trgovinskem ministru. Trgovinski minister dr. Ivan Andrej je sprejel v četrtek zvečer v svojem kabinetu nemškega generalnega konzula F. Neuhausena, s katerim se je dolgo razgovarjal.

— Christofor učni zavod, Ljubljana. Domobranska cesta 15. (Telefon 43-82). Glede vpisa in sprejema novih učencev in učenec za šolsko leto 1940/41 ravnanstvo objavlja: V Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se sprejemajo učenci, ki so dovršili štiri razrede meščanske šole ali gimnazije z malo matura. Za te učence ne veljajo vse ugodnosti, ki izvirajo iz priznanja pravice javnosti. Učenci z nižjo predizobrazbo se sprejemajo v Posebni enoletni trgovski tečaj. Podrobna pojasnila daje ravnanstvo osebno ali pismeno. Interesentom so na razpolago novi ilustrirani prospekti in šolsko izvestje. Prijave se sprejemajo že med počitnicami pismeno ali osebno ob običajnih uradnih urah. Redno vpisovanje se pa prične 1. septembra in traja do pričetka šole vsak dan dopoldne in popoldne. Zavod pripravlja učence, ki za raznovrstno pisarniško službo. Lastno moderno šolsko poslopje, specialne učilnice za pisarniške in knjigovodske vaje, za kino-predavanja, največja strojepisnica s 50 pisalnimi in računskimi stroji. Pisite po prospekt! Točen naslov: Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 15. (—)

GOSTILNA „LOVŠIN“
polog dramskega gledališča, Gradišče 13
Vam nudi prvovrstna topla in mrzla jedila po najnižji ceni. — Pol piščanca din 13.—, Izbrana vina, vedno sveže pivo — veliko din 5.—, malo din 3.—. Abonenti se sprejmejo. — Senčnat vrt — Posebne sobe na razpolago.

— Modernizacija našega železniškega prometa. V Beogradu bo sklicana konferenca zastopnikov želeniških ravnavalcev. Razpravljali bodo o izboljšavah v našem železniškem prometu. Tako n. pr. nameravajo uvesti boljše vagonne, odnosno tapetirane klopi za tretji razred. Ni izsledov, da bi uvedli nove vline, odnosno da bi obnovili promet z vlakmi, ki so jih izločili iz prometa.

— Vrtnica je in ostane kraljica rož. Pestrost njenih barv in opojnost duha bosta ves čas jesenskega Ljubljanskega velesejma od 31. avgusta do 9. septembra.

Vljudno obveščam cenj. občinstvo, da sem ustanovil nov
krojaški salon
Novosti za dame in gospode!
Aleksandrova cesta 9, Ljubljana
Z Se priporoča
Puc Ivo

— Naši harmonikarji bodo zopet tekmovali. Malokateri narod se lahko pohvali s tolikimi mojstri na harmoniko kakor Slovenci. Harmonikarjev je med nami vedno več in prav je tako, saj je harmonika naš narodni instrument. Kako prijetno je poslušati harmoniko v večjih rokah dobrega harmonikarja. Nobene prave kmečke svatbe si pri nas ne moremo misliti brez harmonike. Da se ohranja in raste pri nas zanimanje za harmoniko, je v znatni meri uspeh vsakoletnih harmonikarskih tekem na našem velesejmu. Tudi letos bomo imeli na velesejmu tako tekmovalje na praznik 8. septembra.

— Razstava motornih in jadralnih letal ter modelov na predstojem Ljubljanskem velesejmu od 31. avgusta do 9. septembra. Agilni Aeroklub »Naša krila« v Ljubljani pripravlja za naše, še skromne prilike v letalstvu primeroma obsežno razstavo, ki bo skrbno izvedena in gotovo zbudila veliko zanimanje pri občinstvu. Prireditelj so položili v razstavo vso svojo skrb, poštvovalnost in ljubezen. Razstavljeno bo motorno letalo KS I-b Janez, enosedelno dvokrilnik, ki ga je konstruiral dr. inž. Kuhelj, zgradila pa brata Peter in Svetozar Hribar. Nadalje sportno motorno letalo SVEP-MINIMA, ki predstavlja tip najmodernejšega sportnega enoseda. Konstruiral ga je dr. inž. Kuhelj, gradnja pa sta urenila tudi brata Hribar. Od jadralnih letal je zlasti omeniti visokozvočno letalo Grunau Baby II, ki so ga izdelali člani jadralne skupine Pionir. S tem letalom je g. Raznožnik postavil leta 1938 jugoslovenski rekord s časom 10 ur in 37 minut. Drugo letalo je izdelek tovarne UTVA v Beogradu, prehodna jedrilca tipa Salamander. S tem letalom je letos dosegel g. Križman nov jugoslovenski rekord s časom 12 ur in 44 minut. Zanimiva bo razstava letalnih modelov, ki so jih izdelali člani-modelarji Ljubljanskega Aerokluba. Posebno pozornost bodo zbujalet nedvomno modeli, izdelani iz posebnega materiala ameriške in angleške konstrukcije, med njimi model, ki je nedavno dosegel državni rekord s časom 17 minut 21 sekund. Prireditelji upravičeno pričakujejo blagonaklonjene pozornosti za razstavo.

— Pomanjkanje moke in koruze celo v Sremu. Iz Mitrovice poročajo, da je postalo pomanjkanje moke in koruze celo v bogatem Sremu. Kruh se je znova podražil, pa tudi masti in mesu so poskočile cene za 2 din. Prebivalstvo je ogorčeno zaradi navijanja cen in zahteva, da oblasti nastopijo proti veržnikom, ki hočejo obogatiti na račun revežev.

— Sneg na bosanskih planinah. Tudi v Bosni imajo že več dni hude nalive. Kakor pri nas je postalo tudi tam hladno, da so ljudje že začeli nositi svrtnike. Po vseh bosanskih planinah je pa zapadel sneg. Ponekod ga je zapadlo nad 15 cm. Ljudje tako zgodnjega snega še ne pomnijo.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno, krajevne nevihte. Včeraj je deževalo v Beogradu, Sarajevu, Splitu, Kumboru in Dubrovniku. Najvišja temperatura je znašala v Dubrovniku in Kumboru 25, v Splitu 23, v Zagrebu 22, v Ljubljani, Beogradu in na Rabu 20, v Sarajevu 19, v Mariboru in na Visu 17. Davi je kazal barometer v Ljubljani 756.1, temperatura je znašala 13.0.

— Brata je ubil. V vasi Pokosi blizu Travnika se je odigrala pretrpetljiva rodbinska tragedija. Brata Janko in Stjepan Drljipan sta se že dolgo prepirala zaradi razdelitve posestva. Zadnje čase so se prepri nekoliko poglobili in Stjepanova žena je prišla v Jankovo hišo. Ne da bi oprala, je vzela koš, da bi šla po travo. Tedaj se je pa vrnil Janko s polja in je vsakino napadel. Videč to, je pograbil njegov brat sekuro, se približal Janku od zadaj in ga tako močno udaril po glavi, da mu jo je razkral. Zamahnil je še dvakrat, da mu je glavo malone odsekal. Nesrečni Janko se je mrtev zgrudil, ubijalec pa se je sam prijavil orožniku.

— Smrtina nesreča. Na žagi v Hrvatski Kostanjici se je pripetila v četrtek smrtna nesreča. 18letnega delavca Milana Vasića je zgrabil jermen cirkularke in ga potegnil za seboj. Odtrgalo mu je roko in obe nogi, potem pa ga je treščilo v strojni oddelek, kjer je obležal nezvesten. Tam je izkervavel, ker nesreče niso takoj opazili.

Jutri vsi na
Komarjevo veselico
v Sokolski dom v Šiško
Začetek ob 16. uri

Iz Ljubljane

— Iz Na naslov železniške uprave. Primeri, da se železniška uprava premalo ali pa sploh ne ozira na potujoče občinstvo, pri nas niso redki. V soboto zvečer je bilo v splitskem direktnem vagonu beogradskega brzega vlaka toliko potnikov, da niti stajati niso imeli kje, kaj šele da bi sedeli. Potniki, ki so kupili vozne listke za II. razred, misleč, da bodo lahko na dolgi vožnji do Splita vsaj sedeli, so bili bridko razočarani, ko so se komaj prerinili v vagon in stali stlačeni na hodniku, da ni bilo mogoče niti prestopiti z noge na nogo. Ko so se obrnili na službojučo uradnika na glavnem kolodvoru, jim je le-ta objubil, da bo priklopljen k brzemu vlaku še en direktni vagon do Splita. Tik pred odhodom brzega vlaka pa je izjavil, da vagona ni na razpolago in da naj se pač stlačijo v en vagon, kakor vedo in znajo. Tako postopanje železniške uprave s potniki gotovo ne dela časti našim železnicam. Zakaj pa prodajajo vozne listke, če nimajo vagonov, da bi potniki na tako dolgih prah vsaj stisneno lahko sedeli? In kako more železniška uprava sprejemati denar za II. razred, ko morajo potniki vso noč stati na hodniku ali pa priverjati se v III. razredu? Saj vendar železniška uprava ve, koliko je prostora v vagonu in čim so vsi sedeži zasedeni, bi ne smela več prodajati vozniških listkov, ali pa bi morala vsaj opozoriti potnike, da je vagon poln.

— Iz Umrlj so v Ljubljani ob 16. do 22. t. m. Smale N., s Trifonija, 32 let, usmiljena sestra sv. Vinc. Pavl., Loboda Marija, roj. Galč, 59 let, upokojenka tob. tov., Rožna dolina, Baznik Ivan, 58 let, pis. pomočnik drž. žel., Dovžan Mihael 75 let, posestnik in prevoznik, Erlih Janez, 69 let, invalid, Škerjanec Nikolaj, 77 let, nakar, Soline Marija, s. Agneza, 61 let, usmiljena sestra sv. Vinc. Pavl., Rus Josip, 60 let, trgovec in posestnik, Lavrič Amalija, roj. Lukas, 81 let, žena inspektorja drž. žel., Kočnik Ivan, 62 let, invalid, Petrič Jožef, 67 let, oficir drž. žel. v p., Grablovič Jože, 5 dni, sin slaščičarja, Scala Matarina, roj. Blawisch, 83 let, zasebnica, Božovšnik Henrik, 80 let, trgovski potnik, Pajer Ana, roj. Rejc, 66 let, vdova sprevednika drž. žel. v p. V Ljubljanski bolnici so umrli: Reljanovič Marko, 57 let, vpočkol, žel. zvančnik, Kržišnik Mirko, 4 leta, sin tovarniškega delavca KID, Javornik, Jerman Zvonka, 3 leta, hči tovarn. poslovođe, Tržič, Zrimšek Marija, roj. Anžič, vdova, Potokar, 45 let, žena kantinerja, Kosce Jože, 66 let, vojni invalid, Golo Brdo pri Medvočah.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list kr. banske uprave dravsek banovine« št. 68. z dne 24. t. m. objavlja uredb o spremembah in dopolnitvah uredbe o podpori rodbinam oseb, poklicanih v vojaško službo, uredb o spremembah in dopolnitvah zakona o obratih, pravilnik o opravljanju državnega strokovnega izpita uradniških pripravnikov gozdarske stroke s popolno srednješolsko strokovno izobrazbo, odlobo o podaljšavi roka za veljavnost pripombe za tar. št. 177 uvozne carinske tarife, podaljšavo roka za prepoved izdelovanja gumijevih predmetov, pravilnik o vplačevanju prispevkov v vinčarski sklad in o upravljanju in o uporabljanju tega sklada, odredbo o zvišanju števila javencev v rokodelski stroki elektroinstalaterjev, spremembe v staležu banovinskih uslužbenecv na območju dravske banovine in razne objave iz »Službenih novic«.

— Iz II. državne mešana meščanske šole v Ljubljani (Zgornja Šiška). Popravni izpiti se bodo vsrili dne 30. in 31. avgusta. Vsi prizadeti učenci se morajo javiti dne 30. avgusta ob osmih zjutraj v šoli. — Vpis se vsrši dne 1. in 2. in 3. septembra od 8. do 12. dopoldne v sobi poleg vhoda. Vsa učence mora prineseti s seboj zadnje izpričevalo, potrdilo o plačnem davku in za vpis v I. razred tudi rojstni list. Brez potrdila o plačnem davku se ni mogoče vpisati in naj si ga vsakdo pravočasno preskrbi! Ostale podrobnosti so razvidne na oglasni deski.

— Iz K slavnostnemu odkritju Spominske plošče pisatelju Janku Kersniku, ki bo jutri ob 10. dopoldne, bo iz Ljubljane, iz Tavčarjeve ulice, vozil v Lukovico poseben avtobus. Iz Ljubljane bo odšel ob 8.30 in bo

Danes premiera
izvirne
Češke komedije
Zapleteni dogodki se sučejo okoli brezposelnega doktorja, hčerke bogate trgovke z zelenjavo in nesolidnega bankirja. — V glavnih vlogah nastopajo Lida Baarova, M. Tauberova, Jiri Plachy, Karel Slegl itd.
Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri v nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. uri.
KINO UNION — Tel. 22-21

tudi med vožnjo sprejemal potnike. Iz Lukovice v Ljubljano pa odhaja ob 13.15 in ob 18.45. En avtobus bo po vozil poljubno po dogovoru s šoferjem.

— Iz »Komar« in »muha« sta sklenila premirje in se bosta zabavala jutri na »komarjevo pri Martinu v Zg. Šiški pod veselo devizo: »komar pa z muho pleše...! 309—.

— Iz Trgovski učni zavod v Ljubljani, Kongresni trg 2. Vpisovanje v enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vsrši dnevno od 8. do 12. in 15. do 18.30. Redni vpis prične 1. septembra in bo trajal do pričetka šolskega leta 15. septembra. V tečaj se sprejemajo učenci, ki so dovršili nižjo srednjo ali meščansko šolo z završnim izpitom nižjetekalnim izpitom. Isti imajo pravico do rodbinskih dobičkov in izjaskih vnovih ugodnosti na železnici. Izpričevalo o zaključnem izpitu služi kot dokaz redno dovršene vajeniške dobe in dven let pomočniške prakse. Šolska sv. maša bo dne 15. septembra, redni pouk prične 16. septembra. Vsa ostala pojasnila in podrobne prospekte dalje vodstvo tečaja. — Ravnanstvo.

— Na drž. mešani meščanski šoli J. J. na Viču v Ljubljani bodo popravni izpiti dne 30. in 31. avgusta, vsakikrat ob 8. uri dalje po razporedu, ki je nabit v oglasni skrinjici na stopnišču ob vhodu v šolsko poslopje. Vpisovanje za vse razrede ob dne 2. in 3. in 4. septembra, vsakikrat ob 8. do 12. ure. Sprejemajo se učenci(ke) le iz domačega šolskega okoliša, ki obsega: Ljubljano, Dobrovo, Brezovico, Polhov Gradec, Horjul, Presejše, Lok, Vrhniko in Borovnico. Iz tujih okolišev se sprejemajo novi učenci(ke) le na podlagi dovoljenja kr. banske uprave. Za vpis je potrebno šolsko spričevalo in davčno potrdilo, za 1. razred tudi krstni in rojstni list. Vse ostale informacije so razvidne z razpisa v oglasni skrinjici. Dne 6. septembra bo šolska maša ob 8. uri; dne 9. bo otvoritvena sv. maša in dne 10. septembra se prične pouk.

— Iz Na drž. I. deški meščanski šoli v Ljubljani-Prule bodo popravni izpiti dne 29. avgusta; pričetek ob 8. uri. Prošnje za ta izpit morajo biti vložene pri ravnanstvu najpozneje do 28. avgusta. Vpisovanje za prih. šolsko leto bo v dnevi 1., 2. in 3. septembra od 8. do 12. ure. Pri vpisu mora vsak učenec brez izjeme predložiti zadnje šolsko izpričevalo, rojstni list in davčno potrdilo za odmero šolnine, ki mu je na drugi strani napisati izjavo, da imenovani nima nikakega drugega davku povzročene premoženja. Podrobnejša navodila glej v izvestju in na oglasni deski v šolski veži.

— Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce, da so v prejšnjem mesecu dostavljali plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga! Za čuvanje pravice za varovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki res plačani! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez prejšnjega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuste odlašanja. 12. L

— Iz Ravnanstvo šole Glasbene Matice opozarja, da je šola namenjena tudi izvenljudskimi gojencem. Vsa leta po prevratu ima šola precejšnje število gojencev, ki stanujejo izven Ljubljane in redno posejajo pouk na šoli. Redni poset jim v veliki meri omogočajo tudi ugodnosti, ki jih uživajo redni gojenci šole Glasbene Matice pri železniški upravi (zmlazna vozilna). Prav tako opozarjamo, da prejemajo starši, ki so državni ali samoupravni nameščenci za svoje otroke, če obiskujejo zavod, družinskih doklade. Vpisovanje v šolo Glasbene Matice se bo vsrilo ob 2. do 5. septembra od 9. do 12. in ob 15. do 17. v pisarni Glasbene Matice, Vegova ulica 7/I.

— Iz Pevske vaje za nastop pri odkritju kraljevega spomenika se vsrše: v ponedeljek za ženske, v torek za moške glasove v Glasbeni Matici, v četrtek pa skupna vaja v telodavnici na realki (Vegova ulica), vsakikrat ob 20. Vabljeni so vsi pevci in pevke v Ljubljani. Kdor se teh vaj ne bo udeležil, ne bo imel možnosti stati med pevci in slavnosti pri odkritju. Zunanji zbori naj naznanijo upravi Hubadove župe število udeležencev in, ali se društvo udeležiti odkritja z zastavo. K vsem prihodnjim vajam naj arhivirari prinesejo s seboj tudi note »Slava najboljšemu sinu«! — Zupna uprava.

— Iz Pevski zbor Glasbene Matice. Vse članice in vsi člani zbora naj se udeležijo vseh pevskih vaj za nastop pri odkritju kraljevega spomenika. Vose se vsrše na sopran in alt v ponedeljek, za tenor in bas v torek, v četrtek skupna vaja mešana zbora.

— Iz Šentjakovski trg je od četrta 22. avgusta dalje zaprt za vozni promet zaradi utrjevanja cestišča. Delo bo trajalo približno 15 dni, če bo vreme ugodno.

Iz Kranja

— Lep uspeh strelca g. Ločniškarja. V izločbi trgovine g. Adamića je razstavljene krasen prehodni pokal strelske družine iz št. Vida, ki si ga je osvojil na zadnjih strelskih tekmah odlični strellec in tajnik strelske družine Kranj g. Ločniškar sres. vojni referent. To je gotovo lep uspeh izrednega prizadevanja g. Ločniškarja, ki je posvečal vsaj svoji prosti čas organizaciji pa tudi osebnemu vživanju v strelskem športu. Dosegel je v 30 strelh z različnih položajev 230 točk, kar je zavidan vreden prizadevanja g. Ločniškarja iskreno čestitamo!

— Vratolomna obrt. Včeraj so pričeli popravljati in snaziti stolp župne cerkve. Ves dan so ljudje imeli priliko občudovati delavce trdke Smolej kako so postavljali v veliki višini tik pod vrhom cerkvenega stolpa oder, da so mogli pritrčiti lestve, po katerih se spuščajo čistilci po strehi stolpa. Po popravilih in čiščenju bodo strehe stolpa tudi preplekali. Dasi so vsi delavci privežani, pa zahteva njih delo le zdrave živce.

— Po odmoru zopet nogometna tekma. Jutri ob 16. uri bomo imeli zopet priliko videti domačo enajstoro na domačih tleh

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM
V ŠISKI, telefon 41-79
Napeta drama romantičnega orientalskega čara

Alžir
V gl. vl. Charles Boyer, Hedy Lamarr
Predstave: danes ob 14.9. uri in v ponedeljek ob 14.9. uri. Predstave v nedeljo odpadejo zaradi »komarjeve veselice«, ki jo priredi Sokol
Prilodni spored (v torek 27. VIII.):
S 5 parami okoli sveta

KINO MOSTE
Na predavanju filmske umetnine
EMIL ZOLA
VEST ČLOVEŠTVA
s Paulom Munierom, vabimo vso ljubljansko inteligenco! Umetniška igra! Afera Dreyfuss! — Veličastna konceptualna
Knez Trubeckoj v vlogi velikega pustolovca:
Sergije Panjin
Danes ob 20.30 uri, jutri v nedeljo ob 14.30 in 21. uri

s simpatičnim moštom SK Svobode iz Ljubljane. Po daljšem odmoru bo to zopet tekma, ki naj pokaže kako je domače moštvo pripravljeno, saj se nam bo predstavilo v precej spremenjeni postavi. Jutri torej nasvidenje.

ŠAH
XIII. kolo celjskega turnirja

Celje, 24. avgusta
Danes je bilo odigrano XIII. kolo nacionalnega amaterskega turnirja v Celju. Do konca so samo še štiri kola, vendar se ne da reči, kdo bo dobil naslov šahovskega mojstra. Berner za točko pred drugimi krepko vodi, ima pa še močne nasprotnike, tako Šiško, Sorlija in Jermana. Subarič je zaradi poraza proti Bernerju ostal za njim za polgredo točko in ga najbrž ne bo mogel več dohiteti. V XIII. kolu so bile odigrane skoraj vse partije zelo ostro. Posebno napadalno so igrali igralci na vrhu tabele. Glavno zanimanje je vladalo za partijo Subarič-Berner. Igrala sta sicilijanski gambit. Subarič je igral v začetku dobro, a tudi Berner se je dobro branil. V srednji odprti igri je Subarič pustil Berner je prevzel iniciativo ter s stolpom in damo vdrl v nasprotnikove vrste in dobil dva kmeta. Z izvrstno igro je pozneje izsilil še figuro. Izid partije je bil s tem jasen, vendar se je Subarič precej dobro branil, vendar se je šele tik pred prekinitvijo v izgubljeni poziciji vdal. Mišura in Popovič sta igrala sicilijansko. Popovič je v otvoritvi napravil napako. Roširal je na damsko stran in je Mišuri dal lep napad. Mišura je pregnal nasprotnikovega kralja na sredino šahovnice in Popovič je pretiila izguba figure. Kmalu nato se je vdal. Savič in Drašič, dva klubska tovariša iz Zagreba, sta igrala Retijev sistem. Savič je igral preveč defenzivno ter pustil Drašiča napadati. Savič grozečega mata ni mogel ubraniti ter se je vdal. Pavlovič in Smigovec sta igrala nepravilno otvoritev. Pavlovič je prišel v prednost ter preprečil Smigovcu rošado. Smigovec je žrtvoval figuro, da si odpre diagonalno za svoja lovca. Z napadom pa ni uspel ter se je vdal. Na Milnarjev damski gambit se je Marek branil z razbremenilnim Capablancovim sistemom. Po splošni zamenjavi sta se igralca sporazumela za remis. Sorli in Medan sta igrala skandinavsko partijo. Sorli je v otvoritvi prišel v prednost ter osvojil kvaliteto, vendar je Medan prišel do protigra. V izgubljeni poziciji pa je prežrl še figuro ter se vdal. Zuk in Jerman sta igrala Collejev sistem. Zuk je v otvoritvi izvrstno stal, pozneje pa je z eno potezo pokvaril vse. Izgubil je figuro ter partijo predal. Grašer je dobil partijo proti Majstoroviču, ki je odstopil. Šiška in Gottlieb sta igrala Alje-hinko. Pozicija je bila v srednji igri izenačena. Partija je bila prekinjena v nekaj boljši poziciji za Šiško.

Prekinjene partije iz prejšnjih kol: Smigovec se je brez nadaljevanja vdal Šiški. Sorli, ki je proti Mišuri stal slabše, je izsilil remis. Jerman in Popovič sta remisirala. Grašer je v remis poziciji proti Milnarju napravil napako ter partijo izgubil. Stanje po XIII. kolu: Berner 10 in pol, Sorli Jerman 9 in pol, Šiška 9 (1), Subarič 9, Gottlieb 7 (1), Milnar 7, Smigovec, Drašič, Mišura, Pavlovič 6 in pol, Marek 6, Savič 5, Medan, Popovič 4 in pol, Majstorovič 4, Grašer 2 in pol, Zuk 2.

SPORT

— ZSK Hermes — lahkoletilska sekcija. Radi internega klubskega mitinga morajo biti na našem stadionu v nedeljo ob pol 9. naslednji atleti: Bernot, Perović, Gomezel Miro in Valentin Starman Adolf in Menez, Brezigar, Razbornik I. in II., Senačr, Božič, Marušič, Sočan, Jurko, Skoporec, Zorja Lud. Dovečar, Srakar, Klančnik, Milnar, Kabaj, Zajc, Nedog, Ilinik, Taučer, Dekleva ter ostali atleti. Trener g. prof. Zorja Friderik sig

Razveseljiva zmaga Ilirije

V nadaljevanju liginega tekmovanja je zmagala snoči Ilirija proti Jadranu s 73 : 36 in se zopet povzpela na prvo mesto

Ljubljana, 24. avgusta. Ob lepem, toda hladnem vremenu se je snoči nadaljevalo tekmovanje v plavalni ligi. Mostvi Jadran in Ilirija sta se predstavili sledečemu sodniškemu zboru: vrhovni sodnik dr. Bradač, starter Kramaršič, sodniki na cilju Pevalak, Otruba in Pöschl. To je bilo že drugo srečanje obeh moštev v letošnjem liginem tekmovanju. Prvo je odločila Ilirija v svojo korist v razmerju točk 66:42. Najjačšo oporo ima Jadran v damah, osebno v Bearovi, ki je dosegla že prav dober čas na 100 m prosto 1:14,2. Ta uspeh je dosegla samo enkrat Ilirijanka Draguša Finčeva in sicer pri treningu. Obče se lahko trdi, da imata Jadran in Ilirija najboljše damski ekipe klubov, ki nastopajo v liginem tekmovanju. V tekmovanju prejšnjih let je bila v damskih disciplinah vedno najnevarnejša Ilirija sušaško Viktorijo, s katero se bo spoprijela Ilirija 3. septembra v Ljubljani.

V splošnem je bilo tekmovanje glede organizacije same, torej iz tehničnega vidika na višji. Sodniški zbor je deloval brezhibno, hitro. V vsem tekmovanju ni bilo nobene pritožbe, kar daje samo dobro izpričevalo prireditelju kakor tudi udeležencem. Plavalciše je bilo to pot še boljše urejeno. Ilirija je poskrbela za prost dohod k pripravljenim sedežem na tribunu, tako da je vsakdo nemoteno lahko došel do svojega sedeža. Sedeži so bili numerirani, torej rezervirani za vsakogar, ki si je nabavil vstopnico (še popre). Tudi glede izhodov moram pripomniti, da se je veliko izboljšalo in da je šel odhod gledalcev po tekmi hitro in brez zadrževanja. Občinstvo, ki je bilo kakor vedno zelo disciplinirano, je nagradilo vsakogar, ki je to zaslužil, naj si je bil domač plavalec ali gost. Res, ljubljanski gledalci zaslužijo vso pohvalo. Po tem splošnem pregledu preidemo na tekmovanje samo.

400 m prosto gospodje

Prva točka v liginem tekmovanju je bila 400 m prosto gospodje. Nastopili so za Ilirijo: Skarpa in Mihalek, za Jadran Belotti in Puljo. Start v tej točki je bil zbiran. Do 100 m je vodil Skarpa, za njim pa Mihalek. Istotako sta vodila oboje Ilirijana tudi pri 150, 200 in do konca. Pri Skarpi, ki se boljše od tekme do tekme, moram omeniti, da je izbiran v rokah in nogah, leži lepo iztegnjeno v vodi in plava enakomerno, dočim se Mihalek, ki je fizično močnejši, preveč premetava po vodi. Oba gosta Jadranca sta pa stilo veliko slabša in njuno delovanje z rokami in nogami ni dobro, ker jih krčita. Vrstni red je ostal do konca enak. Zmaga Ilirije je bila sigurna. V cilj so prispeli: 1. Skarpa (Ilirija) v času 5:36,2. Tu moram pripomniti, da je bila ta odločitev sodniškega zbora pogrešena zaradi napačnega delovanja štoparice, da katerih sta dve napačno delovali in so ju morali za poznejši čas izločiti. Pravilni Skarpin čas ni 5:36,2, temveč 5:29. Mislim, da bo ta odlični plavalec ta nedostatek, ki je povsem tehničen značaj, sodniškemu zboru oprostil. Drugi je bil Mihalek (I) v času 5:37, 3. Belotti (J) 5:44,8, 4. Puljo (J) 6:07,3. Točke: Ilirija 8, Jadran 3.

100 m prosto dame

Sledilo je 100 m prosto dame. Ta točka je bila ena najbolj napetih. Bila se je najhujša borba med Jadrančano Bearovo in Ilirijanko Dragušo Finčeva. Ti dve odlični plavalici veljata upravičeno za najhitrejši v državi. Start je bil brezhiben. Osebiti bi omenili glede Bearove, ki pri vseh tekmovanjih izborni starta. Ne morem pa tega trditi o Draguši, ki je v vsem prav dobra, pri startu pa vedno nekoliko zaostane, in sicer kakega pol metra. To pot je bila nekoliko boljše, vendar imam občutek, da izgubi tremo šele, ko začne že plavati in mora izgubiti pri startu s težko borbo nadoknaditi. Pri obratu na 50 m sta bili z Bearovo skupaj, vendar je pa slednja prehitala Dragušo takoj v začetku druge polovice skoraj za meter, in sicer radi spurta, ki ga je započela že takoj pri obratu na 50 m. Radi tega ostane Bearova v vodstvu približno do 25 m pred ciljem. Neumorna Draguša pa, vzpodbujena po občinstvu, silno potegne in zmaga. Sledil je velik aplavz, navdušenje občinstva je bilo ogromno. Skoraj smo dragocene točke, s katerimi, dobi bil rekel, da nismo računali. Na cilj so došle v sledečem vrstnem redu in času: 1. Finčeva Draguša (Ilirija) 1:17,6, 2. Bearova (Jadran) 1:18, 3. Kržan (I) 1:20, 4. Stipanovič (J) 1:42,2. Točke: Ilirija 15, Jadran 7.

100 m hrbtno gospodje

Sledilo je 100 m hrbtno gospodje. Ta točka ni bila tako zanimiva, ker sta bila zastopnika Ilirije v veliki premoči. Start je bil dober. Zmagal je sigurno Pelhan, ki

je odličan v stilu. Plaval je sicer zelo ležno, ker ni imel konkurenta, vendar pa v zelo lepem stilu, iztegnjen in s prav mirnim delovanjem rok in nog. Pestevšek pa plava veliko preveč nervozno. Njegovo delovanje rok ni pravilno. Preveč bije z rokami po vodi in jih pod vodo ne iztegne, kar vse pa ne gre na račun slabega stila, ki ga prav dobro obvlada, temveč njegove nervoznosti. Zaradi razbijanja po vodi izgubi mnogo moči, ker mora odpraviti vodo samo. Zastopnika Jadran sta stilo precej zaostajala in nista napravila vtisa do dobrih hrbtnih plavalcev. Plasilari so se: 1. Pelhan (I) v času 1:15, 2. Pestevšek (I) 1:16,6, 3. Bakašun (J) 1:18,2, 4. Perfeta (J) 1:22,2. Točke: Ilirija 23, Jadran 10.

200 m prsno dame

Sledilo je 200 m prsno dame. Start je bil brezhiben in to osebiti Martinove, ki je takoj pridobila in ostala v vodstvu do konca. Obrat Martinove in Filipičeve, obe Ilirija, je veliko prepočasen, osebno zadnje. Martinova zmaga sigurno in sicer z velikim naskokom, vendar pa moram omeniti, da je proti koncu že omagovala. To pa mislim, da gre na račun dejstva, da ni imela rivalinje. Ostra borba se je vršila samo med Filipičevo (Ilirija) in Ivančičevo (Jadran). Prva je še v zadnjem hipu potegnila in zmagala. Še enkrat pa poudarim, da so obrati pri ženskah zaenkrat še nemogoči.

Nastop juniorjev Ilirije

S to točko se je prekinilo tekmovanje v ligi in nastopili so radi odmora liginih tekmovalcev juniorji Ilirije, in sicer v sledečih točkah: 400 m prosto juniorji: 1. Močan 5:43,6, 2. Hudnik 5:47,6, 3. Barša 5:54,2, 4. Andoljšek 6:51,8. Nato 50 m prosto: 1. Zaletel 41,4, 2. Fridrich 43,3. Sledila je mešana stafeta 3x50 m. Nastopili sta dve stafeti, in sicer je zmagala stafeta v postavi Grašek, Rabič, Vuga v času 1:47,2. Sledila je druga stafeta v postavi Novak, Tori, Smrkolj v času 1:50. Kot zadnja točka juniorskega nastopa je bila pa 50 m prsno subjuniorji. To so plavalci od 10 do 12 let stari, ki pa pohajajo ilirijansko šolo in so kandidati za poznejša velika ligin tekmovanja. V odličnem času je kot prvi prišel na cilj Prešern v času 45,7, sledil mu je Lovše 48,2, nato kot tretji De Gleria 49,2, in zadnji Deržaj 59.

100 m prosto gospodje

Po tej točki se je zopet nadaljevalo tekmovanje v ligi in sicer z nastopom 100 m prosto gospodje. Ta točka spada zopet med najlepše vse prireditve. Kakor smo komaj pričakovali boj med Bearovo in Dragušo, tako smo tudi to pot težko pričakovali ostro borbo med Pelhanom in Petroničem. K tej točki bi pripomnili z rezervno, da nam ni znano, zakaj ni nastopil dr. Wilfan. Vemo, da ni treniral, vendar smo pa mnenja, da bi kljub temu lahko nastopil še zaradi treninga samega. Saj ni samo častno biti prvi, tudi druga mesta so častna. No, pa o tem bo on sam in vodstvo več vedelo. Pripomni samo, da smo ga vsi želeli videti zopet na startu, ker se sama njegova pojava je vplivala tekmovalcem kakor tudi občinstvu, ki ga je vedno tako rado pozdravilo, duha borbivosti in zaupanja. V upanju, da ga bomo čim prej zopet videli, izražamo tudi nado, da bo nastopil ob prihodnji najhujše borbe, t. j. 3. septembra, ki se bo izvajala za naslov najboljšega moštva v ligi med sušaško Viktorijo in Ilirijo. Namestu dr. Wilfana je vskočil neumorni Skarpa. Start je bil izbiran. Pelhan, ta idealni plavalec Ilirije, obrne kot prvi in zmaga sigurno. Huda borba se je vršila med Skarpo (I) in Petroničem (J). Sodniki so odločili, da je zmagal Petronič. Vendar sem pa siguren, da to ne odgovarja dejstvu, temveč je bil to mrtvi tek. No, saj na stvari ni nič žalostnega, tudi ferna se je včasih umestna. Na cilj so prispeli v sledečem vrstnem redu: 1. Pelhan (I) v odličnem času 1:02,4, 2. Petronič (J) 1:06,5, 3. Skarpa (I) 1:06,6, 4. Presič-Pavičič (J) v času 1:08,2. Točke: Ilirija 37, Jadran 18.

100 m hrbtno dame

Sledilo je 100 m hrbtno dame. Ta točka ni bila zanimiva, že zaradi tega ne, ker Bearova ni nastopila. Mesto nje je vstopila Stipanovičeva. Zmaga Ilirije je bila neoporečna in sigurna. Vse plavalice so šteditile svoje moči za najvažnejšo točko, damsko stafeto. Najbolj se je štedita Bearova, ki sploh ni nastopila. Na cilj so prispeli v sledečem vrstnem redu: 1. Finčeva Draguša (I) v času 1:34,4, 2. Bradač (I) 1:47,7, 3. Franceschi (J) v času 1:54,6, 4. Stipanovič (J) 1:59. Že doseženi časi sami nam predočijo jasno sliko, kako ležno so plavale (borile) plavalice. Občinstvo se je zelo razburilo. Točke: Ilirija 45, Jadran 21.

za roko, ji pomagal obleči plašč in jo rahlo odvelkel k izhodu.

Varja — je vzklilnik pesnik in jo ves zamaknjen pogledal — danes ste res očarljiva. Stisnil je krepkeje njeno roko in kar ni mogel odvrniti od nje pogleda.

Avto je zavil iz mesta in Varja je bila vsa srečna.

Varja, danes ste tako nenavadno lepa — je zašepetal pesnik ves v ognju.

Varja je bila vesela, celo razigrana kakor brezskrben otrok. Zavest, da ima nov eleganten klobuček, ki ji izredno dobro pristaja, jo je ovtlačila z nenavadno lepoto.

To mora biti krasno, če ima lahko ženska vsek dan drug klobuček — je pomislila zboristka Varja, boječ se, kakšen vtis je napravil njen modri klobuček na Trumorova.

Smehljala se je zadovoljno in čez nekaj časa je vprašala: Ali je vam všeč moj novi klobuček?

— Da, — je odgovoril pesnik brez prepričanja.

— Modra barva mi dobro pristaja, kaj ne? Ali imate tudi vi radi modro barvo? Ta odtonek modre...

— Modre? — jo je prekinil Trumorov začuden. — Da, zelo temna je. Človek bi skoraj rekel, da je klobuček črn...

Varja se je zasmejala in si mislila: — Krži božji, ti možiki... niti modre barve ne razločujejo od črne.

200 m prsno gospodje

Sledilo je 200 m prsno gospodje. Tu je bila sigurna zmaga rekorderja Cererje. Start je bil izbiran, osebno Cererjev. Slednji si je privoščil šalo in je plaval dobrih 30 m pod vodo. Borba se je vršila samo med Cererjem in Herzogom (I). Gosta sta bila slaba v stilu in tudi nista kazala nobene borbivosti, saj je že tradicionalno, da prsni plavalcev nimajo klubi ob morju, temveč samo klubi, ki trenirajo v sladki vodi. Doseženi časi Cererja 3:07,4 pa dovolj jasno kaže, da se je tudi ta odlični plavalec šteditel za poznejšo stafeto 4x200 m prosto gospodje, v kateri je moral sodelovati. Točka ni bila zanimiva. Točke: Ilirija 53, Jadran 24.

Skoki s 3 metrske deske

Praden so nastopile dame v najvažnejši in najzanimivejši točki vsega večerajšnjega tekmovanja, to je v stafeti 4x100 metrov prosto dame, se je izvršilo propagandno skakanje s 3 metrske prožne deske in to zaradi oddiha tekmovalci. K tej točki ne bi mogel dosti pripomniti, ker razen nekaj dobro uspešnih skokov nismo videli nič posebnega, še manj pa bi rekel propagandnega. Poglavje zase je pa tudi dejstvo, da se skakanje ne da privediti ob tako hladnem vremenu, ker skakalec v trenutku, ko se mu začne muskulatura tresti, ni več gospodar nad seboj in zato tudi ne odgovarja za skok. Večerni skakanje se da privediti samo ob najbolj toplih dnehi ali pa v zaprtih plavalnih silih. Omenim naj še, da je g. dr. Skaberne, predsednik Slovenske plavalne zveze, izročil skakačem pokal, ki so si ga priborili ilirijanski skakači pri nedavnih skakalnih tekmah v okviru prvenstva SPZ v Mariboru. Pokal, ki je zelo lepen, je darovala Slovenska plavalna zveza.

Stafeta 4 x 100 m prosto dame

Sledili so komični nastopi skakačev, ki so razburjene živce gledalcev pomirili in pripravili za najhujšo borbo vsega tekmovanja za stafeto 4x100 m prosto dame. Nastopili sta dve stafeti in sicer ena za Ilirijo in ena za Jadran. Za Ilirijo so startale v sledečem vrstnem redu Bradač, Martin, Keržan, Finčeva Draguša; za Jadran: Sidar, Radica, Peškovič in Bearova. Že pri tekmovanju v Splitu je bila ta točka najbolj napeta. Ilirijanke so se borile doslovo za vsak decimeter. Zorka, ki starta kot prva, izgubi napram Jadrančani Sidar 4 m. Martinova kot druga si pribori en meter napram Radici. Keržanova kot tretja Ilirijanka pa z neverjetno energijo vleče in nadoknadi vso izgubo in prinese kot zadnji ilirijanski plavalec Draguša Finčeva pol metra naskoka. Keržanova je pri tej stafeti preplavala 100 m v svojem najboljšem času 1:16 in s tem tudi zaslugila zmago. Zadnja plavalica Draguša Finčeva je plavala odlično, saj sta bili z Bearovo še popolnoma enaki tik pred ciljem in je odločila Finčeva z malim naskokom le zaradi slinčnega finiša. Poudariti moram, da so Ilirijanke nastopile v tej stafeti še zelo izmučene, ker so prav vse delovale v vseh drugih točkah liginega tekmovanja, dočim so se plavalice Jadran šteditile za to najvažnejšo točko. Zmagala je kot rečeno Ilirija in sicer v času 5:24,8, 2. Jadran v 5:35,6. Točke: Ilirija 63, Jadran 30.

Šafeta

200 m prosto gospodje

Kot zadnja točka v liginem plavanju je bila nezanimiva borba na 4x200 m prosto gospodje. Ilirija je nastopila v sledeči postavi: Pestevšek, Cerer, Mihalek in Pelhan, Jadran pa: Belotti, Tresič-Pavičič, Katunarič in Puljo. Start je bil izbiran. Kot prvi Ilirijan je nastopil Pestevšek, za Jadran pa Belotti. Pestevšek je takrat plaval z rokami zelo slabo, kar gre sigurno na račun njegove utrujenosti. Njegov obrat je veliko prepočasen in — kar posebno poudarjam, preplitev. Predal je kot prvi. Drugi par za Ilirijo Cerer, za Jadran Tresič-Pavičič. Cererjev stil je v rokah izbiran, v nogah pa nekoliko šibkejši. Njegovi obrati so izborni, kakor tudi start. Predal je prvi. Kot tretji par nastopila za Ilirijo Mihalek, za Jadran Katunarič. Tu je bila borba že davno odločena v prid Ilirije in je Mihalek predal zopet kot prvi z velikim naskokom. Kot zadnji četrti par sta nastopila za Ilirijo odlični Pelhan in za Jadran Puljo. Pelhanov stil gledalca res navduši, ker plava tako mirno, iztegnjeno in pravilno, da se človeku zdi, kakor bi se plavalec igral v vodi. Pelhan doseže končno kot prvi cilj z ogromnim naskokom 130 m pred Jadranom. Doseženi časi so sledeči: 1. Ilirija 10,06, 2. Jadran 11,44,8. Točke: Ilirija 73, Jadran 36.

Varja se je odpeljala s pesnikom v gozd za mestom. Večerala sta v elegantni restavraciji in preživela večer zelo prijetno. Ko sta se vrnila z izleta v mesto, se je Trumorov nežno poslovil od nje.

Varja se je blaženo smehljala gredoč po stopnicah v svoje stanovanje. Mislija si je: Tak uspeh lahko doseže samo dama v novem klobučku.

Vstopila je veselo prepevajoč v svojo sobico. Naenkrat je pa onemela in nasmeji ji je zamrl na ustih.

Varja je osupnila in pogledala široko odprtih ust na stol... Tam je ležal njen novi modri klobuček.

Bila je tako presenečena in zbegana po nenadnem pesnikovem prihodu, da je v naglici in razburjenju zamenjala klobučka, ki ju je prav tedaj primerjala in pomerjala pred zrcalom...

— Hm... To je krasno... všeč sem mu bila zaradi svoje lepote, ne pa zaradi novega klobučka... Toda zakaj sem bila vprav danes tako lepa in zapeljiva?

Mala zboristka Varja je sedla na posteljo in se zamislila. Videla je, da se je vsa njena teorija o sreči žensk, ki imajo mnogo klobučkov, kar na lepem klavirno razblinila v nič.

Varja je globoko vzdihnila. Potlej je pa stopila pred zrcalo ter jela po vrsti primerjati modri in črni klobuček.

Waterpolo Jadran : Ilirija 3 : 2

S tem je bilo zaključeno tekmovanje v liginem plavanju. Sledila je po kratkem odmoru waterpolo tekma med Jadranom in Ilirijo. Vrhovnemu sodniku Otrubi in sodnikom na голу Trampušu in Bakotiču sta se predstavili moštvi v sledečih postavah: Ilirija: Linhart, Žiža, Skapin, dr. Wilfan, Dragič, Kveder in Skarpa; za Jadran: Mihovilič, Giovanelli, Bakašun, Petronič, Pavičič, Branjovič in Matošič. V splošnem igra ni bila napeta in tudi ne dobra. Ilirijani kakor tudi Jadrančani so vobče pokrivali in dodajali žogo skoraj bi rekel skozi vso igro slabo.

Kratek potoke igre: Takoj v začetku je bila odprta igra in je bila Ilirija v polju nekoliko boljše. Kveder igra pozicijsko dobro, podaja pa zelo slabo s predolgimi pasi, zato je dobil zlogo največkrat nasprotnik. Sodnik izključil zaradi preostre igre enega Ilirijana in Jadrančana. Takoj nato pade gol za Jadran 1:0. Igra postaja nekoliko nefer. Jadran izstli kot. V splošnem ima Jadran v tem delu več od igre. Posledica je bil drugi gol, ki ga zabije zopet Giovanelli za Jadran 2:0. Ilirija začne popuščati. Igra samo z dolgimi pasi, znajže se šele po nekaj minutah in doseže po Dragiču gol 2:1 za Jadran. Igra se zopet v polju z menjajočo se srečo. Ilirija zaradi slabih strelcev zamudi veliko šans. Štiri ali pet zaporednih strelcev zgreši cilj. Po dolgem pasu Jadrančana zabije Pavičič popolnoma nepričakovano tretji gol za Jadran 3:1. Ta gol je padel oziroma je bil

dosežen zaradi slabega kritja Ilirijanov. Nato polčas 3:1 za Jadran. Drugi polčas se je začel brez odmora in to na izrecno prošnjo Jadrančev, ki jih je zelo zeblo. Igra je bila odprta, vendar je bila Ilirija boljše kakor v prvem polčasu. Spremlja jo precej sigurno streljanju, ker je bilo zopet nekaj sigurnih zgoditkov zamujenih. Zaradi preostre igre sodnik izključil Skarpo in Pavičiča. Zoga drči in prehaja iz polja v polje in se igra samo z dolgimi pasi na srečo. Kveder zastrelja veliko sigurnih strelcev. Kljub temu se mu pa posreči, da ob koncu igre zabije drugi gol za Ilirijo in s tem postavi končni rezultat 3:2 za Jadran.

S tem se je plavanje in waterpolo v liginem tekmovanju končalo. V izrecno zadovoljstvo moram ugotoviti, da se Ilirijanska plavalna ekipa od tekme do tekme tako izboljšuje, da moramo sigurno pričakovati, da bo tudi v prihodnji ligin tekmi s sušaško Viktorijo, ki je trenutno najjačša za Ilirijo, izpolnila naše nade. Tekma bo 3. septembra v kopališču Ilirije.

Kratek pregled liginega tekmovanja

1. Ilirija 62,85,
2. Viktorija 61,25,
3. Jug 60,85,
4. Jadran 45,75
5. ZPK 44,91.

Vidimo torej, da je Ilirija skoraj siguren kandidat za prvo mesto. Odločila pa bo o tem tekma s sušaško Viktorijo.

Kakšna bo letošnja sadna letina

Prav dobre letine ni v nobenem okraju — Pri-delek jabolk povprečno srednje dober

Ljubljana, 23. avgusta. Po tako izredno hudi zimi ni mogel nihče pričakovati dobre sadne letine letos. Mnogo sadnega drevja je pozeblo in trajalo bo več let, preden si bo zopet dobro opomoglo. Ker je pa dolga zima dolgo zadrževala drevje, da ni moglo začeti zgodaj cveteti spomladi, so nekateri napovedovali, da bo letos kljub vsemu precej dobra sadna letina, češ drevje je odcvetelo pozno, da slana ni mogla napraviti škode. Vendar tudi letošnje leto ni bilo izjema; zelo redko se zgodi, da bi bila sadna letina dobra po vrsti v dveh letih. Zima je nedvomno sadju bolj škodovala kakor koristila. Tudi, ko je drevje cvetelo, vreme ni bilo povsod ugodno in že kmalu spomladi so sadjarji sprevdili, da se ne bodo mogli veseliti dobrega pridelka.

Ko so spomlad zorele črnejše, naše prvo sadje, je vladalo več tednov neugodno, deževno in hladno vreme. Češnje niso mogle zoreti in zaradi neprestane dežja so začele pokati in naglo gniti. Zato letos ni bilo napredaj mnogo lepih in res sladkih čršenj.

Slabo vreme je pa tudi pozneje oviralo rast in zorenje drugih vrst sadja. Zgodnje hruške so letos začele mnogo bolj pozno zoreti. Vreme seveda tudi vpliva, da sadje ni tako lepo kakor bi bilo sicer. Hruške pri nas le zelo redko dobro obrodijo v več okrajih v enem letu. Prav dobre letine ni letos v nobenem okraju. Za ocenitev sadne letine poznajo sadjarji 5 stopenj: prav dobra, dobra, srednja, slaba in prav slaba. Dobro so hruške obrodile po cenitvi v začetku tega meseca v logaškem in soboškem okraju. V osemih okrajih je srednja letina: lendavskem, dravogrjaškem, kamniškem, kranjskem, v ljubljanskem okolišju, mariborskem, desni breg, radovljiskem in škofjolskem. Slaba letina je v 10 okrajih, v šestih pa prav slaba.

Se mnogo slabše kažejo slive, ki so lani izredno dobro obrodile. V 15 okrajih je letina prav slaba in v 6 slaba. Srednja letina bo samo v kamniškem in laškem okraju, a v treh okrajih pridelka sploh ne bo: v litijem, v Ljubljani in okoliči. Na naš trg bodo torej prihajale v glavnem le bosanske slive, ki so jih že začeli prodajati, a letos bodo seveda dražje kakor lani.

Najbolj ljudi zanima, kako so letos obrodile jabolke. Izmed vseh vrst sadja bo jabolko še največ. Vendar tudi pridelke jabolk ne bo v nobenem okraju prav dober. Dober pridelak jabolk je bil ocenjen samo v gornjegrajskem in dravogrjaškem okraju. V 11 okrajih bo letina srednja: v lendavskem, kamniškem, konjskem, kranjskem, ljutomerskem, logaškem, v obeh mariborskih, soboškem, ptujskem in radovljiskem. Slaba letina se obeta v 8 okrajih: brežiškem, celjskem, krškem, litijem, v obeh ljubljanskih, v novomeškem, v slovenjegrajskem in škofjolskem. Prav slaba letina bo v 4 okrajih: brežiškem, črnomeljškem, laškem in šmarnskem.

Pri presoji sadne letine po okrajih pa je treba upoštevati, da odloča predvsem, koliko bo pridelka, kakšna je sadna letina v izrazito sadonosnih okrajih, in sicer v mariborskem levem breg, v ptujskem ljutomerskem in morda še v šmarnskem. Vedeti morate, da ima samo mariborski kraj levi breg, več sadnih dreves kakor vsi okrajji bivše ljubljanske oblasti. V tem okraju tudi pridelujejo že dolgo največ jabolk za izvoz. Kakor rečeno je tam letina letos srednja, to se pravi ne dobra, pa tudi ne slaba. Računajo, da bo letos pridelanih za izvoz 800 do 100 vagonov boljših sortiranih jabolk. Vendar je zdaj še prezgodaj presojati, koliko bo znašal izvoz. Pozna jabolka še ne bodo tako kmalu zrela in slabo vreme lahko še zelo vpliva na pridelke, ki se pa več ne more popraviti, čeprav bo vreme ves čas ugodno.

Košičasto sadje je letos v splošnem slabo obrodilo. To velja tudi za marelice. Dobra letina je bila samo v konjskem okraju, v 11 okrajih je bila prav slaba, v 4 slaba in le v dveh srednja: v dravogrjaškem in radovljiskem.

Tudi Breskve, ki jih pridelujejo največ v vinorodnih okrajih, so slabo obrodile. Zato so tudi zdaj uvožene iz južnih krajev, sicer lepo blago, še tem dražje. Breskve niso dobro obrodile v nobenem okraju, srednja letina je pa bila ocenjena samo v dravogrjaškem in slovenjegrajskem okraju. V 7 okrajih je prav slaba letina in v 9 slaba. V Ljubljani in okoliči letos breskev ni.

Kaže, da bodo tudi orehi letos precej dražji kakor lani. Prav slaba letina bo celo v 14 okrajih, med njimi tudi v črnomeljškem, odkoder Ljubljana prejema največ orehovitih jedrc. Slaba letina bo v 6 okrajih, med njimi tudi v obeh mariborskih, srednja pa v slovenjegrajskem in škofjolskem. Dober pridelak se obeta le v kamniškem okraju.

Vinska trta včasih obrodí dobro tudi, ko

Iz Trbovelj

— Poroka. V soboto sta se v Zagrebu poročila gđc. Dragica Tomanova, sestra znanega tukajšnjega trgovca g. Vilibalda, in g. Dominik Rode, veterinar, poročil iz Dev. Mar. v Polju. G. Rode je iz ugledne napredne in sokoške rodbine. Je zabaven družabnik in tudi vnet lovec. — Mlademu paru izrekamo iskrene čestitke in mu želimo mnogo sreče.

— Nov grob. V torek je umrl med prevozom v bolnico po hudi bolezni v najlepši dobi 45 let naš dolgoletni naročnik, rudar g. Ivan Krmelj. — Pokojniku bodi ohranjen blag spomin! Žalujemo naše iskreno sožalje!

— Sklad za obrambo pred letalskimi napadi. Banská uprava dravske banovine je 8. t. m. odobrila pravilnik o ustanovitvi, uporabljanju in upravljanju sklada za obrambo pred letalskimi napadi. Da krije izdatke za obrambo pred letalskimi napadi, je sklenil občinski odbor občine Trbovlje na podstavi zakona o občinah, da se ustanovi pri občini Trbovlje poseben sklad za protiletalsko obrambo. Sklad upravlja občinska uprava. O njega stanju se vodi poseben blagajniški dnevnik, o imovini pa poseben inventarni zapisnik. Dohodki sklada se bodo stekali iz zato dolženih prispevkov občine iz vsakoletnega občinskega proračuna, prav tako iz prispevkov države in banovine, kakor tudi iz prostovoljnih prispevkov in daril. Ako bi se sklad ukinitil, pripade vsa preostala imovina občini.

— Delavcem in delavkam! Tukajšnja občina je prejela obvestilo, da se lahko zaposli več delavcev in delavk iz Trbovelj pri obranilu hmelja v Savinjski dolini. Zaposlitev se dobi t a k o j. Vsi, ki žele nastopiti delo, naj se zgledajo pri tamkajšnjem podžupanu g. Šventnerju. Plača znaša 2 din 75 par na uro brez hrane, s hrano pa po 1 din 75 par na uro.

— Sportni dan SK Amaterja. V nedeljo 25. t. m. bo imel SK Amater svoj 14. sportni dan. Program prireditve je precej pester. Za dopolnje je Amater razpisal krasen pokal. Na turnirju sodelujejo: SK Radeče, SK Retje, Dask in Amater II. Vsa ta moštva so si dokaj enakovredna, edino o SK Retje moremo reči, da je najresnejši kandidat, da si pokal pribori. Tudi za polpodne je program precej zanimiv. V predtekni se srečata za finale zmagovalca iz dopoldanskih tekem. Ta se prične ob 3.30. Za glavno tekmo je pa Amater v razgovorih s SK Concordio iz Zagreba. Prijatelji nogometa so vsi vabljeni, da pridejo v nedeljo na sportni dan Amaterja, ki se bo vršil ob vsakem vremenu.

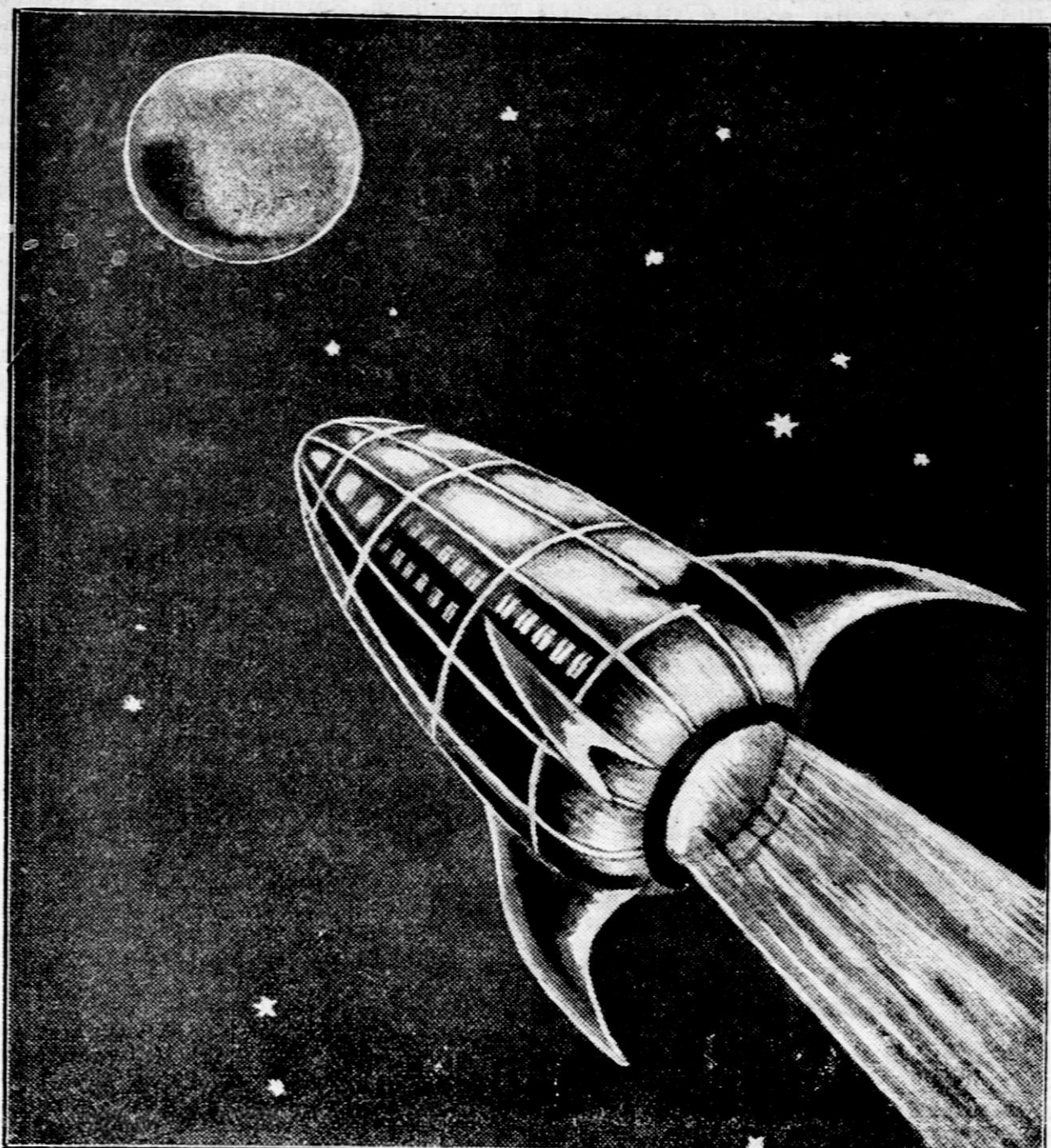
— Tečaj o kapunjenju. Kmečko nadaljevalna šola v Trbovljah priredi v nedeljo 25. t. m. ob 15. pri posestniku g. Dominiku Kolencu, p. d. Borini, v Gaberskem tečaj o kapunjenju petelinčkov. Petelinčki naj bodo starji 3 mesece, šajterske rjave pasme, ter 24 ur brez hrane in vode. Vabljeni so vsi perutinarji, da prinesejo petelinčke h kapunjenju.

— Podpora poplavljenecem. Rdeči križ v Trbovljah je podelil doslej podpore 11 poplavljenecem in sicer v zneskih po 500 din in po 100 din. Podpore so deležni samo tisti prosilci, katerih življenjski obstoj je postal ogrožen zaradi poplave.

— Puščenje Trbovljske. Trbovljska dolina je bila pred dnevi zopet močno opustošena. Potok, ki ga je ob suhih dnevih komaj opaziti, je nenadoma postal deroč houdurnik, ki je daleč naokrog opustošil zlasti gornji kot našega trga. Jemal je trate in njive s seboj. Za njimi je ostala le široka struga

S hitrostjo svetlobe v vseмирje

Kako daleč so od nas najbližji svetovi — 300 milijonov solnc v Mlečni poti

Ze dolgo sanja človek, o tem, da bi zapustil zemljo, o možnosti dvigniti se v vseмирje, ogledati si od blizu daljne svetove in iskati življenje na njih. Mislimo s raketo, ki bi mogla premagati privlačnost naše zemlje. Ali bi nam res prinesla nova dognanja? Ali pa bi bili razočarani v svojem pričakovanju? Poskusimo dati letalu največjo možno hitrost. Imamo razlog omejiti jo na premikanje svetlobe. Ne kaže nam biti hitrejši. Naša raketa bi morala imeti neskončno gmo in debelost enako ničli. Saj si že tako hitrost svetlobe ne moremo mistiti, ker znaša 300.000 km v sekundi. V eni sekundi bi bili že daleč onstran lune, v osmih minutah bi dosegli solnce. Se 12 minut pa bi bili pri Merkurju, Veneri in Marsu. V petih urah bi zdr-

veli mimo sveta malih planetov, prispeli bi do Jupitra, Saturna, Urana, Neptuna in Pluta.

Nismo sicer še na meji solnčnega sistema, pač smo pa že tam, kamor prihajajo kometi. Na našo raketo padajo ves čas z ogromno hitrostjo delci snovi, ki jih vidimo na zemlji kot meteorje. Smo v medzvezdnem prostoru, navidez prazen in vendar napolnjen z gmo. Na vsakih nekaj kubičnih centimetrov pride tu en neznaten atom. V daljavi žari kot jasna zvezda Solnce in v njegovem siju se skrivajo Venera, Mars, in Merkur. Ozrejo se na nebo. Ista sozvezdja, kakor da nismo skoraj 6 milijard km od zemlje.

Pot nas vodi naprej. Dobra štiri leta bi rabili, da bi prišli do najbližje stanice, do

medlo svetlikajoče se Proxime Centauri, kmalu potem pa tudi Alfa Kentaura, okrog katere se Proxima suče. Alfa Kentaura je zvezdni pritlikavec, velik približno tako kakor solnce. Takih zvezd bi srečali na svoji poti več. Do prve velike stanice do jasno belega Siria bi prispeli šele čez 9 let. Mimo Wege bi zdrveli šele po 25 letih, mimo Arktura pa po 40. Pot bi nas pa še vedno vodila skozi oblak, kjer je razmeroma mnogo zvezd. Bili bi v lokalnem sistemu kakršnih je v mlečni poti zelo mnogo. Solnce je oddaljeno 300 svetlobnih let od njenega središča.

Cim bi pa zapustili to oblast, bi srečali zelo malo zvezd. Potrebovali bi pa cela tisočletja, da bi jih pustili za seboj. Zarek, ki je zapustil našo zemljo ob Kristusovem rojstvu se šele zdaj bliža njihovi meji. Po 20 tisoč letih pride ta zarek na rob mlečne poti. Ozirno se nazaj na svet, leže za nami. Vidimo, da ima obliko leče. To je ogromna spirala, ki se suče zelo hitro in vendar rabi za en obrat nad en milijon let. Sto tisoč let bi rabila naša raketa, da bi preletela ob tej leči. Celotičnost bi pa rabili za polet od ene stanice do druge. A v Mlečni poti jih je 300 milijonov.

Čez nekaj deset tisoč let bi bili na meji našega veselsistema. Na nebu se je bistveno izpremenila razporeditev zvezd. Zdaj vidimo le malo raztresenih zvezd, druge so v meglenih skupinah. Takih meglin, toda večinoma zelo majhnih, vidimo okrog sebe mnogo. In vendar poznamo že vse z zemlje. To so daljne Mlečne poti, katerih svetloba rabi pogosto več sto milijonov svetlobnih let, da pride do nas. Pred takimi razdaljami je cela naša pot skozi svetovje prava ničla.

Najbližja taka meglovina je oddaljena od nas nad 700.000 svetlobnih let. Z zemlje smo jo videli v sozvezdju Trikotnika, in blizu nje je druga velika meglovina v Andromedi. Ta je oddaljena od solca 8 trilionov km. Od Mlečne poti se skoraj ne razlikuje. Primerjamo obe spirali. Tudi ta obsega 300 do 400 milijonov solnc, enako kakor vsaka izmed teh komaj vidnih meglenih peg, ki jih je na nebu raztresenih nad tisoče.

Vračamo se z romanja, z 8 trilionov km dolge poti, ki nas loči od zemlje, od velike meglovine v Andromedi. Milijone solnc smo srečali na svoji poti. Morda bi našli tudi svetove, na katerih kipi življenje. In vendar kaže pogled na spirale, da nismo bili nad zvezdami dalje, nego na zemlji. Niti za ped se nismo približali mejam končnega vsemirja. In čeprav se tega zavedamo, ne zmanjša to nič našega hrepenenja spoznati od blizu te daljne svetove. Človek navzlic vsemu hrepeni po tem, da bi spoznal vsaj najbližje svetove našega solnčnega sistema, da bi se mogel dvigniti z medzvezdnim letalom v vseмирje.

n. Inut. Nekaj dni pozneje je pa ostala v raku 40 minut.

— Poskusiti hočem znova. Mislite si, da se lahko zdaj pilot dviga malone navpično, medtem ko sem se jaz učila letati s predpotopnimi letali, s katerimi je bilo treba krožiti in krožiti, preden se je letalo nekoliko dvignilo. Jamesova je omenila tudi

poseben pas, s katerim si je leta 1912 prevezala krilo, da se ni obrnilo. Njeno navdušenje za letanje je pa ponehalo, ko je bila priča tragične smrti pionirke ameriškega letalstva Harriete Quimbyje. Zdj se letanja več ne boji, ker je letalstvo že tako napredovalo, da letanje ni več nevarno.

Novinar o dr. Cookovi slepariji

Zanimivo pripovedovanje nemškega novinarja Petra Freuchena

Jeseni leta 1909 je ves svet presenetila senzacionalna brzojavka iz Škotske, da je prispel dr. Frederik Cook s svojo ekspedicijo na severni tečaj na Dansko. Bil je na krovu Grönlandskega parnika »Hans Egede«, na katerega se je vkrcal v Jakobs-hagru. Novinarji iz vse Evrope so prihitali na Dansko, da bi prisostvovali Cookovemu sprejemu. Svet je bil na nogah. S Cookovim prihodom se je dala napraviti novinarska kariera. Peter Freuchen pa pripoveduje v svoji knjigi »Moja mladost na Grönlandiji« kako je malo manjkalo, da mu Cookov prihod ni uničil kariere.

Dr. Cook je v brzojavki trdil, da je bil na severnem tečaju 21. aprila. V svoji zbe-ganosti sem pojasnjeval, piše Freuchen, da je 21. aprila pomladni ekvinokcij in napisal sem lirično čevkarijo o tem, kako je prispel dr. Cook na severni tečaj prav tistega dne, ko je solnce prvič vrglo svoje žarke na večni led. Naslednjega dne so se vsi drugi listi norčevali iz uredništva »Politikena«, češ da je preneslo pomladni ekvinokcij iz marca na april. Začelo mi je šumeti v ušesih in slabo mi je postajalo. Moje dobro ime in moj dober glas sta bila izgubljena, moja novinarska kariera se je končala naglo in sramotno, še preden se je bila prav za prav začela.

Odšel sem k glavnemu uredniku. Nekaj časa me je z zanimanjem poslušal, potem me je pa nenadoma prekinil rekoč: Oprostite mi, gospod, saj ne vem o čem prav za prav govorite. Jecljaje sem ponovil svoje priznanje. — Dobro, vi ste tisti, ki je napisal, da je pomladni ekvinokcij v aprilu. — Malo je pomislil, potlej je pa nadaljeval: Ne spoznam se toliko na podrobnosti, vendar bi se pa lahko postavil na stališče, da je po vašem mnenju ekvinokcij na severnem tečaju v aprilu. — Odgovoril sem mu ves potrt, da to ne gre.

— Nikar si ne belite glave dragi moj — je nadaljeval glavni urednik, saj to je golo naključje, da se izmenjuje ta mesec marec in ne april. Sicer pa kaj pomeni en mesec v primeri z odkritjem severnega tečaja? Potem je pa priznal, da mu moje izmišljotine z ekvinokcijem ugajajo. Od tistega dne sem bil stalen sodruden »Politikenu«. Uredništvo je počastilo vse tuje novinarje s sijajno gostijo, med katero je prišla brzojavka, da se je admiral Peary vrnil s severnega tečaja in da zavrača vse Cookove trditve. Nastala je velika zmeda. Uredništvo »Politiken« je seveda moralo zagovarjati dr. Cooka dokler je le moglo, ker bi se bilo sicer samo osmešilo in tako ga je zagovarjalo, dokler sleparija v celoti ni prišla na dan.

Fordov muzej v Deabornu

Muzej, ki ga je ustanovil v Deabornu v državi Michigan ameriški avtomobilski kralj Henry Ford, je na prvi pogled zelo zanimivo in veliko poslopje, saj zavzema 32.500 kv. m površine. Njegov temelj je zmes iz treh zgodovinskih poslopj Amerike, napravi pa prijeten vtis. V splošnem ima enako kulturno nalogo kakor nemški muzej v Münchenu, da namreč prikaže tehnične pridobitve v službi humanosti.

Tu je prikazana vsa zgodovina poljedelstva, industrijske proizvodnje, prometa in obrti. Od primitivnih plugov do moderne elektricijske traktorja, od prvega Fordovega avtomobila do njegove 25 milijonske je tu lepo v redu razstavljenih. V muzeju so tudi celi vlaki in letalske eskadrile. V parku stoji rekonstruirana nekatera zgodovinska ameriška poslopja. V muzeju so prenesli tudi Edisonov prvi laboratorij in njegovo stanovanje v Menlo-Parku, kajti Ford je bil velik občudovalec tega slavnega izumitelja.

Rast dreves

Japonski učenjak Hirokihi Nakšima je skrbno proučil splošno domnevo, da rasto drevesa samo poleti, pozimi pa da utrjuje svoje korenine. Prišel je do zaključka, da rasto drevesa ni tako enostavna, kakor bi človek na prvi pogled mislil. Drevesa ne rasto skozi vse leto, temveč samo do prve polovice julija, zato pa izkoristijo ta čas temeljito. Ne rasto pa redno samo v tem času. Kakor si razdeli človek dan na ure dela in počitka, tako rasto tudi drevesa samo ob določenih urah.

Drevesa rasto proti večeru, ko se rast naglo nadaljuje. Proti jutru pa začne po-majati, in čim vidi solnce rast povsem preneha. Ob solnčnem vzhodu nastane nekakšna reakcija. Ob solnčnih dneh rasto drevesa mnogo hitreje, kakor če je oblačno. Solnce torej odločilno vpliva na rast dreves.

Radioprogram

Nedelja, 25. avgusta.
8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Citraški dueti (Mezgojits, Pekar). — 9: Napovedi, poročila. — 9.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). — 10: Za krajši čas (plošče). — 10.15: Samospevi Mare Petrič, pri klavirju prof. Lipovšek. — 11: Penos promenadnega koncerta vojaške godbe. — 12: Naši pevci (plošče). — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Nedeljski koncert radijskega orkestra. — 17: Kmet. ura: Zaščita kmečke posesti in združništvo (dr. Jože Basaj). — 17.30: Veseli godci, vmes balalajke in mandoline (plošče). — 17.45: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Problem karikature v našem nacionalnem življenju (Niko Pirnat). — 19.40: Objave. — 20: Mojstri violine (plošče). — 20.30: Pevski in orkestralni koncert. — Sodelujejo: Anton Orel, prof. Lipovšek (spremljaval) in radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Zvoki za ples (plošče).
Ponedeljek, 26. avgusta.
7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Kako je Jelačić postal ban (dr. Nikola Lalić iz Zagreba). — 19.40: Objave. — 20: Deset minut zabave (Fran Lipah). — 20.10: Vulkanska gibalna človeške duše (prof. Etbin Boje). — 20.30: Pevski zbor »Cankar«. — 21.15: Koncert radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Wurliske orgle in havajske kitare (plošče).

zvokov (plošče). — 12: Charlie Kunz igra slagerje (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Dramski element v naših narodnih pesmih. (dr. Vinko Vitezič Bgd). — 19.40: Objave. — 20: O šahovskem turnirju v Celju poroča Mirko Kragelj. — 20.10: Zidje v minulih stoletjih. (prof. Leo Pettauer). — 20.30: Pevski in orkestralni koncert slovenske glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos s restavracijskega vrta »Zvezde«.

Torek, 27. avgusta.
7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Pisan sara (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Kako je Jelačić postal ban (dr. Nikola Lalić iz Zagreba). — 19.40: Objave. — 20: Deset minut zabave (Fran Lipah). — 20.10: Vulkanska gibalna človeške duše (prof. Etbin Boje). — 20.30: Pevski zbor »Cankar«. — 21.15: Koncert radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Wurliske orgle in havajske kitare (plošče).

Sreda, 28. avgusta.
7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Operne uverture (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Cimermanov kvartet. — 14: Poročila. — 18.30: Mladinska ura: Simboli v delih Ivana Cankarja (prof. Fr. Vodnik). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Nušić in narodno gledališče v Skoplju (prof. Petar Mitropan). — 19.40: Objave. — 20.10: Delavčev domoljubje in gospodarsko vprašanje (Milan Valant). — 20.30: Pevski koncert Borisa Popova. — 21.15: Citraški trio »Vesna«. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Sladkarije (plošče).

Četrtek, 29. avgusta.
7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Bolgarska glasba (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Kje vse so bile naše Narodne skupščine v Beogradu (Dimitrije Djordjević iz Beograda). — 19.40: Objave. — 20: Deset minut zabave. — 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarik). — 20.30: Veseli trio. — 21.15: Reprodukcijski koncert. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za dobro voljo (radijski orkester).

Petek, 30. avgusta.
7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Naše pesmi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert jugoslovanske glasbe (radijski orkester). — 14: Poročila. — 14.10: Tedenski pregled tujkoprometne zveze. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Naši ljudje doma in v Ameriki (Branko Stražičić iz Zagreba). — 19.40: Objave. — 20: Za planince. — 20.10: Vzgojna posvetovalnica (Vida Persuh). — 20.30: Pevski in orkestralni koncert. Sodeluje: Akademski pevski in orkestralni orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Samospevi Valči Smerkoljeve, pri klavirju prof. Lipovšek.

Sobota, 31. avgusta.
7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov. — 10: Prenos otvoritve ljubljanskega velesejma. — 12: Malo na gosli in malo na basu pa še trobenta, da krajši bo čas (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Malo na gosli, malo na basu, pa še trobenta, da krajši bo čas (plošče). — 14: Poročila. — 17: Otrška ura (Mileva Ukmar-Boltarjeva). — 17.30: Od bajke do bajke (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Za delopust igra radijski orkester. — 18.40: Ob 100letnici božje poti Sv. Križa pri Belih vodah (Boris Orel). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Zračni promet v l. 1940. (dr. Mih Smirnov iz Beograda). — 19.40: Objave. — 20: Zunanje politični pregled (dr. A. Kuhar). — 20.30: »Smo skuhalli dovtipov zmes, natresli godbe, pesmi vmes. Pisan večer s petjem, govorom in šalami. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna igra radijski orkester.

Michelangelova nesmrtna ljubica

Ko mu je bilo 60 let, se je zaljubil v lepo vdovo pavijskega vojskovodje Ferranta d'Avalosa

Le malo velikih umetnikov je bilo, ki bi v njihovem življenju in umetniški ženska ne imela vloge. Znana je ganljiva zgodba Beethovnevo ljubezni do ženske in znano je, kakšen pečat je pritisnila njegovim delom lepote in večno živih motivov. Skoraj podoben raj ljubezni je doživel tudi mojster vseh vekov Michelangelo Buonarroti.

V nasprotju z Beethovnom je bil slaven kipar, slikar, graditelj in pesnik toliko srečnejši, da je mogel svojo veliko ljubezen do ženske polno doživljati in da mu je bila ljubezen vračana.

Michelangelo se je seznanil leta 1536 z zeno slavnega pavijskega vojskovodje Ferranta d'Avalosa Viktorijo Collana. Po nesrečni moževi smrti leta 1537 je hotela Viktorija stopiti v samostan, toda sam papež ni dovolil, da bi ta krasna ženska lepota ugašala med samostanskimi stenami. Michelangelu je bilo že 60 let, ko je Viktorijo prvič videl. Njena očarljiva lepota je tako vplivala nanj, da je povsem podlegel čarom te žene.

Izraz njegovega očaranja so bili najprej soneti, iz katerih veje čista in vroča ljubezen. Viktorijine pesmi so izšle prvič leta 1538 in po vsej Italiji so jih z navdušenjem brali. Iz teh globoko občutenih pesmi odmeva harmonija, pa tudi njena ljubezen do Michelangela, mojstra, ki je Viktorijo prav tako očaral s svojih duhom, kakor je ona njega s svojo lepoto. Jesen Michelangelovega življenja je bila tako pozlačena z duhovno družbo z ženo, ki je našla svoj izraz še v novi poglavitni umetniškega navdahnjenja tega velikega genija.

Viktorijina smrt leta 1547 je globoko posegla v Michelangelovo življenje. Slavni moč nikoli ni mogel pozabiti te ženske. V njegovih delih naletimo tudi pozneje pogosto na spomine na »njegovo nesmrtno ljubico«, ki je nosil Michelangelo njeno podobo v srcu do svoje smrti.

ZDRAVJE JE PRVO

Ravnatelj kazalnice: Ker boste jutri obešeni, vam dovolim danes kaditi. Obsojenec: Hvala, gospod ravnatelj, kaj nikoli ni koristila mojemu zdravju.

Čudne navade Japoncev

Poleti pritiska včasih na Japonskem tako huda vročina, da se ljudje skrivajo pred njo, kamor le morejo. Tudi potnikom na železnicih ne prizaneša. Ljudje si pomagajo, kakor vedo in znajo. V vlakih ne odlože samo klobukov in čevljev, temveč tudi obleko, tako da se vozijo mnogi v samem perilu in nogavicah. Evropci se seveda temu čudijo, kajti na evropskih železnicih bi potnika kaj hitro pognali iz vlaka, če bi se v njem slekel.

Zanimivo je tudi gledati Japonce, kako jedo. Čmukajo namreč tako navdušeno, da se sliši daleč naokrog. S tem izražajo svoje zadovoljstvo z jedjo. Tudi pišajo požirajo tako, da se sliši vsak požirek. To je neke vrste vlijudnost, ki se zahteva prav tako, kakor mora Japonec med pogovorom skozi zobe, da bi pokazal, da se od same vlijudnosti kar duši.

Pilotka, ki ne zna letati

Med poletom nad ameriškim mestom Utica se je obrnila k pilotu ženska srednjih let s presenetljivim vprašanjem:

Ali mi dovolite nekaj vprašati? Presenečeni pilot je zajecjal:

— Gospa Jamesova, kaj pa vi veste o letanju?

Na to mu Jamesova ni odgovorila. Lahko bi mu bila rekla, da je letala, ko je bila skoraj še otrok in da je bila prva ženska na svetu, ki je letala na Wrightovem dvokrilniku. Odgovorila mu pa ni, temveč je mirno sprejela opazko, da sme letati samokdor ima dovoljenje od vade. Anna Jamesova, igračka, pisateljica in bivša letalka, ki je hotela pred leti zapustiti gledališče in se posvetiti letalstvu, je dejala na koncu poleta smeje, da je lepo tudi za »navadnega potnika«. Prvič je letela pred 27 leti. Leta 1912 je dosegla ženski vztrajnostni rekord s poletom, ki je trajal 37

— Peč je dobra. — je dejal predsednik. — oprostite. Kar je jel blagajnik menčati.

— Nujno delo imam, veste, mudi se mi, se izgovarja Sam pa je ves zelen, komaj še vzdrži na nogah.

Predsednik pravi:

— Takoj poidemo vsi. — In že odhiti k oknu v špranje diha.

Vlečem ga od okna.

— Tako to ne gre, — pravim. — Stati pri oknu.

— Prosim, — pravi predsednik — saj lahko odidem od okna. Meni vaš zrak ne škoduje. Povsem naraven zrak zdrav, neškodljiv. Peči ne morem popraviti. Ta peč je povsem normalna.

Čez pol ure ko so predsednika samega položili na nosilnico in odnesli nosilnico v ambulanco Rdečega križa, sem prišel k njemu in poskusil sem pregovoriti ga.

— Ne torej kako bo? — pravim

— Ne ne! To nepravilo ni nujno v vaših sobah da stanovati.

In tako mi torej peči niso popravljive? Kaj naj storim? Dačari se prividam. Človek ni bolha, vsemu se privadi.

Mihail Zoščenko:

Peč

Peč imamo zelo slabo. Kar je res je res. Vsa moja družina se duši in zadržuje z ogljenim plinom.

In ta stari vrag, predsednik stanovanjske komisije, je noče in noče popraviti. Varčuje. Nedavno so si našo peč ogledali. Zapahne v dimniku so pregledali, vsako malenkost so si ogledali, celo glavo so vtaknili v samo peč.

— Nič ji ne manjka — so dejali. — Tu se da stanovati.

— Tovariši, — sem dejal. — Sram vas bodi, da tako govorite. »Tu se da stanovati« Nam se pa dela vsem slabo od teh vaših peči. Včeraj je postalo slabo celo mački, bruhala je v čeber. Vi pa trdite: Tu se da stanovati.

Ta stari hudič pa pravi: No, bomo pa poskusili, če se iz vaše peči kaditi ali ne. Če nam postane slabo — vaša sreča — pustimo peč popraviti, če nam pa nič ne bo, izvolite oprostiti, da smo se pri vas pogreli.

Zakurili smo v peč. Sedli smo okrog nje.

Sedimo in vohamo. K samemu dimniku je sedel predsednik, kraj njega tajnik Gribojedov, na mojo posteljo pa blagajnik.

Kmalu se je jela soba polniti z dimom.

Predsednik voha, voha in pravi:

— Ne, ničesar ne čutim. Diši po toplem zraku in to je vse.

In ta cigan blagajnik mu pritrjuje: juje.

— Čisto dobra atmosfera. Dobro se tu diha. V glavi se človeku od tega ne vrti. Jaz imam v stanovanju slabši zrak, pa vendar ne godrnjam po nepotrebnem. Tu je pa povsem čist zrak.

— Kako to, čist zrak, prosim vas, — pravim, — le pogledjte, kako uhaja plin.

Predsednik predlagja:

— Pokličite mačko. Če bo mačka mirno sedela, je to dokaz, da je peč v redu. Žival je vedno v takih stvareh pravična. Na mačko se lahko zanese-mo.

Pride mačka. Sede na posteljo. Sedi, sedi in nič ne reče. Čisto mirna je. No seveda, malo se je temu že privadila.

Preureditev ljubljanske železniške postaje

Delo, razdeljeno na več etap, so že začeli — Stroški bodo znašali okrog 4 milijone — Preureditev, čeprav začasna, nujno potrebna zaradi živahnega potniškega prometa

Ljubljana, 24. avgusta. Potniki sami so že lahko opazili, kako silno je narasel potniški promet na ljubljanskem glavnom kolodvoru. Ob neki priliki je bilo ugotovljeno, da je na našem kolodvoru celo živahniji promet kakor na beograjskem. Dovolj so tudi že pisali strokovnjaki in laiki o zastarelosti železniških naprav na naši postaji, zlasti v zvezi z načrti o celotni in definitivni preureditvi ljubljanskega železniškega prometa. Javnost sama je pa bila nekaj časa vendar na pametno poučena o bistvu preureditve železniškega prometa v Ljubljani, ker so nekateri prikazovali razne zamisli kakor da gre n. pr. samo za ureditve križišč železnice s cestami. V resnici je treba razumeti pod ureditvijo železniškega prometa v Ljubljani cel kompleks tehničnih del, ki so vsa med seboj v tesni zvezi. Pri tem se moramo zavedati, da so postale nekatere preureditve tako nujne, da jih več ne morejo odlagati, če hočemo promet sploh še vzdrževati.

VELIKE PROMETNE TEŽAVE NA POSTAJI

Laikom je težko opisati, kako velike težave morajo premagovati železničarji na glavnem kolodvoru, da se promet še sploh odvijajo. Vedeti moramo, da je naša postaja ni mnogo spremenila v stoletju, odkar je bil pri nas uveden železniški promet (1. 1849). Kako naj tirne naprave služijo sedanjemu izredno živahnemu prometu, če so ustrezale le začetnemu razvoju, ko je vozilo le po en par mešanih in potniških vlakov, med tem ko jih zdaj vozi do 14 parov brzih in 40 potniških na dan? Nad 100 rednih osebnih vlakov mora sprejeti ljubljanska postaja na dan in železničarji jih morajo odpremiti na petih kratkih tirih, od 150 do 300 m dolgih. Ti tiri so oddaljeni med seboj le po 4,75 m. Potniki so pogosto v smrtni nevarnosti pri vstopanju in izstopanju z vlakov, ko si iščejo pot med labirintom vagonov, saj ni nobenega medtirnega perona. Človek se vprašuje, kako je sploh mogoče, da ni večjih prometnih nesreč in da vlake odpremiti brez posebnih zamud. Posebne težave se pojavljajo zlasti ob nedeljah, ko skoraj neprestano, ves dan valove množice potnikov na postaji. Da je dohod do vlakov in od njih na peron sploh mogoč, morajo vlake, ki hkrati stoje na postaji, razvrščati v različnih razdajah, včasih celo prav daleč od kolodvora, kar promet zopet komplicira.

DRAGO OBRATOVANJE

Zastarele, pretesne železniške naprave na postaji zelo podražujejo obratovanje, kar že samo izpodbuja k preureditvam. V tem primeru je varčevanje lahko samo škodljivo; odlaganje dela samo povečuje od dne do dne škodo. Razumljivo je, da bodo preureditve zahtevale velike stroške, toda pri tem je treba upoštevati tudi, da je škoda še mnogo večja, če delo odlagajo. Stroške za investicije lahko krijejo že v nekaj letih s prihranki na bolj ekonomičnem obratovanju. Strokovnjaki se seveda tega dobro zavedajo. Zato je tudi končno prišlo do preureditvenih del.

PREUREĐITVE IMAJO Vendar ZACASNI ZNAČAJ

Ne smete pa misliti, da so se lotili že definitivnih preureditev, ki bodo potrebne v zvezi z ureditvami vsega železniškega prometa, to se pravi z ureditvami križišč s cestami, zidave novega postajnega poslopja, prilagoditev železniških prog in železniških naprav (kurilnice itd.) naravnemu razvoju mesta itd. Teh velikih del se pa seveda letos še ne bodo lotili. Najprej morajo biti gotovi in odobreni vsi načrti, potem pa seveda tudi preskrbljeni krediti. Na železniški direkciji so prišli do prepričanja, da ne kaže več čakati ter da je treba železniške naprave na postaji takoj preurediti, ne glede na to, kdaj se bodo začela definitivna dela. Zato bodo sedanje preureditve služile svojemu namenu samo tako dolgo, dokler pač ne bo boljših, definitivno ustrežajočih rešitev.

PROGRAM SEDANJIH DEL

S sedanjimi preureditvami bodo opravili najhujše pomankljivosti, ki ovirajo promet na postaji in ki podražujejo obratovanje. Prostor, ki je zelo tesen, je treba tem bolj ekonomično izrabi. Doslej nedvomno ni bilo posebno racionalno izrabljen. Tako je bilo, zlasti za kolodvorom, na severni strani, mnogo večjih in manjših poslopj, ki so imela sicer začasni značaj — niso bila niti dovolj varna pred ognjem — vendar so se zdeli kot nedotakljiva. V resnici jih niso mogli kratkoročno predreti samo zaradi tega, ker so bila grda in ker so ovirala preureditve tirihi naprav, saj so služila prepotrebni skladiščem, delavnicam itd. Preden so sploh začeli razmišljati o preureditvah na postaji, je bilo treba pripraviti teren zanje in najti prostor za delavnice in skladišča drugje. Ko so lani sezidali precej veliko pritlično

poslopje, ki obsega okrog 1.100 m² zazidane ploskve, v Zeleni jami, so lahko začeli čistiti prostor za posajo. V novo poslopje so se preselile sekcije delavnic, službena mesta nadzornika proge, krajevno skladišče sekcije skladišča itd. V zvezi s pripravami za preureditve so že lani tudi kupili zemljišče na severovzhodni strani od tvrde Bartol. Na tem zemljišču so uredili lopo za les in skladišča za premog. Ob Tyrševi cesti so podirli eno večjo in več manjših izpraznjenih zasilnih poslopj.

To pa še niso preureditvena dela sama na sebi. Program preureditve v glavnem obsega: razširitev tirihi naprav proti severu, da pridobijo prostor pred postajnim poslopjem za ureditev medtirnih peronov. V zvezi s tem bo seveda treba preurediti vse tirne naprave s številnimi kretinčami na postaji, kar nikakor ni manjše delo.

TRI KURILNICE NA POSTAJI

Zdaj so na postaji tri kurilnice. Tako zvana južna kurilnica stoji blizu postajnega poslopja in je ena največjih ovir razširitve in preureditve tirihi naprav; stoji približno na sredi prostora, ki bi naj ob postajnem poslopju služil tirnemu omrežju. V načrtu preureditve so zato morali južno kurilnico obkrožiti, da jo podro. Toda potrebujejo dva kurilniška poslopja, sama tako zvana severna kurilnica, ki je umaknjena mnogo bolj proti Viharjevi cesti, ni dovolj. Zato so preuredili staro lopo, ki je služila prej kot skladišče za drva in premog na severo zahodni strani, v kurilnico. Tako so zdaj tri kurilnice na kolodvoru: ena stara, ki bo služila tudi nadalje svojem namenu (severna), južna, ki jo bodo podirli, in nova, ki je še ne uporabljajo. Med pripravljajna dela je treba pristevati še odstranitev lesenih lop krajevnega skladišča na vzhodni strani novega, pokritega perona. Podirli so 2 večji in 2 manjši lopi.

TRI MEDTIRNE PERONE DOBIMO

V program preureditvenih del na postaji spada prav za prav tudi razširitev pokritega perona pred lopi. To pa ni medtirni peron in potnike varuje le pred dežjem, ne morejo jim pa olajšati dohoda do vlakov, ki stoje na zunanjih tirih. Če hočemo urediti medtirne perone, morajo predvsem pridobiti prostor za nje. Tiri na postaji so položeni v navadni razdalji, to se pravi, da med njimi ni prostora za ureditev peronov. Zato določa načrt preureditve, da bodo odstranili v smeri od postaje proti Viharjevi cesti vsak tretji tir ter tako pridobili prostor za medtirne perone. Začasno so projektirani trije medtirni peroni, tako da bi bili skupno štirje peroni s sedanjim prvimi, ki je zunaj tirov. Če bi pozneje še pridobili prostor za razširitev tirihi naprav, bi uredili še temu primerno več peronov. Toda velika olajšava bodo že trije peroni. Prvotno se je zdelo, da bodo lahko uredili samo dva perona in je bil velik uspeh, da so pridobili prostor še za en peron.

DOHOD NA PERONE PO PREDORU

Sami peroni bi pa še vedno ne služili primerno svojemu namenu, če bi bil dohod na nje čez tve in ko bi bili potniki še vedno ogroženi ob prehodu ter oviran promet. Zato bodo peroni zvezani s postajnim

poslopjem, odposno nastopiščem pred postajo, po podzemeljskem hodniku, predoru pod tiri. Hodič bo seveda dovolj prostoren, da promet v njem ne bo zastajal in da bo vsak potnik prišel neovirano ter hitro na peron k svojemu vlaku.

VSA DELA PRIHODNJE LETO ŽE KONČANA

Preureditvena dela bi lahko hitro napredovala, ko bi med njimi ne bilo treba vzdrževati rednega prometa na postaji. Prav zaradi tega, ker imajo tako velike težave s prometom na postaji, bo preurejevanje še tem težje in delo bodo lahko opravili le postopno. Velike težave bodo morali premagati, preden bodo preuredili vse kretinčice in preložili tire.

V prvi etapi del, ki bo končana ob koncu prihodnjega meseca, bodo preuredili tirne naprave ob severni kurilnici. Potem bodo lahko delo nadaljevali v smeri proti peronu. Računajo, da bo letos končana tudi že druga etapa del, in sicer odstranitev tretjega tira (v smeri od perona proti Viharjevi cesti), tako da bodo že pridobili prostor za prvi medtirni peron. Spomladi se nameravajo lotiti dela pri predoru. Prihodnje leto bi delo že tako napredovalo, da bi bilo v glavnem do konca leta že končano.

PRENOSNICA LOKOMOTIV

Preureditev tirihi naprav je zvezana še s posebnimi težavami, ker na zahodni strani, to se pravi v smeri od postaje proti prehodu na Tyrševi cesti, nimajo dovolj prostora (premala dolžina) za kretinčice, da bi lahko tiri dovolj zvezali med seboj. V tem delu, na severno zahodni strani, je zdaj nova kurilnica, ki jo so preuredili, kakor rečeno, iz starega poslopja. Kako naj postavljajo iz kurilnice lokomotive na posamezne tire, brez zamudnega premikanja ter ovir, ko na eni strani ni niti kretinčice? Rešiti je bilo treba tudi to vprašanje, ki nedvomno ni bilo najlažje. Odločili so se za tako zvano prenosnico lokomotive, strojno napravo, ki se premika v smeri pravokotno na tiri, ter prenaša lokomotive na poljubni tir. Prenosnica bo urejena ob novi kurilnici, na zahodni strani, ter bo povsem odtehtala kretinčice. Dokler ne bo prenosnice, ne bodo mogli uporabljati tudi nove kurilnice. Kmalu bodo razpisali oddajo del za izdelavo prenosnice, ki jo bo izdelala ena izmed naših železnar. Izdelava takšne naprave ni malenkost, zlasti še v teh časih, ko primanjkuje materiala. Prenosnica bo veljala 700.000 din. To bo prva prenosnica lokomotive na področju ljubljanske železniške direkcije. V Mariboru imajo sicer prenosnico, a samo za vagona, to se pravi napravo, ki ne prenese večje obremenitve.

PREUREĐITVE BO VELJALA OKROG 4 MILIJONE DIN

Stroški bodo precej visoki, kar je razumljivo, saj so že same kretinčične naprave zelo drage. V zalogi imajo sicer precej materiala, da bodo lahko precej prihranili pri dobavi, vendar bodo stroški znašali 3,3 milijona din, če ne celo 4 milijone. Sicer je pa težko proračunati vse stroške za tako kompleksna dela, ki bodo zvezana še z različni nepričakovanimi težavami.

Pogled v našo bolnico

Kaj vse vidiš in slišiš, če te zanese bolezen tja

Ljubljana, 24. avgusta

Če te bolezen prižene v splošno bolnico, boš doživel marsikaj, s čimer se človeku izven niti ne sanja. Praviš, da je to hiša trpljenja. Pa je res! Ne le bolniku, tudi zdravemu spremljevalcu postane tesno pri srcu, ko stoji v bolnici in nabere po tesnih hodnikih. Če si bolnik, ti da vratar že pri vstopu zaporedno številko in ti pokaže na klop pred sobo dežurnega zdravnika. Ker jih je pred teboj že levo število, je navadno klopi s stoli vred zasledena. Zato se prične čakanje in če no vseh težavah srečno prihradiš na določeni oddelku, opaziš tam bežanje sem in tja po hodnikih iz sobe v sobo. Bolni ke vodijo peš ali na vozičkih v operacijske sobe ali preiskovalnico. Opazujejo te vrve in n hče te ne vpraša, kaj želiš. Takoj ugašes da si v napatje strežniškemu osebju in drugim bolnikom.

Ko se po dolgem času naveličaš sledenja le vprašaš usmiljeno kako bo kak s teboj in s tvojimi sprejemom. Navadno dobiš odgovor da bo treba še par trenutkov počakati ker so zdravniki ravno pri operaciji. Po operaciji, da bodo preledali še druge bolnike, ki žele v bolnico. In res se to zgodi, če imaš srčno v dobri uri. Rečeš si, če si hujše bolan. Če te kot kak zdravnik res spoza za bolnega in nage v

bolnici potrebnega, ti napišejo na listek, da te sprejmejo. S tem listkom te pošljejo zopet k dežurnemu zdravniku. Potrežljivo šešpaš spet nazaj čez vrt k vratarju in zdravniku. Zda je spet obide groza ko opaziš pred ordinacijo sobo množico bolnikov, ki so se nabrali med tem, ko si sam čakal na oddelku. Slednjič si spet na vrsti in zdravnik te vpiše v knjigo in na listek. Z listkom odideš v čakalnico kjer čakajo že drugi sprejeti bolniki. Navadno jih je polna soba. Gneča je velika. Služitelj, ki bi rad napravil red, se to ne posveči, čeprav opozarja na napis na vratih: »Vstopajte po vrstnem redu! Poobne ženske so bojevitve in skušajo pod različni mi pretvezami prehiteti pred njimi doše bolnike.

Tu imaš priliko slišati različne povzroke. Nekaj možak, ki ima obvezano glavo, pripoveduje, da je prišel s hribo, ti ure do železniške postaje, sedaj pa čeka v sobi za razbit na postajo v bolnici. Drugi pove da je prišel ob nezgodi s hribov »Up ramos, ker ni prevoznih sredstev, Naku kramos, drži v naročju otroka, ki se je p nesrečel. Otroka joka, od bolečin zasopel in lačen. Mati komaj potolaži otroka na že zaokraj drugi otrok, ki ga baje ot. Tam v kotu vidiš celo družino: očeta, mater in tri otroke, ki se neprestano praskajo. Ni traba, da ti povedo, da imajo garje ali k kor

sami pravijo srbečico. Vsa vas nekeje na Dolenjskem je okužena s srbečico, pa si bolezen prikrivajo, ker jih je sram, in se tako bolezen širi od hiše do hiše. Menda je ta vas v občini Videm-Dobrepolje.

Med bolniki v čakalnici vidiš tudi različne uniformirance: stražnika, ki je pripeljal deklino, prijeto pri zadnji raji, kazniškega paznika, ki ima pod nadzorstvom arestanta, ki si je poškodoval prste pri žaganju drv itd. Tako imaš okrog sebe polno ljudi, ki vsi nervozno čakajo na sprejem

V pisarni pa hite popisovati bolnika, ki je tako srečen, da je že smel vstopiti in mu pripravljajo sprejemnico. Uradovanje je pa zelo natančno in zamudno. Popišejo bolnika in vse njegovo sorodstvo, kakor da bi bilo tudi bolno. Bolniki, ki večkrat prihajajo v bolnico trdijo, da je bilo včasih v pisarni po več uradnikov, ki so opravljali to delo in ki je šlo tudi hitreje od rok. Uprava, na napravi red, kajti trojenje bolnikov je preveliko, da bi odgovorni činitelji še nadalje zatiskali ušesa!

Kriza v pohištvenem mizarstvu?

Položaj mizarске stroke v št. Vidu — Predpisane bodo mezde za mizarско delavstvo v vsej banovini

Ljubljana, 24. avgusta

Letos so se nekaj časa širile govorice, da je nastopila v našem pohištvenem mizarstvu, ki je najbolj razvito v št. Vidu in v okolicih vaseh, huda kriza. Za fino pohištvo baje ni bilo več odjemalcev in številni mojstri so morali skoraj povsem opustiti delo, ker je občutno primanjkovalo delovnih moči. Nekateri pesimisti so celo razlagali znake krize kot posebno usodne ter napovedovali, da pomenijo pravo katastrofo za naše pohištveno mizarstvo.

Takoj lahko povemo, da kriza nikakor ni bila tako huda, če že sploh lahko govorimo o nji. Zaradi pomanjkanja delovnih moči je delo v resnici zastajalo pri mnogih manjših podjetjih, ki so zaposlovala le po nekaj pomočnikov ali celo samo enega. Tudi nekateri mojstri sami so bili poklicani na orožne vaje in je zato delo nekoliko počivalo. V resnici je bilo tudi od lanske jeseni nekoliko manj povpraševanja po dražjem pohištju, tako da so imela mizarška podjetja precej izdelkov v zalogi, druga pa, ki ne delajo za zalogo, temveč samo po naročilih, so imela manj naročil.

Nekateri omalovažujejo ljubljanski velesejem, a letos se je izkazalo, ko ni bilo spomladnega velesejma, da ima posebno velik pomen za pospeševanje domačih delavnosti; mojstri, ki so prejšnje čase razstavljali pohištvo na velesejmu, so navadno razprodali vsaj razstavljene izdelke, če že niso prejeli po več naročil za izdelavo pohištva. Letos se je to zelo poznalo, pohištva je bilo prodanega mnogo manj.

Zadnja leta prirejuje šentiviški mizarji vsako leto pohištveno razstavo v šentiviški šoli. Ker ni bilo spomladnega velesejma, je bilo za letošnje pohištveno razstavo v št. Vidu večje zanimanje. Prav zaradi tega je bilo tudi sklenjenih več kupčij kakor prejšnja leta. Po številnih sklenjenih kupčijah je letošnja razstava baje dosegla celo rekord, a vsakekar je bilo kupčij precej. To kaže, da se ljudje začeli zopet nekoliko bolj kupovati pohištvo ter da je popustila psihoza, ki je zavladala lani jeseni med ljudmi.

Velik razcvet pohištvene obrti v št. Vidu in okolici ima nedvomno zdravo podlago. Izdelki našega pohištvenega mizarstva so si pridobili lep sloves in že zato se nam ni treba bati, da bi prišlo nenadno do ostre krize; vsaj nekaj naročil bodo solidne trdke prejemale vedno. Šentiviški mizarско združenje šteje nad 60 članov. V njem so vključeni mojstri, ki imajo svoje delavnice v Dravljah, na Tratu, v Zmariu in vaseh pod Smarno goro ter v samem št. Vidu. Večjih obratov je malo. Le 10 podjetij zaposluje po več kakor 10 pomočnikov. Skupno je zaposlenih nad 100 pomočnikov, kar nekoliko preseneča sprčo tako številnih podjetij. Upoštevati pa moramo, da je zaposlenih še okrog 90 vajencev. Večina vajencev se uči po 3 in pol leta. Nadaljevalno šolo obiskujejo v št. Vidu. Nekateri mojstri delajo tudi brez pomočnikov.

Ugotovljeno je, da se mezde večine pomočnikov gibljejo od 3 do 6 din na uro. Pomočniki, ki zaslužijo po 7 din na uro, so izjema. Delovni čas traja v večini obratov 10 ur na dan.

Večina članov združenja je pohištvenih mizarjev, ki izdelujejo pohištvo po naročilih, le nekaj jih izdeluje tudi na zalogo. Med člani sta tudi dva tapetnika in 3 plekarji. Podjetja zaposlujejo res najboljše delavce, kar pač tudi pričajo izdelki, ki jih s ponosom razstavljajo. Razumljivo je, da dobri delavci tudi ne morejo biti zalodvojni v nizkim mezdami. Mizarско delavstvo je v veliki večini organizirano v svojih strokovnih organizacijah. Organizirano delavstvo si prizadeva že več let, da bi prišlo do ureditve delovnih odnosov s podjetji s sklenitvijo kolektivne pogodbe.

Nedavno so prišla ta prizadevanja v nov razvoj. Delavstvo je nastopilo s zahtevo po sklenitvi kolektivne pogodbe z veljavnostjo za vso banovino. Svojo zahtevo je med drugim utemeljevalo, da bi enotna kolektivna pogodba preprečila nelojal-

no konkurenco med mizarскими podjetji na račun delavskih mezd. V banovini je 51 združenj mizarских podjetij, a 27 združenj med njimi nasprotuje sklenitvi kolektivne pogodbe, med njimi tudi šentiviško združenje. Le 4 združenja so za sklenitev kolektivne pogodbe, med njimi tudi podjetja, ki so vključena v Zvezi industrijcev, to se pravi pohištvena industrija.

Banska uprava je pozvala strokovne delavske organizacije in delodajalska združenja, naj bi do večera (20. avgusta) sklenili kolektivno pogodbo za vso banovino. Rečeno je bilo, da bo ban predpisal tarifno lestvico, če do tega roka ne bi prišlo do sporazuma med delavstvom in delodajalci. Rok je minil, ne da bi prišlo do pogajanj za kolektivno pogodbo. Delavske strokovne organizacije ne ugovarjajo uradni določitvi mezd, a zahtevale so, naj bi ban prej zaslial njihove zastopnike, preden bo predpisal tarifno lestvico.

Zdi se, da bodo mezde kmalu predpisane; to bo prvi primer pri nas, da bo oblast določila mezde za posamezno stroko.

Revija naših krajev

Ljubljana, 24. avgusta

Te dni je izšla nova številka »Turizma«, revije za propagando turizma banovine. Hrvatske in Slovenije, ki jo tiska Narodna tiskarna d. d. v Ljubljani, urejuje pa že osmo leto novinar Vladimir Regaly. Tudi nova številka te naše najlepše revije za propagando lepote naših krajev je urejena res skrbno, krasi pa jo vrsta izbranih slik Krka, Splita, Logarske doline, Solčave, Rovanovega kota, ribolova na morju, Dobrne, Podgore pri Makarski, Martuljkove skupine, Kranjske gore, Kamnika, Laškega, Ogušna, Dubrovnika, Hvara, Bleda in drugih naših krajev.

Nova številka »Turizma« je tudi vsebinsko skrbno urejena. Objavlja članke prof. Frana Viliča »Najprej zaščita, potem pa sanacija hotelirstva«, Gorskika Kotar in avtoritativni promet in »Ogulin mora postati turistični kraj«, prispevke urednika Vladimira Regalyja »S poti mimo Celja proti Logarski dolini«, »Ob zdravilnih podzemeljskih vrelcih v Dobrni«, »Varna turistična pridobitev našega Kamnika in »Na obisku v gostinčarski pivovarni v Laškem«, posebno zanimiv članek prof. Josipa Perišca o »Svojevrsni romantiki Poljičke riviere«, razpravo o novooosnovani Tujskoprometni zvezi v Šibeniku, statistične podatke o lanskem tujskem prometu v naši državi pod naslovom »Nekaj števk o našem tujskem prometu v lanskem letu«, poročilo o otvritvi nove pohorske ceste do Sv. Ane in druge zanimive prispevke.

Za madžarsko številko »Turizma«, ki je nedavno izšla in ki je povsod naletala na najlepše priznanje, napoveduje zdaj revija »Turizem« novo posebno številko, ki bo izšla jeseni pod naslovom »Slovenija za svoj tujski promet in ki bo nekakšen zgodovinski almanah slovenskega tujskoprometnega dela od Zedinjenja do danes. Ta posebna številka »Turizma«, ki bo obsegala nad 100 strani, bo gotovo naletala pri vseh naših turističnih krogih na veliko zanimanje, saj bo to prva edicija te vrste v naših krajih.

Revija »Turizem«, ki je naša najboljša revija v tej stroki, toplo priporočamo zlasti vsem turističnim interesantom in gostinskim podjetjem. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Knafličeva ulica 5, letna naročnina pa stane samo 100 din, čeravno je tiskana na pravem umetniškem papirju.

Kako daleč se vidi luč?

V zvezi z zatemnitvenimi ukrepi marsikdo ne ve, kako daleč seže svetloba naših vsakdanjih svetil.

Plamenček vžgalice, kakor se zdi neznamenit in majhen, se vidi cel kilometer daleč. Svetloba navadne svetilke, kakršno uporabljamo pri domačih delih, seže še sedem km daleč, dočim je videti razsvetljeno okno še v daljavi 20 km. Zaromet avtomobila je še poašeststvi. Njegova svetloba doseže daljavo 50 kilometrov...

spomnilo, potem je bilo pa takoj pripravljeni prisesti, da je slišalo čuden ropet v Escaldasovi sobi v trenutku, ko je slišalo pogovor pri Rosalindi.

— No, — je priznavala deklina s svojo čudno poklicno sramečljivostjo, — pomislila sem, Rosalinda se dobro spozna na svojo obrt, ona že zna sprejemati goste ob tej uri. — Kar je zaropotalo in poskočilo sem, tako sem se ustrašila ropota padajoče mize.

Ko je dvakrat ponovila svoje besede, ponosna, da more pričevati v tej drami, bi deklina za vse na svetu ne bila preklicala niti besedice. Da je vse obrnila, ne da bi sama hotela, da je slišala pred padcem mize pogovor pri Escaldasu, ne pa pri Rosalindi, tega se ni mogla več spomniti.

Hišnica je pa ponovila, da je bil Escaldas prekršil svojo navado, ko si je dal prinesiti obed v sobo — ocvrte možgane s koščkom kruha in steklenico vina. Dejala je, da je bil nekam čuden in da je hotel na vsak način ostati doma, ker je nekoga pričakoval.

— Kaj mislite s tem »čuden«, — jo je vprašal komisar.

— Kaj? Tako mračen je bil, — je odvrnila hišnica, — in pa nestrpen, top... Nikjer mu ni bilo obstan-ka. Vprašala sem ga celo, da-li se ni morda napil živega srebra.

— Kaj takega ne boste trdili čez nekaj ur, gospa Piu, ker bom že čisto miren.

— Ah, — sta vzkliknili komisar in Gilbert na en glas.

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

Njegova kretnja je pokazala, da ne more več ostati tu.

— Pardon... Še nekaj podatkov o tej stvari, če ste že prerezali vrvi.

Kakšna muka! S starim Piu in zidarjem je bilo treba pod groznim mrtvaškim pogledom te zabuhle glave pobrati razmetano pohištvo. Tu je ležala prevrnjena miza.

Escaldas je bil potegnil svojo posteljo na sredo sobe, da bi mogel postaviti to mizo pod žebelj. Toda da bi ga dosegel in pritril nanj konec modre vrvice — saj policijski komisar je bil o tem prepričan — je postavil na mizo še ne posebno visok stol. Ta stol je ležal malo dalje na tleh.

Jedi, ki mu jih je bila pripravila hišnica Piu, so ležale na tleh. Escaldas se jih je bil komaj dotaknil. Najmanj je bil pa razumljiv čuden način, kako se je samomorelec poslovil od življenja. Vsako, še

tako nizkotno bitje, naveličano življenja, najde v sebi vsaj iskrico samozavesti in spoštovanja do samega sebe že v samem dejstvu, da odhaja na oni svet. Trden sklep ga povzdigne v njegovih lastnih očeh. Redki so, ki si končajo življenje brez trohice komedijantstva in brez vsakega zunanje leskaja. Če že nič drugega, poskrbe vsaj za nekaj ceremonij. Toda nered v sobi, razmetano pohištvo, jedi na tleh, misel na tega moža, ki se je obesil pri še tonlem krožniku in še topli steklenici brez iskric otočnosti ali melanholije, vse to je vzbujalo videz naglice v smrti, hipne duševne zmedenosti.

— Tako naglica bi se dala pojasniti samo, če bi ta smrt ne bila posledica samomora, — je menil policijski komisar.

Gilbert je zadržal.

Če je imel kdo interes odstraniti Escaldas, je moral biti ta »nekdo« samo en mož in potem takem? Osnova domnev je bila zavrzena. Dokazi, ki jih je najbrže imel Bolivijec proti temu možu, so bili zelo tehtni.

— Ali bi dopustili možnost umora? — je vprašal princ z izpremenjenim glasom.

— Težko, — je odgovoril komisar. — Sicer pa, če se opira to naziranje na dejanski položaj, ga ni mogoče jemati resno. Ta položaj se je preveč izpremenil, tu v sobi je bilo preveč ljudi, da bi mogla sodna preiskava to upoštevati.

— To se pravi, — je pomislil Gairlaunce sam pri sebi, da bo moj človeški nagib, moje prizadevanje,

da bi rešil tega nesrečnega, krivo, da njegova smrt niti ni ne bo pojasnjena.

Ni mislil več na odhod, kajti upal je, da bi utegnili ta ali ona okolnost ali pričevanje izpremeniti položaj in dokazati, da si Escaldas ni končal življenja, temveč da je bil umorjen.

Njegov pogled se je ustavil na tem strašnem in veke onemlemem truplu. Mrlič je imel še vedno isti stekleni pogled in jezik mu je še vedno visel iz ust. Posmeh vihravega naključja... še strašnejši zato, ker je res skrivljal tajno! Skoraj prepletene noge so bile še vedno kakor da plešejo. Čemu se je rogalo v grozo to strašilo, ki je bilo morda žrtev? Mar ga je sodba nekla obsodila na to obličje roganja pred taino sleparijo njegove smrti?

Ostuden pogled. Gilbert se je obrnil proč.

Tedaj je pa zaslial vprašanja, zastavljena hišnici in sosedom iz istega nadstropja. Noben neznanec ni bil prestopil hišnega praga popoldne razen gantnega Rosalindinega gosta, kakor je sama zatrjevala. Že prejšnji dan ji je sledil, očaran po njenih čarih.

Deklina se je trkala na prsi, govoreč o svojem plenu. Ona edina je videla »svojega« moža. Toda po podrobnih okoliščinah, ki jih je bila našla v uri, prebiti v njegovi družbi, kar se je dalo sklepati zlasti po hvaljeznem navdušenju, ki ga je kazala za njegovo ognjevito ljubezen, je bilo treba zavreči vsak sum, da bi bil ta mož udeležen pri zločinu.

Mlado dekle iz istega družabnega sloja kakor Rosalinda, stannujoče v istem nadstropju, se je najprej

Izbiranje izredno nadarjenih učencev

Predavanje univ. prof. dr. Ozvalda ob zaključku pedagoškega tedna — Pravega služabnika pedagoške znanosti veže velika prisega: „Sveto služimo domovini“

Ljubljana, 24. avgusta
Izredno je bilo zanimanje za predavanje o izbiranju izredno nadarjenih učencev, s katerim je univ. prof. dr. Karel Ozvald za ključni letošnji tako uspešni pedagoški teden. Z geslom, da je vselej in povsod mučenec, odločujoče posegati v življenjski tok drugega človeka, je predavatelj močnejši očitni misli in spoznanja najodličnejših raziskovalcev, mislecev in spoznavalcev glede nadvse važnega problema nadarjenosti v teoretični in praktični pedagogiki. Alexius Carrel je mnenja, da bo treba iz velikih števil civiliziranih človeških bitij izbirati... S prizadevanjem, da bi iz nesposobnih napravili sposobne in normalne ljudi, očitno ne pridemo do cilja. Zato pa moramo paziti, da sposobne pripeljemo do čim boljšega razvoja. Če jake še bolj ojačimo, smo tudi slabim izdatno pomagali. Vsak ni za vse. To je spoznal že Platon.

KAJ JE NADARJENOST?

Nadarjenost na vseh stopnjah človeškega življenja je lahko najdragocenejši imetek, ki ga premore kak narod. Kaj je nadarjenost? Predavatelj je očitno bistvo nadarjenosti, katero skušajo sedaj na znanstven način ugotovljati, to je tako, kakor postopa sodobno prirodoslovje. Končni cilj proučevanja nadarjenosti je diagnosticiranje ali ugotavljanje razumne nadarjenosti in njenih stopenj s pomočjo inteligentnostnega preizkuševanja. Če hočemo trdnega stališča za pravilno presojanje preizkušanja nadarjenosti na znanstvenih osnovah si je treba najprej ogledati trojne naloge, ki jo opravlja prava znanost.

Znanost raziskuje dane probleme ali išče resnico, drugič sistematično in predaja znanje, tretjič teoretično dobljene spoznatke praktično, oziroma tehnično porablja. To dela na pr. praktična psihologija ali psihotehnika.

Psihotehnika ima dobrih 50 let razvoja za seboj. Zelo aktualna plat delovne psihotehnike je psihološko svetovanje, ko si mlad človek izbira poklic, in pa izbiranje jako nadarjenih učencev. Posluži se eksperimentalne metode s pomočjo testov.

V nadaljnjem je predavatelj povedal, kakšne so meje psihotehnike, kakšnih poslovanj se lahko s pridom loti in kakšnih nalog ne more izpolniti. Psihotehnika danes še ne more biti izbiravec, da bi se naprimer na univerzo vpisal zares samo tisti, ki je po svoji nadarjenosti poklican v »duhu in resnici«. Izbiranje pa je nujno potrebno. Angleski pedagog Macmillan je rekel: Univerza bodi odprta vsem, toda ne bilo bi pametno, ako bi vsak stopil vanjo. To velja tudi za vstop na srednjo šolo. Ves sem spadajoči kompleks najresnejših problemov je obširno in temeljito proučeval švicarski pedagog Max Zöllinger, ki ga je predavatelj citiral v vseh važnih mestih iz knjige »Hochschulreife«. Zöllinger pravi, da edino veljavna legitimacija za srednješolski študij bi smela biti — nadarjenost, in sicer nadarjenost svoje vrste.

INTELEKTUALNA NI

NADARJENOST

A kje vzeti tako natančen separator, ki bi točno ločil zrno od plev ter zlasti se mogel poiskati izredno nadarjene glavice? V novejšem času se tudi izbiranja te vrste loteva psihotehnika in v to svrhu preizkuša inteligentnost otroka s pomočjo testov. Toda inteligentnost ne smemo zamenjati z nadarjenostjo! Inteligentnost se sicer vsikdar udeležuje, ko kdo v srednji šoli in vsaki šoli nedvomno očituje nadarjenost. Odnos med tem kar otrok zmore v šoli, in pa med tem, kar sicer zmore na

osnovi svoje inteligentnosti, ni tako trden, da bi dober učenec hkrati moral biti nadpovprečno inteligenten. Šolski uspeh ne zavisi samo od učenčeve inteligentnosti, ampak še od drugih činiteljev, ki se jih poleg inteligentnosti udeležuje kar daljša vrsta: dober pomnež, zanimanje, pažnja, pridnost, vestnost, čut dolžnosti, smisel za socialno ureditev, red in disciplina, trdnost zdravega urejen dom in morda še kaj.

Ob večji in previdni rabi se da s testovno metodo tudi ugotovljati bolj približno, na kakšni stopnji razvoja se glede svoje razumnosti nahaja otrok. A čim bolj zapleten je ta ali oni duševni proces, v čim večji meri to ali ono duhovno zmogljivost označuje kakovostna in ne količinska plat, tem težje se da s testom dojeti in oceniti.

Eksaktno določevati se torej dade le posamezne duševne sposobnosti nikar pa ne tudi človeška osebnost v celoti, ki izkazuje preveč koncev in krajev, da bi jo bilo mogoče obseči z eno samo formulo.

KAJ MORE DOSEČI

PSIHOTEHNIKA

To, kar preizkušnja inteligentnosti lahko res dobrega rodi, je diagnoza, ne pa prognoza. Inteligentnostne preizkušnje imajo le bolj »trenutno« vrednost, nikdar pa ne povedo, kako se bo ta in ta nadarjenost v resnici dalje razvijala. Življenje pa ne vpraša, kaj je kdo prinesel s seboj na svet, ampak — kaj je iz tega napravil. Inteligentnostna preizkušnja tudi ne pokaže povsem, kakšna je moč, obseg in medsebojna pomešanost preizkuševančevih dispozicij, a še manj, kakšen je notranji ustroj njegovega čustvovanja, hotenja, značaja. Pri izbiranju nadpovprečnih učencev pa se mora upoštevati tudi vse to! Zato eksperimentalna metoda ne zadostuje, temveč mora testovnemu proučevanju še stopiti ob stran dobro opazovanje, kakor ga lahko s pridom vršita le psihološko izsolani učitelji in učiteljica.

Kar sveta resnoba se glasi iz Zöllingerjevih besed: Najodločnejše pa mora šola zavrniti psihotehniko, če si lasti pravico, da bi s svojimi sredstvi dajal veljavno sodbo o značaju preizkuševanca.

CILJI SO VSAJ TAKO VAŽNI

KAKOR POTA DO NJIH

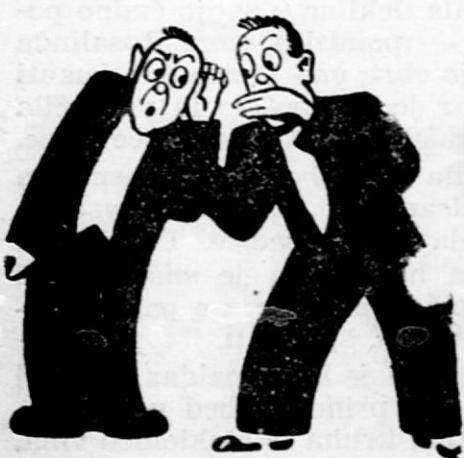
Lani je »Kronika slovenskih mest« v 3. številki objavila članek upravnik ljubljanske poklicne svetovalnice dr. Vlada Schmidta o inteligentnosti, šolskih uspehih in družbenem izvoru dijakov ljubljanskih srednjih in meščanskih šol. Pisec zelo naglašal, da je njegova metoda eksperimentalna, da se izogiba vsakega »duhoslovnega razglabljanja« in da omenja le zaključke, ki neposredno izvirajo iz »statističnih« dognanih dejstev.

Miselno jedro Schmidtovih besed je: Roke proč od šole vse nepoklicani, se pravi pač tisti, ki se ne obotavljajo seči po duhoslovnem razglabljanju, kadar gre za ukvarjanje z vprašanji šole in dijakov. Pa je piskavo to miselno jedro. Kajti stvarno se ukvarjati z vprašanji šole in dijakov, pripravljati ukrepe za zboljšanje šole, skrbeti, da se dvigne inteligentnostna raven bodoče slovenske inteligence: vse to se vendar ne pravi drugega, nego si dajati opravka s pedagoškimi vprašanji, naj jih že rešuje šolski praktik ali pedagoški teoretik ali kulturni politik ali praktični psiholog ali kdorkoli.

Toda edinole po eksperimentalni metodi bi se ta vprašanja dala samo tedaj uspešno reševati, če bi vsa pedagogika bila tisto.

Ko pridete iz vode, ne pustite, da bi Vas sonce posušilo! Vsaka kaplja vode deluje kot žerjavica. Zato si naprej dobro posušite kožo, nato pa jo namažite s KREMO NIVEA ali z OLJEM-NIVEA! Šele tedaj je zmanjšana nevarnost sončnih opeklin in koža vam bo hitro in lepo porjavela.

Ne podcenjujte sonca!

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljien: **Zgodbe brez groze**
Klabund: **Pjotr-Rasputin**
Ravljien: **Črna vojna**
Thompson: **Sivko**
Majerjeva: **Rudarska balada**

Broširana knjiga: din 10.—
Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA 5

Urejuje Josip Zupančič // Za Narodno tiskarno Fran Jeran // Za upravo in inseratni del lista Otton Christof // Vsi v Ljubljani

ODLOČILNA JE TUDI DUHOSLOVNA PSIHLOGIJA

Pedagogika je pač v neverjetno veliki meri »kulturna« pedagogika se pravi, da ima nalogo, mladega človeka živo seznanjati s kulturo njegove dobe ter si prizadevati, da v njem vzkljuje zanimanje za dom in smisel raznovrstnih kulturnih dobrin in vrednot. Sele ob duhoslovni psihologiji bo mogoče raziskovati, kako se v otroku razvija znanje kot funkcija duševne celote.

Dr. Schmidt poudarja, da v svojem spisu omenja le zaključke, ki neposredno sledijo iz statističnih dognanih dejstev, a diake prvega razreda ljubljanskih gimnazij in meščanskih šol preizkuša s testi, ki so le jako rahla revizija ameriških testov, s katerimi so v svetovni vojni pred 20 leti gledali na njihovo inteligentnost preizkušali ameriške vojaške in častniške. Ali ni vprico tega eksaktnost ljubljanskega določevanja mlade inteligentnosti le — navidezna eksaktnost?

Pedagoška znanost ima v svojem najglobljem jedru čudovito lepo nalogo, da si s svojimi spoznavami prizadeva premagovati ali vsaj omiljevati težave človeškega življenja. Kajti ne politika, kot je dejal Napoleon, tudi ne gospodarstvo, kot je mislil Walter Rathenau, marveč vzroja je usoda, se pravi usoda poedinca in usoda naroda.

Zato pa pravega služabnika pedagoške znanosti veže velika prisega: Sveto služimo sveti domovini!

SOKOL

Sokol v Štepanji vasi priredi v nedeljo dne 1. septembra svoj letošnji javni telovadni nastop. Društvo se je pripravilo za nastop že v mesecu juniju, ki je pa radi nastalih razmer doslej izostal. Vabimo že sedaj vsa bratska ljubljanska in okoliška društva ter njih članstvo, kakor tudi vse prijatelje društva, da ta dan pohitijo v prijazno štepanjo vas.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preklicni, izjave beseda din 1.— davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

Za weekend

KUPITE NAJCENEJŠE ZLOZLJIVE VRTNE FOTELJE, ROZASTE KRETON IN KLOT ODEJE, PRIMERNE ZAVESE V RAZNIH VZORCIH PRI SEVER — MARIJIN TRG 2 V POPRAVILU VZAMEMO TUDI STARE ODEJE!

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

50 različnih modelov dvokoles
SI LANO BREZDOLŽNO OGLASITE
IGNVOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Grafolog
F.T. KARMAH
v LJUBLJANI
OBISKE SPREJEMA
OD 9-12, 3-7 URE
v HOTELU „SOČA“
SV. PETRA CESTA

MREŽE

za postelje dobite najceneje v Komenskega ul. 34. Zaloga posteljnih žičnih vložkov. 1930

Poslužite se malih oglasov

»Slov. Narodu«
ki so najcenejši!

FOTO-AMATERSKA DELA
Izvršuje strokovno, hitro in poceni foto-atelje Mancini, Ljubljana-Vič. 1765

ZA VSAKO PRILIKO
najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri
PRESKER
Sv. Petra cesta 14

50 PAR ENTLANJE
azuriranje, vezenje zaves, perila, monogramov, gumbic. — Velika zaloga perja po 7.— din. »Julijana«, Gosposvetska c. 12 in Franciškanska ul. 3. 4. L.

ZA WEEKEND
ležalne stole, otomane in drugo praktično opremo najceneje pri tapetnistvu

Egon Zakrajšek
LJUBLJANA
Miklošičeva 34 — Telefon 48-70

AVTO-GUME
vseh dimenzij dobite pri Jugoprometu, Golob Ivan, Celje, Krekova 11. 1963

KLIŠEJE
ENO VEČBARVNO
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

MIZARSKE STROJE
vseh vrst, priznane prvovrstnih znamk »Teichert«, »Festo« itd. kakor tudi kokovostno strojno orodje, skobeljne nože, krožne in gaterske liste naročite najboljši ugodno na veleposred. Specialna trgovina Dovžan Ivan, Ljubljana, Franciškanska ul. 4, tel. 45-42. 38. L.

GOSTILNIŠKE STOLE
in popravila stolov izvršuje Nekovar Franc, stolar, Vodnikova c. 5. 1979

ZA KOMARJEVO NEDELJO
v šiški točimo naravno vino z bojanskega vrha, liter din 10.— Topli in mrzli prigrizki na razpolago. Vsi vlijudno vabljeni. Skaza, Bufet pri vinski trti — Gasilska ul. 15. 1983

JUTRI NA KOMARJEVO NEDELJO
vsi v staro znano gostilno KOLENČ

v Spodnji Šiški, Janševa ul. 3. Prvovrstna pijača, na raznju pečen prašiček in razni prigrizki. Vrtini koncert. 1980

KUPIM
Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

SIVALNI STROJ
kolo ali otroški voziček najbolje kupite, prodate ali zamenjate v trgovini J. Uršič, Celje, Narodni dom. 36 L.

SREBRO, DRAGE KAMNE
in vsakovrstno

zlato kupuje
po najvišjih cenah

Jos. EBERLE
LJUBLJANA — Tyrševa 2 (palača hotela »Slova«)

PRODAM
Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

JESENOVE SADIKE
proda vsako množino grščina Boštanj, p. Boštanj. 1951

MEDICA
barva ustne in lica! Dobite jo v MEDARNI Ljubljana, Zidovska ulica 6

POZOR!
Kupujem in prodajam rabljene čevlje, moške obleke, rabljeno perilo in stare cunje. Klavžer, Vošnjakova 4. 1955

ABONENTI!

Nizke cene prehrane!
Kdor želi pri nas hrano, ni obvezan jemati pijače. Za abonente in diake je na razpolago posebna soba. Dijake aboniramo pod zelo ugodnimi pogoji. Za študente z dežele vzamemo v račun ali odkupimo vsako množino poljskih pridelkov po dnevnih cenah.

Kosilo in večerja z mesom din 13.—, 16.—
Kosilo in večerja brez mesa din 10.—
Ob vsakem času golaš, vampi, jetra, hrenovke, klobase, ocvrti piščanci itd. Ob petkih kuhani sirovi struklji, razna močnata jedila, ribe. — Palačinke din 2.—

Kuhamo tudi bolniško hrano po zdravniških navodilih.

Gostilna Pri lovcu
Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 24

Ekspres kava! Brezalkoholne pijače! Sladoled!

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE!

Najnovejši otroški in igračni vozički, dvokolesa, šivalni stroji, prevozniki tritikli, pnevmatike. — Ceniki franco!

TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovska 4

ZAHVALA

Za vse dokaze iskrenega sožalja, ki sem jih prejela ob težki izgubi mojega gospodarja, gospoda

Mihaela Dolžana
posestnika in prevoznika

kakor za poklonjene krasne vence in cvetje, se tem potom vsem najtopleje zahvaljujem.

Posebno zahvalo izrekam č. duhovščini, pevcem za lepo žalno petje in godbi »Sloga« za žalne koračnice, vsem sosedom, prijateljem in znancom, ki so nepozabnega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku.

Sv. maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, dne 26. t. m. ob 8. uri v farni cerkvi sv. Franciška v Šiški.

LJUBLJANA, dne 24. avgusta 1940.

Žalujoča Pepa Abunar

25 letnica mučeniške smrti

Janeza Brenčeta, ki je bil 24. avgusta 1915 na Suhem bajerju pri Ljubljani ustreljen

Ljubljana, 24. avgusta

tako je med svetovno vojno poleg drugih tudi Janez Brenče plačal svoje odkrito izražanje s smrtjo.

Avstrijski vojaški nagli sod je dne 24. avgusta 1915. l. na smrt obsodil 59 let staro Janeza Brenčeta, uglednega gostilničarja in vzornega posestnika z Dovjega, ki je bil še isti dan ustreljen na Suhem bajerju na Golovcu. Nesrečnik je ves čas sodbe zatrjeval, da je nedolžen, vojni preki sod pa tega ni upošteval in je napravil križ čez njegovo življenje. V smrtnih sragah se je Janez Brenče še toliko zavedal, da je izrazil željo, naj njegovih zemskih ostankov ne puste trohneti na Suhem bajerju.

Vojni kurat piše pokojnikovim ženi

V rokah imamo originalno pismo, ki ga je pisal vojni kurat Ivan Kogovšek pokojnikovim ženi Ani, rojeni Demšar iz Železnikov, kjer pravi:

Velepoštovana gospa! Sporočiti Vam imam žalostno vest, ki Vam je pač že znana. V tork je bil obojen Vaš mož na smrt in ob treh popoldnevih ustreljen na vojaškem strelišču v Ljubljani. Ker sem z njim preživel zadnje trenutke njegovega življenja in ga spremlil tudi v smrti, Vam po njegovem naročilu sporočam še nekaj stvari.

Pred vsem bodite mirni in potolaženi! Prav lepo se je spravljal z Bogom, opravil spoved, prejel sv. obhajilo, papežev blagoslov in popolnoma vdano sprejel smrt iz božjih rok. Lahko Vam rečem, da mu je bil Bog milosten sodnik in mu je na onem svetu prizanesel z vsem trpljenjem. Naročil mi je, naj Vam sporočim vsem njegovim zadnjim pozdrav in obenem prošil, da opravite po njem mrtvaško opravilo. Tudi me je prosil, naj sporočim gor, da odpuščam vsem vse in prosi tudi sam vse odpuščanja, če bi bil kdaj koga kaj razžalil.

Naj Vam še nakratko opišem njegove zadnje ure. Ko je bila obsodba razglašena in potrjena, sem šel z njim skupaj v vojo. Tu sem ga previdel s v zakramenti in ostal pri njem ves čas. Čez dve uri, ob pol treh, so ga odvedli na strelišče, kamor sva šla skupaj. Bil je zelo miren in vdan. Ves čas sva se pogovarjala. Ko pridemo na določeno mesto, sem mu dal še enkrat sv. odvezo, poljubil je križ in ovit si je okrog roke sv. rožni venec. Picbali so mu še enkrat ob kratkem smrtno obsodbo, nakar so mu zavezali oči. Ko je pokleknil, je zaklical na ves glas trikrat: »Jezus, Marija, sv. Jožef, usmilit se me, pomagajte mi!« Nazadnje je še zavpil: »Gospod kurat!« V tistem trenutku je počilo. (Dva strela v glavo, tri v prsi). In bil je v trenutku mrtev. Čutil in trpel ni popolnoma nič. Smrt je bila čisto lahka. Nato sem triplje blagoslovil in pokopal kot vsakega drugega kristjana. Zame samega je bilo to opravilo nekaj strašnega, saj si lahko mislite, še danes sem ves proč, iako me je razburilo. Ne vem, če bi nogel prenesti še drugi slučaj. Vendar pa se mi dobro zdi, da sem ga mogel tolažiti in spremljati, da se je tako lepo pripravil in vdan podati v smrt, da bolj ni bilo mogoče.

Bodite torej lepo mirni in molite zanj, če še kaj potrebuje. Gotovo pa je bilo trpljenje, ki ga je imel na dušo zadnje ure in smrt pred Bogom kot popolno zadoščenje za vse, kar bi imel še trpeti na onem svetu. Tudi jaz se ga spominjam v molitvi in sveti maši.

S spoštovanjem Vas pozdravljam vse v imenu ranjega Ivan Kogovšek, c. kr. vojni kurat.

Pet let pozneje so štiri hčerke pokojnega Janeza Brenčeta zaprosile, za obnovitev kazenskega postopanja, ki je bilo pred sodiščem dovoljeno, in je bil pokojni mučenik pri ponovni temeljiti razpravi vsake obožbe oproščen. Bil je torej

PO NEDOLŽNEM USMRČEN

Njegovi sorodniki so se nato več let trudili, da bi ustregli pokojnikovi zadnji želji, in da ne bodo njegove kosti trohnele v Suhem bajerju. Nazadnje so vendarle dosegli, da so res dne 3. oktobra l. 1921.

VZDIGNILI NJEGOVE ZEMSKO OSTANKO IN JIH SLOVESNO PREPELJALI ob spremljevanju vojaške godbe v Brenčeto rojstni kraj Dovje nad Jesenicami. Nevenljive zasluge za mučeniškov brezplačni pogreb si je stekel g. Ivan Hribar, takratni pokrajinski namestnik v Sloveniji in bivši dolgoletni ljubljanski župan. Kar se prej ni posreželo nobeni vlad, to je dosegel on, ki je bridko občutil vojno interakcijo tudi znan na sebi.

Ljubljana je tedaj priredila temu mučniku

VELICASTEN POGREB, čigar stroške je prevzelo predsedništvo pokrajinske vlade. Na čelu izpoveda je korakala sokolska konjenica, za njo godba dravske divizije, nato pa sokolstvo z zastavo. Dvoprežni mrtvaški voz je spremljal častna sokolska straža na konjih. Za krsto so stopali najbližji sorodniki in pokojnikovizanci z Dovjega, zastopniki pokrajinske uprave, načelniki vseh državnih uradov, oficirski zbor in številna odposlankstva raznih narodnih društev in deputacij. Od strelišča na Dolenjski cesti tja do koločvora v Šiški je stal na obeh straneh gost špalir tisočev občinstva. Zamolkli in turobni glasovi ljubljanskih zvonov po vseh cerkvah so spremljali izpoved po vsej poti do šiškega koločvora, kjer so krsto naložili v vagon, ki je oddrhal z njo proti Gorenjski na Dovje. Ondi so ga

POLOŽILI V GROB POLEG NJEGOVE ZENE,

ki je že par let po pokojnikovi smrti na tragičen način šla za njim. Moralna propalica, ki ima Brenčeta na vesti, je imela drzno čelo, da je vkljub oločni prepovedi čez par let prišla v Brenčeto gostilno. Pokojnikova žena Ana se je vsled tega tako

RAZBURILA, DA JO JE ZADELA KAP na možgane. Stara je bila 59 let, kakor njen pokojni mož. Oba zakonca Janez in Ana Brenče sta bila torej žrtev podlega denunciranja.

Ljubljana je tedaj mučniku Janezu Brenčetu izkazala svoje veliko spoštovanje. Še nobenega slovenskega kmeta zemskih ostankov niso pokopali na tako slovesen način kot njega. Ljubljana je vrnila čast Janezu Brenčetu in njegovim štirim hčerkam. Naj v miru počiva, ta poštna a nesrečna slovenska grča!

II. obrtniška tombola v Kranju

v prid »OBRTNEGA DOMA«

dne 8. septembra t. l.

Nad 30 tombol in 500 drugih dobikov. Dobitki bodo razstavljeni od 1. do 8. septembra t. l. v tuk. gimnazijski telovadnici. — Preskrbite si tablice!

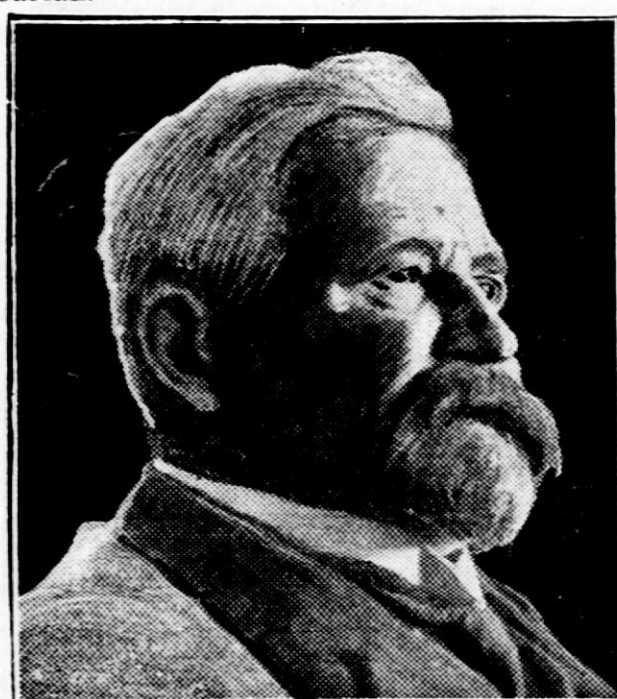
skega doma se je razvila dolga povorka proti cerkvi. Po cerkvenem opravilu je bila na vsi blagoslovitev in razvitje novega gasilskega prapora, ki ga je blagoslovil kanonik g. Mrak z lepim nagovorom. Prapor je prevzel v varstvo praporščak Sledilo so še lepi govori predsednika domačete čete Toneta Porente, sreskega načelnika Mirka Brezigarja, župnega predsednika Lovra Planine in kapetana Stankoviča. Vsi so staroškim gasilcem k jubileju iskreno čestitali ter jim želeli še mnogo uspehov. Mimo hodu je sledila prijetna gasilska zabava pri Furtunovcu

Feliks Stare

Ljubljana, 24. avgusta

Na Ruperč vrhu je včeraj jutraj umrl eden najodličnejših članov stare ugledne slovenske rodovine, Feliks Stare. Iz Staretove rodovine je izšlo že več ugodnih mož.

Feliks Stare je do'akal visoko starost, saj je letos januarja obhajal svojo 90letnico. Kot graščak na Kolovcu in industrijec v Jaršah, je bil v naši javnosti dobro znan. Pokojni je bil gospodarsko temeljito izobražen mož in njegove sposobnosti so vsi zelo cenili. Kot najmlajši izmed bratov Staretove je šel že zgodaj v mladost v svet izpolnjevati svoje strokovno znanje. Posvetil se je usnjarski stroki. Potoval je zelo mnogo in si povsod nabiral bogate skušnje. Prepotoval je Rusijo, Balkan, Dansko, Nemčijo. Po očetovi smrti je prevzel graščino na Kolovcu. Kmalu se je izkazal kot umen gospodar, zlasti v gozdarstvu. Svoje sposobnosti je pokazal tudi z ustanovitvijo velikega industrijskega podjetja lesne stroke v Jaršah.

Feliks Stare je bil vedno zaveden naprednjak in v dobi, ko so v kuriji kranjskih veleposrednikov prevladovali nemški graščaki, je bil večkrat kandidat slovenskih virilistov.

Udeleževal se je javno tudi kot gospodarstvenik. Tako je deloval v Kmetijski posojilnici ljubljanske okolice in Narodni banki je bil večkrat cenzor.

Stareta so ljudje zelo spoštovali in bil je izredno priljubljen med vsemi, ki so ga poznali. Kljub visoki starosti je bil še vedno čil do zadnje bolezn. — Pokopali ga bodo jutri na Rovih.

Blag mu spomin, sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

★

Za prijatelje in znance, ki se udeležijo pogreba pok. g. Feliksa Stareta, bodo vozovi in avtobusi na razpolago jutri pri vlaku ob 8.45 v Jaršah. Iz Ljubljane avtobus ne bo vozil, ker ni mogoče dobiti vozov.

Naš letošnji velesejem

Ljubljana, 24. avgusta.

Letošnji ljubljanski velesejem bo prirejen kot 47. razstavna prireditev. Trajal bo od 31. avgusta do 9. septembra. Obeta se nam več bogatih gospodarskih in drugih posebnih razstav. V splošnem delu bodo razstavljeni izdelki naslednjih industrijskih in obrtnih strok: strojne in kovinske industrije, fine mehanike, radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjava, vozovi, motorna kolesa, kolesa, lesna industrija, usnje in konfekcija, tekstilna industrija, krznarstvo, kemična industrija in fotografija, papir in pisarniške potrebščine. Dobro bo za sedena živilska industrija, ledi oddelek bo imelo stavarstvo kakor tudi glasbila, mnogo bo razstavljenih fine keramike, bižuterije, stekla in porcelana, obetajo se nam pa tudi razne privlačne novosti. Posebne, zaključne razstave bodo naslednje: obširna bo pohištvena razstava. Mala obrt bo zastopana tako dobro, da bo tvorila že sama lepo obrtno razstavo. Posebno pozornost bo zbujala razstava o obrambi pred letalskimi napadi, kjer bo ponazorjena aktivna in pasivna obramba. Pri organizaciji te razstave sodelujejo: zaščitni urad mestnega poglavarstva v Ljubljani, ministrstvo vojske in mornarice, banska uprava, Drž. hišniški zavod in Gasilska zajednica. Poseben bo razstava pod naslovom »Zobna tehnika«, ki jo priredi Društvo zobnih tehnikov ob svoji 30letnici. Zveza gospodinj bo priredila aktualno razstavo pod naslovom »Naša vsakdanja prehrana«. Mimo tega bodo prirejene še razstave cvetja in zelenjadi (vrtarski odsek SVD v Ljubljani), motorna in brezmotorna letala ter modeli (Ljubljanski Aeroklub »Naša krilala«, perutnina, golobi, kuncji (društvo »Rejec malih živalic v Ljubljani), turizem (Zvezi za turistični promet v Ljubljani in v Mariboru), likovna umetnost.

Dne 8. septembra bo tekmovalje jugoslov. harmonikarjev. Razstavljalci imajo

Križanka

1	2	3	4	5	6
		7	8		
9	10	11			12
13	14			15	
16		17	18		
	19		20		
	21				
22			23		24
25		26	27		
28		29	30	31	
	32			33	
34			35		

Pomen besed

Vodoravno: 1. egiptovski bog, 4. pripadnik zapadnoevropskega naroda, 7. gorska gmota na Sedmograškem, 9. glasbena nota, 11. planina v Srbiji, 12. kemični znak za prvine, 13. jugoslovanski otok, 15. števniki, 16. poljedelec, 18. prislov, 19. država v USA, 21. turško orožje, 22. del hiše, 23. strateško premikanje čet, 25. svetopisemska oseba, 27. pogojni veznik, 28. predlog, 29. desni pritok Drine, 31. glasbena nota, 32. mesto v Besarabiji, 34. predstojnik menihov, 35. običaj, navada.

Navpično: 1. mesto v Siriji, 2. predlog, 3. srbsko mesto, 4. gozdno drevo, 5. ploskovna mera, 6. žensko oblačilo, 8. bosanska gostilna, 10. mesto v Bosni, 12. prirodopisna veda, 14. poslopje, shramba za vozila, 15. srednjeameriška država, 17. mesto v ruski Aziji, 18. bivši albanski kralj, 20. predlog, 22. časovni prislov, 24. srbsko moško ime, 26. morská žival, 29. francoska reka, 30. glodavec, 32. kratkica za površinsko mero, 33. kemični znak za prvine.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. Krim, 4. okop, 7. bilka, 8. kvar, 10. Amor, 12. Ostram, 14. ena, 15. til, 16. muslim, 18. nafta, 19. Sparta, 21. on, 23. lov, 24. Irena, 26. elan, 28. Izak, 29. davno, 30. Arad, 31. apno.

Navpično: 1. kokot, 2. Ibar, 3. Miramar, 4. Oka, 5. kamela, 6. Piran, 9. vsi, 11. onl, 13. mufti, 17. starina, 18. navada, 19. šlepa, 20. pol, 21. ona, 22. Naklo, 25. Ezop, 27. nad.

F. T. Karmah v Ljubljani

Eksperimentalni psihografolog F. T. Karmah je postal v kratkem času znan širom sveta. Analize tega sposobnega Slovence so žele v največjih mestih našega kontinenta odkriti priznanja. Karmah je pred kratkim izdal tudi knjigo: »Grafologija«, katera nas seznaja s tako malo raziskanimi in skritimi problemi človeškega življenja. G. F. Karmah se bo zadržal samo kratek čas v Ljubljani v hotelu »Sodac«, kjer bo sprejemal stranke in jim izdeval analize rokopisa in roke. (—)

Iz Ljutomera

— Sokolska tombola. Sokolska tombola v Strigovi bo 1. septembra za Sokolskim domom, ob slabem vremenu pa bo tombola 8. septembra.

— Sokolski kino začne redno s predvajanjem 31. avgusta zvečer.

— Odstrel jerebic. S 1. avgustom je nastopil lovopust za poljske jerebice, ki jih je letos pri nas zelo malo. Tako je lovski paznik obširnega lovišča občine Razkrižje pri svojih obhodih videl letos v vsem rajonu le dve jerebici, kar potrjuje splošno sodbo, da je letos malo jerebic. Jerebice je vzela huda zima, zato so se tudi zakupniki lovišč odločili, da letos ne bodo streljali jerebic. Posledice hude zime se bodo pri divjadi občutile še več let.

— Cena dobra robe malo. Pred dnevi so bili tu natovorjeni prvi vagoni letošnjih bolj ranih jabolk. Kupci so plačali po 2,25 din za kg, kar je zelo lepa cena, žal, da je jabolk letos pri nas zelo malo, skoraj nič.

Vaško učiteljstvo se zaveda svojih dolžnosti do naroda

Temeljito poznavanje vaške strukture je predpogoj za zdravljenje našega gospodarsko in moralno pohabljenega podeželja. Sodobni učitelj dela za resnične potrebe vasi in vaške mladine

Ljubljana, 24. avgusta

V usodnih časih živimo! Tega se vsi več ali manj zavedamo. Posebno pa čuti to podeželsko učiteljstvo, ki v stalnem, neposrednem in pristnem stiku z nenormalnim ritmom utripanja vaškega življenja, izredno močno in zavestno doživlja vso krizo in tezo današnjih kaotičnih razmer.

Bolj kot katere koli druga narodna skupina se zaveda danes slovensko učiteljstvo, da je naš narod zalotil veliki zgodovinski trenutek na tistem usodnem razpotju, ko se ima izvršiti usodno preoblikovanje sveta in življenja.

Vsi vemo in v izvajanjih docenta dr. Zwitterja smo dobili nove dokaze, da so nas doslej še vsi važnejši družbeni pretrsi našli zmedene, preplašene in nepravilne. Zato je prav, da se je slovensko učiteljstvo tokrat zavedlo z vso potrebno stvarnostjo resnega trenutka ter se je v tihi naporu vseh svojih sil podalo na delo v hotenju, da bi naš narod pri tem preoblikovanju zavzel tak položaj, ki bo najbolj odgovarjal njegovim resničnim potrebam in zahtevam.

Res je, da je v okvirju nove nastale resničnosti usoda naroda v največji meri odvisna od njegove notranje moči in pripravljenosti. Kar pa velja za ves narod, velja tudi za posameznice in skupine, torej tudi za naše učiteljstvo.

Ko se mnogih polasača apatija in depresija zbežnostjo iz lastne nemoči, poglablja naše učiteljstvo mrzlično svojo samozobrazbo, da bi tako doseglo čim jasnejšo in pogumnejšo orijentacijo v današnjem, razbitem času na našem usodnem življenjskem prostoru.

Pedagoške tedne, katere prirejajo naši pedagogi ob velikih osebnih materialnih žrtvah, žrtvujejo tudi čas svojega rednega dopusta, predstavljajo hotenje celotnega vzgojiteljskega stanu vseh vrst in stopenj šol, da se v nekaki duhovni in poklicni obnovi preporodi in pripravi samega sebe za usodno delo narodne bodočnosti.

V duhu tovariško-demokratskega pojmovanja ter resnega hotenja vseh naših pedagogov predstavljajo pedagoški tedni pravo svobodno tribuno, kjer ima vsakdo pravico iznesti svoje poglede, svoje ugotovitve ter izkušnje. Po vsestranskem informiranju o aktualnih narodnih, socialnih, gospodarskih, kulturnih in moralnih problemih, si lahko vsak učitelj s pomočjo svojega zdravega kritičnega poisa najpravišje usmerjenosti dela.

Prenehanje doba, ko je bilo učiteljstvo izkoriščevano za politično misijonarstvo v korist malih, osebnostno-strankarskih aspiracij raznih oblastnih kraljev na Betajnovi. Naš narod je narod kočarjev in bajtarjev in učitelj nastopa kot zastopnik teh večinskih predstavnikov naroda za resnično urejeno in pravično življenjsko obsestvo. Kot zastopnik družbe in države se pojavlja vaški učitelj kot dejanski zaščitnik vse vaške mladine in narodnih interesov, v smeri poglabljanja narodne zavesti ter pravičnega usmerjanja njegovih političnih, gospodarskih in kulturnih sil.

resničnih narodnih potrebah. S tem bo naše učiteljstvo prispevalo svoj del k vseslovenskemu socialnemu, ekonomskemu, kulturnemu in higijenskem programu, ki bo združil vse naše slovenske pozitivne sile v skupnem, velikem narodnem hotenju.

Slovensko učiteljstvo ne dela za danes, ampak za veliki jutri. Pri tem se zaveda, da bo naš narod znal ceniti njegove žrtve in napore, zato gre mimo vseh demagoških krivic in klevet konzervativnih elementov na narodni periferiji.

Naši znani psihotehnik dr. Schmidt je predaval o poklicni vzgoji. Na podlagi triletnih izkušenj iz Banovske poklicne posvetovalnice je iznesel razna konkretna vprašanja iz naše poklicne problematike. Naši fantje žele biti mehanikari, ključavničarji, piloti, mornarji, uradniki itd., deklice pa šivilje, trgovske sotrudnice, frizerke in uradnice. Vsi silijo preveč v uradniške poklice, saj gre v Ljubljani le 9%, v celotni Sloveniji pa le 20% absolutov meščanskih šol v poklice, dočim ostali nadaljujejo študije.

Vidiki za izbiro poklicev so pri nas zgrešeni. Zgrešen poklic pomeni zgrešeno življenje in nezadovoljstvo, ker ne absorbira vseh sposobnosti. Pravi poklic mora biti življenjsko važno opravilo onega dela, ki človeškim sposobnostim odgovarja.

Učitelji naj vzgajajo za poklice, t. j. del celotne vzgoje, ki naj iztrga otroka iz zakrmljenosti in utesnenosti ter jo naj vzgaja v življenjskem optimizmu in pogumu za resne delovne napore v raznih novih poklicih.

Banovska preizkuševalnica poklicev bi naj vršila tudi nujno preizkušnjo za sprejem učiteljskih kandidatov, kajti na ljubljanski učiteljski šoli leži baje preko 300 prošelj za sprejem in res ne gre, da bo kot kriterij in merilo služilo prej strankarsko mišljenje kandidatovih staršev kot pa stvarni in objektivni motiv sposobnosti za ta poklic.

Profesorica ljubljanske učiteljske šole, znana pedagoginja, A. Černejeva je podala z iskreno, čustveno doživljenostjo svoje lepe in tople misli o obsem kultiviranju učitelja. In tople misli o obsem kultiviranju učitelja, Besedo kultura rabimo često v statičnem ali predmetnem in zgodovinskem pomenu za celokupnost stvaritev človeškega duha. Govorimo o kulturi kakega naroda ter o njegovi kulturni stopnji misleč pri tem na kakovost in množino njegovih kulturnih del. V dinamičnem in psihološkem smislu pomeni pojem kulture živo kulturnost ljudi in občestva.

več bo dovzetan tudi za druge kulturne vrednote ali pa bo imel zanje čut spoštovanja.

Učitelj mora po svojem položaju biti obče-kulturni človek. Iz njegove kulturne razgledanosti in živosti mu raste prava osebnost avtoritativnosti.

Učitelj mora ostati v stiku z živim kulturnim dogajanjem ter dihati s kulturnim življenjem svojega naroda in človeštva. Učitelj ne sme zato nikoli nehati z lastnim spoznavanjem ter s svobodno, kritičnostjo mišljenja preizkuševati, overjavljati, raziskovati in odkrivati resnico in lepoto vsakega dogajanja. Stvarjem mora priti do jedra ter v sebi graditi solidno in temeljito izobrazbo pristnega, lastnega znanja.

Iz hotnega in smotnega spoznavanja kraja, vaških prilik in vaševanov raste zanimanje zanj, s tem tudi ljubezen do njega in topla povezanost s krajem. Vse učiteljevo delo dobiva tako stvarne življenjske temelje v enkratni, konkretni vzgojni problematiki naroda.

Z nakazovanjem praktičnih možnosti dela na kultiviranju samega sebe je zaključila predavanja ob navdušenju, posebno ženskega čustveno razgibanega sveta, z mislijo Marka Avrelija: Sramotno je, če duša utrpe prejš, preden je telo mrtvo.

Učitelj poizkusne šole ter znani skavtski delavec M. Zor, je na podlagi bogatih življenjskih izkušenj z mladino in njenim dojamem podal teoretične in praktične misli o modernih učilih v ljudski šoli.

Dosedanja šolska učila so večinoma slaba in pomanjkljiva ter spadajo v staro verbalistično šolo. Sodržna, delovna in življenska šola zahteva drugačna učila, ki so poleg govora potrebna za uspešno šol. delo. Upoštevati moramo različne tipe otrok, ki na različen način in z različnimi čutili dojemajo.

Preprosta učila, ki nastajajo pred otrokovimi očmi ter res odgovarjajo strukturi predmeta ter sodobnim šolskim delovnim metodam, so najboljša. Imamo učila za stvarno snov in učila za ponzoriranje stvarnih vtisov pri abstraktnih predmetih (računstvo, slovnica ...). Moister ustvarjanja takšnih učil je tov. Zmago Bregant.

Predavatelj je nato praktično ponazoril prednosti in posebnosti nesameznih učil, ki jih je večinoma sam izdelal v svoji dolgoletni praksi.

Lep gasilski praznik

Škofja Loka, 23. avgusta

Staroški gasilci so lepo proslavili svoj 40letni let na predvečer svojega praznika so odšli z baklami in godbo kranjskega Glasbenega društva v Škofjo Loko, kjer so priredili botru, staroškemu rojaku notarju g. Stevu Šinku podoknicu Potlej so priredili sredi vasi promenadni koncert, po katerem so se poklonili botri g. Franki Wohlgemuthovi na Trnju.

Po budnici, službi božji in počastitvi spominov pokojnih tovarišev na pokopališču so naslednjega dne popoldne sprejemali goste pred svojim domom. Prišlo je tudi mnogo zastopnikov civilnih in vojaških oblasti. Bana je zastopal škofjeloški sreski načelnik g. Mirko Brezigar. Izpred gasil-

K problemu regulacije Drave

Dravsko obrečje ob Ruški cesti se močno pogreza

Maribor, 23. avgusta. Naslov ali podpis bi se prav lahko glasil tudi na splošno, na oba dravska bregova recimo od Fale navzdol preko vsega Ptujkega polja, kjer je trajno izpodjedanje Drave pogoltnilo že nestete kubike rodovitne slovenske zemlje, na katere obsegu bi bili med tem prav lahko postavili novo in večje vrtno mesto kakor je Maribor s svojo okolico.

Pa ker pravijo, da se to ne bo več gojilo, ker da so že v polnem teku regulacijska in melioracijska dela, se omejujem samo na en del desnega dravskega obrečja. In sicer se to samo na del ob Ruški cesti, v kolikor se sploh spada pod mestno občino.

Baš na začetku tega mestnega obrečja je nasprotni mestni deški šol pred kratkim nastal zelo obsežen in nevaren vgrez cestne obrobne meje. Ta vgrez se vsled trajnega deževja vidoma pomika navzdol po itak že razrvanem, strmo propadajočem

bregu. Ta proces se pospešuje voda, ki prihaja izpod zemlje in je veliki sklad tega vgreza, že izkujala in mestoma tudi že razdrobila. Vgrez se je izvršil tako tik pod cestnim robom, da obstaja vključ ograževanost, da če kdo stopi na rob, želeč si ta vgrez ogledati, se lahko zruši zemlja pod nogami in bi bila rešitev težavna, če ne sploh nemogoča. Zato je umestno in nujno priporočljivo, da se stari napisi mestne občine, ki na tem mestu prepuščejo odlaganje smeti, nadomesti s stvarnim sploh prestopa preko (na spodnjem delu odprte) cestne ograje. Ker pa iz sklenjen, kako je v resnici s takimi javnimi stvarmi, je še bolj potrebno, da se ves ta prostor takoj primerno zavaruje.

Ali vse to — tudi v najlepšem redu izvršeno, bi bilo na vse zadnje le — bagatelna »fliklarija«. Celotno obrečje ob tej cesti — torej tudi oni del spadajoč pod občino Studenci — že leta in leta javno in glasno vpije po temeljiti regulaciji celega obrečja.

A ta delna regulacija zopet vplje po spojitvi s celim problemom regulacije Drave od izvira pa tja do izliva — torej gre tu za važen mednarodni, odnosno sosedni državni problem, katerega glavno breme pada seveda na našo državo. Razni tekoni let se storjeni poskusi le lokalne regulacije so pokazali, da je škoda vsakega dinarja, če takemu delu ne sledijo pravi temelji, ki pa so možni le spodaj v Dravi sami oz. ob njenem spodnjem nabrežju. Se le čim bi bili od spodaj postavljeni trdni temelji, ki služijo obenem kot rečeno, celotnemu problemu regulacije Drave, bo še lažje možno z uspehom misliti tudi na temeljito regulacijo celega obrečja ob Ruški cesti. S tem bi se napravil obenem tudi eden najlepših sprehodov ob Dravi in bi bil pogled z državnega mostu na ta tako v očeh potujočih del obrečja, eden najhvalejših.

Na to prepotrebno delo ključeta pred vsem javna varnost cestnega prometa!

Čestitke najstarejšemu Mariborčanu

Čestitali so mu gasilci, mestni župan, ljubljanska zdravniška zbornica in rektor graške univerze

Maribor, 23. avgusta. Danes praznuje svoj stoti rojstni dan v Mariboru in drugod znani zdravnik in zdravstveni svetnik dr. Urbacek Josip. Dočakal je to visoko starost, ker je vedno nesebično in požrtvovalno opravljal svoje dolžnosti in gotovo je malo mariborskih meščanov, ki bi mogli s takim zadovoljstvom gledati v svojo življenjsko preteklost.

Dr. Urbacek se je rodil 23. 8. 1840 v Brnu v sedanjem Češkomoravskem protektoratu. Že kot 29 letni zdravnik je po končanih študijah na graški univerzi in opravljeni zdravniški praksi prišel leta 1869 v Maribor, kjer je bil imenovan za železniškega zdravnika. V tistih letih se je po poritvi obeh železniških prog ter kurilnice in delavnice naselilo v Mariboru mnogo železničarjev z družinami, ki so morali imeti po takratnih predpisih primerno zdravniško oskrbo, zato je južna železnica ravno na predlog dr. Urbaceka uredila prvotno ambulančno zdravniško oskrbo, pozneje pa tudi splošno in posebno bolnišniško oskrbo železničarjev. Bolnišniško oskrbo železničarjev je dr. Urbacek deloma po lastni zamisli, deloma po veljavnih predpisih organiziral do velike popolnosti. Gotovo je tudi njegova zasluga, da se je v Mariboru ravno radi bolnišniške oskrbe železničarjev povečala splošna bolnišnica.

Leta 1872 je bil dr. Urbacek imenovan pri mestni občini za komunalnega zdravnika in je v tem svojstvu do leta 1919 imel mnogo prilike, da je ubožno zdravniško oskrbo v mestu Mariboru izborno organiziral. Mestna oskrbnišnica in drugi mestni zavodi, ki jih je mestna občina imela do leta 1919, so v veliki meri njegovo delo. Organizacija zdravstvene službe je bila v mestu od početka zadavne zakonodaje pa do leta 1919 za takratne prilike vzorno urejena in vodena.

Ni n čudnega, če je dr. Urbacek kmalu uvidel potrebo posebne reševalne službe v mestu Mariboru. Že okoli l. 1900 je poiskoval ustanoviti posebno reševalno društvo, vendar se mu vsled splošnega nezazumevanja, pa tudi nerazumevanja na merodajnih mestih ni posrečilo. Ko je l. 1908 ustanovil v okviru takratne požarne brambre poseben reševalni oddelek, je pač

mislil predvsem na to, kako bi se po nesrečencem in bolnikom revežem v prvi sili hitro pomoglo. Kako potreben je bil ta reševalni oddelek, so pokazala poznejša leta in se zadnja leta kaže vedno bolj in bolj, saj je ta oddelek nudil tekom svojega obstoja v 32 letih več kot 100.000 ponesrečencem najnujnejšo pomoč.

Ko so bili slovenski fantje l. 1878 v Bosni in Hercegovini, so vojaška oblastva tudi v Mariboru uredila bolnišnico za ranjene in bolne vojake, v kateri je tudi delal z vso požrtvovalnostjo dr. Urbacek.

Za časa svetovne vojne od l. 1914 do 1918 je pod Urbacekovim nadzorstvom od njega ustanovljeni rešilni oddelek prepeljal skoraj 11.000 ranjenih in bolnih vojakov vseh narodnosti v mariborske bolnišnice in iz njih. Sam dr. Urbacek je bil noč in dan na delu ter je mnogim lajšal bolečine in jim tudi rešil življenje.

Poleg raznih časti, ki jih je bil deležen v svojem življenju (odlikovanja Rdečega križa, avstrijska in jugoslovanska odlikovanja), je bil l. 1907 izvoljen za častnega člana mariborske gasilske čete.

Včeraj se je podala k dr. Urbaceku posebna deputacija gasilske čete in reševalne postaje, ki sta jo vodila četni zdravnik dr. Sekula in poveljnik Kramberger. Deputacija je izročila dr. Urbaceku lep šopek rdečih nageljnov ter mu k rojstnemu dnevu čestitala. Dr. Urbacek je kljub svojim 100 letom deputacijo osebno sprejel, se s člani razgovarjal in obujal spomine. Spomnil se je raznih malenkosti iz svojega dolgega življenja in v veseljem je pripovedoval krajše anekdote. Dr. Urbacek je duševno in telesno zdrav in mu 100-letnega brenena ni videti.

Ob 100 letnici je dr. Urbaceku čestitalo mnogo meščanov, pa tudi odličnih korporacij. Med čestitkami je najbolj zanimiva ona, ki sta jo poslala rektor graške univerze in dekan medicinske fakultete, ki se s toplimi besedami spominjata dijaka in doktoranda te univerze. Zdravniška zbor v Ljubljani je svojemu najstarejšemu članu izrekla najprisrčnejše čestitke, mestna občina mariborska je pa po g. županu dr. Juvanu čestitala svojemu odličnemu meščanu in uslužbencu.

Konec pasjih dni

Težke posledice čudnega vremena na polju in v vinogradih

Maribor, 24. avgusta. Enomesečna doba ali perioda takozv. pasjih dni se bliža koncu. Kritično, kakor se je (pred enim mesecem) pričela, se tudi zaključuje. Razlika je le v temperaturi: zaključuje je še bolj hladen kakor je bil začetek. Včeraj smo imeli najvišjo temperaturo 12 C, proti večeru seveda še manj. Že v četrtek je bil ves dan podoben pozno jesenskomu dnevu, takole pred Vsemi Sveti. Ta nenavaden hlad je prinašal od jugovzhoda takozv. »katastrofni veter«, to je veter, ki je tudi v sicer vročem poletju do kosti segajoč hladen, ker prihaja redno kot posledica večjih elementarnih katastrof. To pot gre najbrž kar za dvojce (če ne še več) takih izrednih dogodkov: na jugovzhodu (Balkan-Italija) in na severovzhodu. Te dni smo opozorjali, da bo nadaljnje vreme do prihodnje lunine spremembe (26. t. m.) odločil prvi večer po polni luni. In ta je bila v nedeljski noči za opazovalce zelo zanimivo. Pa tudi drugi dan se je sonce ponašalo z zanimivim, velikim obročem — vselej točnem oznanjevalcu izrednih elementarnih katastrof na njih (od nas oddaljenih) središčih.

Mariborske in okoliške novice

— Enoletni trgovski tečaj »Hermes«, Maribor, Zrinjskega trg 1, sprejema ustne in pisne prijave dnevno. Prospekti za stoj! Soliden strokovni pouk! Pravica javnosti. 41-M.

— Iz državne učiteljske šole. Popravni izpiti bodo v ponedeljek 2. septembra ob 8. uri. Vpisovanje bo v četrtek 5. septembra od 9. do 12. Predložiti je treba prejšnje izpise, prijavnico, kolikovan s kolkom za 50 din, davčno potrdilo, potrdilo uradnega zdravnika, da v družini, kjer učence stanuje, nima nihče odprte tuberkuloze ali kake druge nevarne nalezljive bolezni. Plačati je treba šolnino po lestvici, za zdravstveni fond 20 din, za dijaško knjižnico in tiskovino 10 din. Glede zdravja in posluha se bodo pregledali prosilci v sredo 28. avgusta. Absolventi meščanskih šol bodo opravljali sprejemni izpit iz slovenščine 29. avgusta (pismeno), 31. avgusta

sta ustno, iz matematike 30. avgusta (ustno).

— Na vadnici naj se prijavi učenci 5. septembra med 9. in 11. uro v svojih razredih, kjer jim bodo razredni učitelji dali navodila za novo šolsko leto.

— II. državna realna gimnazija. Popravni in razredni izpiti bodo od 26. do 31. avgusta. Vpisovanje bo v četrtek 5. septembra od 9. do 12. Predložiti je treba prejšnje izpise, prijavnico, kolikovan s kolkom za 50 din, davčno potrdilo, potrdilo uradnega zdravnika, da v družini, kjer učence stanuje, nima nihče odprte tuberkuloze ali kake druge nevarne nalezljive bolezni. Plačati je treba šolnino po lestvici, za zdravstveni fond 20 din, za dijaško knjižnico in tiskovino 10 din. Glede zdravja in posluha se bodo pregledali prosilci v sredo 28. avgusta. Absolventi meščanskih šol bodo opravljali sprejemni izpit iz slovenščine 29. avgusta (pismeno), 31. avgusta

lestvici, ter potrdilo, da v družini, kjer učenec stanuje, ni nobenega primera odprte tuberkuloze. Tega potrdila ni treba učencem, ki stanujejo pri starših ali v kakem zavodu. Kolikovan in šolnino so oproščeni otroci, katerih očete so odlikovali s Karadrijevo zvezdo z meči, in otroci, katerih očete so zaščitili z uredb o vojnih invalidih in vojnih žrtvah. K vpisu morajo prinesiti dokazilo o tem.

Nov grob. V Beograjski ulici 20 je umrl trgovec in hšni posestnik Jakob Zagar, star 68 let. — Žalujčim svojcem naše globoko sožale!

— Nočno lekarniško službo imata tekoči teden Mavrejava lekarna pri Zamorcu v Gosposki ulici 12, tel. 28-12, in Vaupotova lekarna pri Angelu varuhu na Aleksandrovi cesti 33, tel. 22-13.

— Na II. državni deški meščanski šoli v Mariboru (magdalenski) bodo završni popravni izpiti 30., ostali popravni izpiti 31. avgusta, redno vpisovanje pa 1., 2. in 3. septembra, vsak dan od 9. do 12. V to šolo se vpisujejo otroci, ki stanujejo v petem mestnem okraju in v okoliških občinah na desnem bregu Drave, ako se ne voziijo z vlakom. Pri vpisu morajo predložiti: zadnje šolsko izpisevalo, davčno potrdilo, novini, ki krstni list in izvenmariborski učenci še potrdilo občinskega urada, iz katerega bo razvidno, v kateri občini stanujejo njih starši. Brez zgoraj navedenih listin ne more biti nihče vpisan. Ostalo je razvidno na oglasni deski.

— Razstava karikatur. Od 8. do 15. septembra razstavlja znani karikaturist g. Remigij Bratuš številne karikature znanih mariborčanov in mariborčank. Razstava bo v Sokolskem domu.

— Zdravniška dežurna služba. Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom in njihovim upravičencem svojim v neodoljivih primerih in v odsotnosti pristojnega zdravnika v nedeljo 25. avgusta g. dr. Ivan Turin, Maribor, Linhartova ulica št. 12.

— Kolektivni prospekt za Pohorje. Tujskoprometna zveza »Putnike« v Mariboru je te dni izdala prvi kolektivni turistični propagandni prospekt za naše Pohorje. Prospekt ima obliko 6-delnega folderja ter je tiskan v enobarvnem bakrotisk v zelekastem tonu; tiskala ga je Mariborska tiskarna. Naslovna stran prospekta kaže motiv z nove pohorske avtoceste in s kapižotom do posameznih planinskih turističnih postojank na vzhodnem Pohorju. Zanimiva posebnost prospekta je polierleina karta Pohorja, prva te vrste, ki nudi bežen vtis in splošen pregled posameznih planinskih turističnih postojank na Pohorju ter važnejših pohorskih in podpohorskih turističnih krajev. Ostalo slikovno gradivo prikazuje glavne planinske domove na Pohorju in nekatera pohorska letovišča, drugi pesmetki pa kažejo splošno, značilne motive z našega Pohorja. V tem prospektu je posebno poudarjena nova pohorska avtocesta do Sv. Aneha—Ruške koče, ki je bila letos otvorena in ki predstavlja za naše Pohorje novo učinkovito privlačnost ter bo gotovo mnogo doprinešla nadaljnjemu razvoju tujškega prometa na Pohorju. — Prospekt je izdan v nakladi 20.000 izvodov. V prospektu samem ni besedila, pač pa je besedilo, in sicer v slovenskem, srbohrvatskem in nemškem jeziku, ločeno tiskano na posebnem vložku kot priloga prospektu. V tem besedilu je podana splošna karakteristika Pohorja, posebni del pa vsebuje za turiste in letoviškarje potrebne podatke o vseh planinskih postojankah na Pohorju in v glavnih turističnih krajih v območju Pohorja. Z izdajo tega prvega kolektivnega prospekta za Pohorje je bila izpolnjena obžutna vrzel v naši turistični propagandi, ker so interesi za obisk Pohorja že dolgo pogrešali primeren propagandni material za ta lepi turistični predel naše domovine. — Kolektivni prospekt za Pohorje je interesentom na razpolago pri Tujskoprometni zvezi »Putnike« v Mariboru, kakor tudi pri vseh ostalih uradih »Putnikar« v državi. Čudimo se, da niso smatrali izdajatelji za primerno, da se v prospektu objavi celotna slika Škotskega planinskega doma, ki je ena najmoderneje opremljenih pohorskih postojank.

— Zaščitno cepljenje otrok proti davci, starš od 2. do 12. let, stalno bivaajočih v Mariboru, se bo vršilo ponovno od 26. do 31. avgusta 1940. Kraj cepjenja: telovadnica dekliške meščanske šole I v Mariboru, Slovenski trg 17. Čas cepjenja: dnevno od 8. do 10. in od 15. do 17. ure. Izvzemši sobotne dne 31. t. m., ko se vrši cepjenje le predpoldan. K temu cepjenju morajo priti vsi otroci, ki so bili prvič cepljeni v času od 5. do 10. t. m. in vsi otroci, ki se prvega cepjenja zaradi kolonij ali odsotnosti niso mogli udeležiti. Dvakratno cepjenje je obvezno, ker samo enkratno cepjenje ne zaščiti pred boleznijo za davico.

— Drevi v mali Beograd! Drevi je v naših prijaznih in zavednih Rušah prva ponovitve lepe narodne igre »Matija Gubec«. Tudi ob priliki druge nočne predstave je oskrbel »Putnikar« poseben nočni vlak, ki odhaja iz Maribora ob 19. uri in se vrača ob 24. uri.

— Sladkor in brusnice. Prejeli smo od naročnika našega lista: »Gotovo si, gospod urednik, ne boste mogli predstavljati, kakšna zveza je med sladkorjem in brusnicami izvemši ono slično znano, da je pri vkuhanju brusnic treba tudi sladkorja. No, v Mariboru se opaža v zadnjem času tudi neka druga zveza, ki ima svoje komercial-

Danes premiera

izvirne

česke komedije

Zapleteni dogodki se sučejo okoli brezposelnega doktorja, hčerke bogate trgovke

z zelenjavo in nesolidnega bankirja.

V glavnih vlogah nastopajo Lida Baarova,

M. Tauberova, Jiri Plachy, Karel Šlegl itd.

Predstave danes ob 18., 19. in 21. uri, jutri v nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO UNII — Tel. 22-21

Na cvetju postlano

no, t. j. kupčijsko ozadije. O tem nas pričuje sledeči resnični dogodek, ki sem ga sam doživel. Ker mi je moja žena pripovedovala, da ne more skoraj nikjer dobiti sladkorja, ki bi ga potrebovala za vkuhanje brusnic, sem se zadeve kar sam lotil, pa sem vstopil v bližnjo trgovino. Vprašal sem prijazno, če dobim lahko kaj sladkorja. Odgovorili so mi, da im je žal zmanjkalo in da mi trenutno ne morejo ustreči. Že sem se hotel posloviti, ko sem opazil za pultom brusnice. Kar sama od sebe je prišla na dan pridobiva z moje strani: Škoda, tako lepe brusnice, rad bi jih človek vkuhal, tako lepe so. Pa kaj, ko ni sladkorja. Tako dobro in sočne so po zimi, ko se človeku zadože spremembe. Že sem bil pri vratih, pa čujem izza pulta glas, ki mi pravi: »Ja, če kupite brusnice, potem pa imate lahko na razpolago tudi sladkor.« Čudil sem se temu odgovoru, pa sem vseseno vprašal, koliko sladkorja bi p. pr. dobil, če bi kupil kg brusnic. »Na kg brusnic kg sladkorja.« Tako se je glasil odgovor. Moje začudenje je bilo še večje. Zagnusila se mi je ta kupčija s sladkorjem. Ne, tako ne bi smelo biti. Sladkor torej je, toda le za tiste, ki kupijo tudi brusnice. Zelo mi je žal, da se nisem spomnil, da bi bil vorašal, po čem damo brusnice. Stvari nisem seveda mogel zadržati zase. Vsem, ki jih poznam, sem povedal svoj občudljaj. Vsi so bili ogorčeni zaradi tega čudnega pojava, ki je takšne vrste, da bodo morali voditi o nem evidenco vsi, ki so poklicani, da pazijo na to, da se razpoloženo prebivalstva ne vznemirja in ne razburja.

— Dolgovni mestne občine In Mestnih podjetij so znašali v letu 1938-39 76,4 milijona dinarjev. Zagrebška mestna občina pa ima 181 milijonov dinarjev dolgov. Prebivalstva ima mesto Maribor nekaj nad 34 tisoč, Zagreb pa 185.000. V primeri z Zagrebom je torej naša občina precej bolj zadolžena. (Del. pol.)

— Čigra naš radistjske aparata. Pri tezenskih orožnikih dobijo lastniki dveh radijskih aparatov, ki sta bila ukradenata svoja aparata nazaj. Orožniki so storila zajeli, ki pa noče izpovedati, kje je dobil oba aparata.

— Zagrebški prijatelj mariborskih plaščev. V prvovrstni kavarni sedi boljši gospod od carine. Ker je bilo ob zaključku pasjih dni zelo hladno, si je vzel s seboj svoj boljši plašč in ga v kavarni obesil na kljuko. Pri odhodu pa je opazil, da je njegov plašč izginil. Ne da bi bil, kakor se to večkrat pomotoma zgodi, zamenjan. Spomnil pa se je gospod na nekega gosta, ki se mu je zdel tudi sicer sumljiv. Prijavil je ta primer na stražarico. Rano jutro po tej noči pa zapazi stražarica na cesti človeka, katerega vnanost je ustrezala opisu sumljive osebe. Riskiral je in na stražarico se je izkazalo, da je se ni zmotil. Neznavec na videz ni imel na sebi pogrešanega plašča, marveč svojega (ali pa koga drugega). Pač pa je ta plašč pokrival onega drugega iz kavarne. Kljub temu je tajil tatvino, češ da je zaradi mraza pač oblekel oba svoja plašča. Šele ko je okradeni svoj plašč spoznal in umovilo v obraz povedal, kar mu gre, je priznal, da je plašč »vzel«, toda le v sili zaradi pomanjkanja denarja za povratek v Zagreb, kjer je trgovski potnik znanega češkega podjetja. On sam se je izdal za Miroslava Kvapila. Ker pa je mož tudi sicer sumljiv, so ga kar obdržali v Mariboru.

Pesnica je četrtič poplavlila vso dolino

Regulacija Pesnice boji med prvimi gospodarskimi reformami naše meje

Maribor, 24. avgusta. Grozen je zdaj pogled na našo pesniško dolino ob srednjem toku Pesnice. Skoraj od vnožja do vnožja vseh okoliških hribov sega voda, ki so jo povzročili nalivi predzadnje noči in včerajšnjega dne. Po travnikih se kotilijo čeli kupi otave, po dolinskih poljih gleda iz vode le visoka koruza, ostali sadeži so pod vodo. Voda je rjava od blata, s katerim zapira dostop zraka v zemljo ter bo tako pobatila vsa zemljišča v dolini in onemogočila tudi živinsko pašo. Strnišči sadeži, tako ajda, proso, repa i. dr. morajo shirati. Tu in tam bi bilo treba zanje se orati, a je to v tem dolinskem blatu nemogoče.

Letos vsa pesniško dolino hudo tepe uroda. V zimi mraz, spomladi istotako pozem mraz, poleti nalivi, nevihte, povodnji in toča. Kakor da se je nebo zaklelo zoper tukajšnje ljudi, ki že vsa in tolika leta prenašajo grozne posledice neregulirane

Pesnice v njenem srednjem toku.

Letošnje vremenske prilike so izpraznile sadonosnike in vinograde. Edin up je bilo polje in travniki. Na poljih je vse bridko razočarala slaba žitna žetev, na travnikih je pač bilo še nekaj sene, otava pa je le v začetku bujno pogajala, nato pa ji je rast zaustavilo deževje, ki je zgornjo zemljo dobesedno zbil in zamašilo ter tako ustavilo nadaljnji razvoj otave, na katero je zdaj povrh prišla poplava z blatno vodo. Kakor lani, grozi pomanjkanje krme. Grozi pa tudi pomanjkanje človeških živil, saj je na tudi pomanjkanje vseh vrst krompirja, oba pa že zdaj vidno odmirata, okopavine pa pričajo že zdaj gniti. S strahom se vprašujemo: kaj bo?

Smu pred velikimi gospodarskimi reformami. Z meje ključemo našim gospodom reformatorjem: Regulacijo Pesnice stavite med prve gospodarske reforme v naši obmejni Sloveniji!

Sportne vesti

Razpis lankokratskega tekmovanja, ki ga priredi sportni klub »Železnice« dne 8. septembra 1940 ob pol 9. uri na svojem stadionu ob Tržaški cesti. Vrstni red in točke tekmovanja: 1. 100 m predteki, 2. met kopja, 3. met krogla, 4. 100 m finale, 5. 800 m, 6. 5000 m, 7. skok s palico, 8. 400 m predteki, 9. skok v višino z zaleto, 10. met diska, 11. skok v daljavo, 12. 400 m finale, 13. met kladiva, 14. 1500 m, 15. štafeta 4x100 m. Prijave je poslati na naslov: SK Železnice, Maribor, Tržaška cesta, najpozneje do 5. septembra 1940 ob 12. uri. Prijavnine in nagrad ni. Tekalnice je dolgo 431 m, ima dva nedvigljiva zavoja in je posuto z ugasli. Pravico starta imajo le verificirani atleti klubov, ki so članje v SAZ, oziroma VASKJ. Tekmovanje se vrši po pravilih in pravilnikih JLAS-a.

Razpis medkubske kolesarske dirke, ki se vrši v nedeljo dne 1. septembra 1940 v prireditvi SK Železnice na progi Maribor—Marenberg in obratno. Dolžina proge 80 km. Start ob 8. uri pri km kamnu števil 1 na Koroški cesti. Obratna točka v Marenbergu pri km kamnu števil 40. Cilj na Koroški cesti pri km kamnu števil 1. Prijave je poslati na naslov SK Železnice, Maribor, Tržaška cesta najpozneje do 28. avgusta 1940. Prijave se sprejemajo na startu — pol ure pred startom — proti dvojni prijavnini. Prijavnina znaša 10 za dirkača. Nagrade: I. II. III. in IV. plašani prejmejo darilo, V. in VI. kolajno,

Razdelitev nagrad se vrši 1 uro po končani dirki na stadionu SK Železnice ob Tržaški cesti. Splošna določila. Pravico starta imajo vsi dirkači, verificirani in članje v klubih, ki so člani Slov. koles. zveze ali VKSKJ ter so v posesti licence za leto 1940. Vsak vozač vozi na lastno odgovornost po pravilih KSKJ ter cestno policijskem redu. Eventualne proteste je vložiti 15 minut po prihodu na cilj z zneskom 30.—, ki se v primeru ugodne rešitve protesta vrne. Protest je vložiti pri vodstvu dirke. Prireditelj si pridržuje pravico eventualne spremembe razpisa. Dirka se vrši ob vsakem vremenu.

Iz Celja

— Pri prenosu mrtveca si je zlomil nogo. Ko je pomagal 17. t. m. spravljal iz Ojstrice samomorilca Valčiča iz Zagreba, je tako nerodno padel 36letni drvar iz Solčave Peter Štebe, da si je zlomil nogo. Prepeljali so ga v celjsko bolnico.

— Z nožem ga je ranil. V Šmartnem v Rožni dolini so imeli mlačvo. Pri tej sta sodelovala tudi 27letni Ivan Borčnik, dninar iz Slatine in Viktor Počivalnik iz Šmartnega. Po končanem delu sta se sprla in v prepiru je Počivalnik potegnil nož in zabodel Borčnika v glavo in levo roko, da so ga morali prepeljati v bolnico.

— Sporil dan bo imel SK Olimp v nedeljo 1. septembra z nogometno tekmo z Amaterjem iz Trbovelj. Dopoludne bo pro daja znakov in cvetic.